

YARGI KARARLARI ÇERÇEVESİNDE GENEL HACİZ YOLUYLA TAKİBİN GERİ ALINMASI VE İCRA HUKUKU BAKIMINDAN YARATTIĞI BAZI SORUNLAR

Withdrawal of Execution Through Confiscation Method and Some Issues Arising in Enforcement Law within the Framework of Judicial Decisions

Nurbanu ERZURUMLU IŞIK*
Cansu KORKMAZ**

Öz

Maddî hukukun öngördüğü kurallar çerçevesinde alacağına kavuşamayan alacaklının alacağını elde edebilmek için devletin cebri icra organlarına başvurabilmesi mümkündür. Para ve teminat alacakları bakımından kabul edilen genel haciz yolu ile takip, ilamsız icranın bir türü olup uygulamada sıklıkla başvuru yapılan takip yollarından birisidir. Genel haciz yolu ile takibe başvuru alacaklının tasarrufunda olup, söz konusu takibe devam etmek ya da takibi sona erdirmek bakımından da yine alacaklının tasarruf yetkisi bulunmaktadır. Alacaklı başlatmış olduğu takibe, alacağın takip devam ederken ödenmesinde olduğu gibi, herhangi bir sebeple devam etmek istemeyebilir. Alacaklının takibe devam etmeyeceği yönündeki beyanının ne şekilde anlaşılması gerektiği ve bunun maddî hukuk ve usûl hukuku açısından meydana getirdiği hüküm ve sonuçlar yönünden yerleşik bir uygulamadan bahsedilebilmesi mümkün değildir. Bu çalışma ile hem alacaklının takibi geri almaya ilişkin beyanının hukukî niteliği hem de bunun

Makalenin Geliş Tarihi: 22.12.2023, **Makalenin Kabul Tarihi:** 07.07.2024.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı, E-posta: n.erzurumlu.isik@aybu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1359-2378.

** Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı, E-posta: cansukorkmaz001@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3362-1703.

hukuken ortaya çıkardığı ve uygulamada sorun teşkil eden bazı sonuçları üzerinde durulmuştur. Bu çerçevede özellikle derdestlik, Şikâyet, itirazın iptali, menfi tespit davası, ihalenin feshi gibi hususlarda yargı kararları da dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genel haciz yoluyla takip, takibin geri alınması, takipten vazgeçme, takipten feragat, geri almanın sonuçları.

Abstract

A creditor who cannot obtain their debt in accordance with the rules prescribed by substantive law may apply to the state's compulsory execution authorities to collect their debt. Ordinary execution proceedings provided for monetary and secured credits, is one of non-judicial execution common in practice. To start the process of ordinary execution, as well as to continue or to terminate it is within the disposition of creditor. Just as in the case that the debt is paid during the execution process, the creditor may not proceed with the ongoing execution for some reason. There is not established rule about how the declaration of a creditor on the withdrawal of the execution proceedings should be interpreted and what its consequences could be. This study focuses on both the legal nature of the creditor's declaration of withdrawal of execution proceedings and some of its legal consequences, which leads to some problems in practice. In this context, has been examined, particularly considering judicial decisions on matters such as pendency, complaint, lawsuit for annulment of objections, lawsuit for negative declaration, termination of the tender.

Keywords: Ordinary execution proceedings, withdrawal of execution proceedings, waiver of execution proceedings, renunciation of execution proceedings, consequences of withdrawing execution proceedings

GİRİŐ

İcra hukukunda geçerli olan ilkelerden biri, tasarruf ilkesidir. Bu ilkenin gereği olarak, alacaklı alacağının tamamı veya bir kısmı için borçluya karşı icra takibi başlatabilir. Alacaklı, sadece takibin başlatılmasında değil, takibin yürütülmesi ve sona erdirilmesi bakımından da tasarruf yetkisine sahiptir¹.

¹ Muhammet Özekes, *İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler* (Ankara: Adalet, 2009), 72; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özekes, *İcra ve İflâs Hukuku* (İstanbul: On İki Levha, 2022), 24.

Bunun sonucu olarak, takibin başlamasından sonra borcun haricen ödenmesi veya borçlu ile anlaşma yapılması gibi sair sebeplerle genel haciz yoluyla takip geri alınabilir².

Alacaklının takibin sonlandırılmasına dair iradesi, şimdilik veya alacak hakkını da kapsayacak şekilde takibin sona ermesi yönünde olabilir. Alacaklının beyanına ilişkin nitelendirme, takibin sonlandırılmasından sonra borçluya karşı yeniden takip başlatılmasının mümkün olup olmadığı hususunun değerlendirilmesi bakımından önem arz eder. Bunun yanında, takibin geri alınması hem maddî hukuk hem de takip hukuku bakımından birtakım sonuçlar doğurur. Ancak yargı kararları dikkate alındığında, icra takibinin geri alınmasının hukukî sonuçları yönünden uygulama birliğinden söz edilememektedir. Bu nedenle, icra takibinin geri alınması kavramı ile takibi geri alma beyanının hüküm ve sonuçları üzerinde durulması gerekir. Nitekim bu çalışmada da icra takibinin geri alınması beyanının hukukî niteliği ile geri alma beyanının usûlü ve sınırları ele alınarak takibi geri almanın hem maddî hukuka hem de takip hukukuna dair uygulamada soruna yol açan bazı sonuçları öğretilerdeki görüşler ve yargı kararları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

I. GENEL OLARAK İCRA TAKİBİNİN GERİ ALINMASI

A. Kavram

Özel hukuktan kaynaklanan alacakların devlet organları yardımı ile icrasını konu edinen cebrî icra hukukunda, esas itibariyle maddî hukuktaki tasarruf hakkından kaynaklı olarak tasarruf ilkesi geçerlidir³. Bireylerin hak

² İlhan E. Postacıoğlu, *İcra Hukuku Esasları* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1982), 289; Saim Üstündağ, *İcra Hukukunun Esasları* (İstanbul: Nesil, 2000), 176; Özekes, *İlkeler*, 72; Baki Kuru, *İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı* (İstanbul: Adalet, 2013), 207-208; M. Kâmil Yıldırım ve Nevhis Deren Yıldırım, *İcra ve İflâs Hukuku* (İstanbul: Beta, 2021), 7; Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, *İcra ve İflâs Hukuku* (Ankara: Yetkin, 2022), 183; Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, *İcra ve İflâs Hukuku* (Ankara: Yetkin, 2023), 122; L. Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, *İcra ve İflâs Hukuku* (Ankara: Yetkin, 2022), 65.

³ Jürgen Stamm, *Die Prinzipien und Grundstrukturen des Zwangsvollstreckungsrecht* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2007), 110; Özekes, *İlkeler*, 72; Hans Friedhelm Gaul, Eberhard Schilken, Ekkehard Becker Eberhard ve Panajotta Lakkis, *Zwangsvollstreckungsrecht* (München: C. H. Beck, 2010), § 5 para. 74-76; Heinz Thomas ve Hans Putzo, *Zivilprozessordnung* (München: C. H. Beck, 2021), ZPO §

arama özgürlüğünün yargılama hukukuna bir yansıması olarak kabul edilen⁴ tasarruf ilkesi, genel olarak uyuşmazlığın çözümüne ilişkin prosedürün başlatılması, uyuşmazlık konusunun belirlenmesi ve uyuşmazlığın sona erdirilmesi hususunda taraflara tanınan yetkiyi ifade eder⁵. İcra takibinde -İcra ve İflâs Kanunu'nun 113'üncü maddesinde yer alan ve kıymeti süratle düşen ya da muhafazası masraflı olan hacizli malların icra memurunca re'sen satışına izin veren düzenlemede olduğu gibi istisnâî hâller dışında- kural olarak, tasarruf ilkesi geçerlidir. Bu bağlamda, alacaklının takibe devam etmek istememesi ve takibi geri alması söz konusu olabilir. Diğer bir ifadeyle alacaklı, tasarruf ilkesinin bir sonucu olarak takip talebinden vazgeçebilir⁶.

İcra takibinin geri alınmasına ilişkin açık bir düzenleme ne İcra ve İflâs Kanunu'nda ne de ilgili diğer mevzuatta yer almaktadır. Ancak İcra ve İflâs Kanunu'nun 143'üncü maddesinin son fıkrasında, alacaklının icra takibini geri alması hâlinde aciz vesikasının sicilden terkin edileceği; 264'üncü maddesinin dördüncü fıkrasında alacaklının takipten vazgeçmesi üzerine ihtiyatî haczin hükümsüz kalacağı; 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 23'üncü maddesinde ise icra takibinden vazgeçilmesi hâlinde takipten vazgeçildiği aşamaya göre değişen oranda tahsil harcının alınacağı düzenlenmiştir. Anılan hükümlerden, kanun koyucunun icra takibinin geri alınmasına cevaz verdiği anlaşılmaktadır.

Kanun'da takibin geri alınması ya da takipten vazgeçme ifadeleri tercih edilmişken yargı kararlarında kimi zaman feragat kavramına da rastlanmaktadır⁷. Ancak söz konusu kavram, takip alacaklısının esas hakkı

704 Vorb VI, VII para. 30; Richard Zöller, *Zivilprozessordnung Kommentar* (Köln: Dr. Otto Schmidt, 2022), ZPO § 704 para 19.

⁴ Nedim Meriç, *Medenî Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi* (Ankara: Yetkin, 2011), 53.

⁵ Özekes, *İlkeler*, 71. Medenî yargılama hukukunda tasarruf ilkesi hakkında ayrıca bkz. Meriç, *Tasarruf İlkesi*, 53-54.

⁶ Walter Gerhardt, *Vollstreckungsrecht* (Berlin: De Gruyter, 1982), 30; Gaul, Schilken, Becker Eberhard ve Lakkis, *Zwangsvollstreckungsrecht*, § 26 para. 14; Hans Brox ve Wolf-Dietrich Walker, *Zwangsvollstreckungsrecht* (München: Vahlen, 2021), 127; Hans-Joachim Musielak ve Wolfgang Voit, *Zivilprozessordnung mit Gerichtsverfassungsgesetz* (München: Vahlen, 2023), ZPO § 753 para. 14; Beck'scher Online Kommentar, *Zivilprozessordnung* (München: C. H. Beck, 2023), ZPO § 753 para. 13; Zöller ve Seibel, *Zivilprozessordnung*, ZPO § 704 para 19, § 753 para. 13; Kudret Aslan, *Medenî Usûl Hukukunda Davanın Geri Alınması* (Ankara: Yetkin, 2016), 525-526.

⁷ Y. 12. HD, E. 1991/11509, K. 1992/4534, 09.04.1992; Y. 19. HD, E. 2005/6928, K. 2005/11632, 25.11.2005; Y. 12. HD, E. 2007/5007, K. 2007/7600, 17.04.2007; Y. 12.

sona erdirmeksizin takip talebini geri alabileceği durumları ifade etmek için kullanılmaktadır⁸.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 123'üncü maddesinde düzenlenen davanın geri alınması; öğretide, davacının hakkın takibinden şimdilik vazgeçerek esas hakkı sona erdirmeksizin derdest davayı sona erdirmesi olarak tanımlanmıştır⁹. Her ne kadar davanın geri alınmasından farklı olsa da icra takibinin geri alınmasında da hakkın takibinden şimdilik vazgeçme söz konusudur ve bu talep esas haktan feragati içermemektedir. Bu çerçevede İcra ve İflâs Kanunu'nda açık bir düzenleme bulunmasa da takibin geri alınması, esas haktan feragat edilmeksizin derdest bir takibin şimdilik sona erdirilmesi olarak tanımlanabilir.

Feragat ise bir hakkın kısmen ya da tamamen sona erdirilmesine ilişkin tasarrufî nitelikteki bir hukukî işlemdir¹⁰. Maddî hukukta alacak hakkından feragat, tek taraflı bir irade beyanı ile mümkün değildir. Taraflar arasındaki borç ilişkisinin iradî olarak sona erdirilmesi, akdedilecek bir ibra sözleşmesini zorunlu kılar¹¹. İcra ve İflâs Kanunu'nun yukarıda zikredilen hükümleri

HD, E. 2010/15898, K. 2010/27896, 29.11.2010; Y. 13. HD, E. 2012/12293, K. 2013/15488, 07.06.2013; Y. 19. HD, E. 2015/2224, K. 2015/16938, 15.12.2015; YHGK, E. 2017/2524, K. 2018/1668, 08.11.2018; Ankara BAM 19. HD, E. 2018/3154, K. 2020/703, 12.03.2020; Van BAM 2. HD, E. 2020/24, K. 2020/37, 29.01.2020, (www.lexpera.com.tr).

⁸ Takipten feragat kavramının, takibin esas hakkı sona erdirmeksizin geri alınması yönünde yorumlandığı bir Yargıtay kararı için bkz. "...*Dava konusu olayda davacı Banka tarafından hakkın özünden değil, sadece takipten feragat edildiği anlaşılmakta olup, takipten feragat, asıl haktan da feragat anlamında değildir. Başka bir ifade ile, takipten feragate rağmen esas hak, hukuki varlığını korumaya devam ettiği için, alacaklı, alacağının tahsili için dava veya yeniden icra takibi yoluna başvurabilir. Nitekim, bu halde, borçlu hakkında daha önce başlatılan takip, "takipten feragat" nedeniyle sona erdiğinden, ortada mükerrer bir takip söz konusu olmadığı gibi, böyle bir durumda alacağın tahsili için borçlu hakkında yeniden takip yapılmasını önleyen bir yasa hükmü de mevcut değildir. Bu nedenle mahkemenin, "davalı hakkında daha önce başlatılan takipten feragat edilmiş olması nedeniyle, yeniden aynı kişi hakkında takip yapılamayacağı"na ilişkin aksi yöndeki kabulü ve gerekçesinde de isabet bulunmamaktadır.*", Y. 13. HD, E. 2010/906, K. 2010/7067, 25.05.2010, (www.lexpera.com.tr).

⁹ Aslan, *Davanın Geri Alınması*, 50.

¹⁰ Vedat Buz, *Medenî Hukukta Yenilik Doğuran Haklar* (Ankara: Yetkin, 2005), 413-414.

¹¹ Buz, *Yenilik Doğuran Haklar*, 415.

dikkate alındığında ise kanun koyucunun alacaklının tek taraflı iradesi ile sonuç doğuran bir işlemi düzenlediği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, feragatin aksine icra takibinin geri alınmasında esas hak varlığını koruduğundan, alacaklının borçluya karşı aynı alacak için tekrar takip başlatması mümkündür¹². O hâlde, icra takibinin geri alınması hem kavram hem de hukukî sonucu itibariyle takipten feragat edilmesi kurumundan farklıdır. Vazgeçme ise hukuk sistemimiz açısından hukukî sonuçları ile öngörülen teknik bir kavram değildir. Ayrıca inceleme konusu işlem, hukukî sonuçları itibari ile davanın geri alınmasına benzemektedir. Bu nedenle her ne kadar İcra ve İflâs Kanunu'nda vazgeçme kavramına yer verilse de çalışma kapsamında takibin geri alınması kavramı tercih edilmiştir.

B. İcra Takibinin Geri Alınması Usûlü

1. İcra Takibinin Geri Alınmasında Taraflar

İcra takibinin geri alınmasını takip alacaklısı talep edebilir. İcra takiplerinde takip arkadaşlığının kabul edilmesi nedeni ile takibin geri alınması bakımından da alacaklı veya borçlu tarafta takip arkadaşlığı olup olmadığının gözetilmesi gerekir. Nitekim takibin geri alınmasının, takip arkadaşı olan kişilere karşı başlatılan icra takibini nasıl etkileyeceği, yargı kararlarına da konu olmaktadır¹³.

¹² Daniel Hunkeler, *Kurzkommentar SchKG* (Basel: Helbing Lichtenhahn, 2014), SchKG Art. 8a para. 29; Thomas Rauscher, Peter Wax, Joachim Wenzel ve Hans-Joachim Heßler, *Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung Band II* (München: C. H. Beck, 2020), ZPO § 753, para. 43; Johann Kindl ve Caroline Meller-Hannich, *Gesamtes Recht der Zwangsvollstreckung* (Baden-Baden: Nomos, 2021), ZPO § 753 para. 9; Ulrici, *BeckOK ZPO*, ZPO § 753 para. 13; Zöllner ve Seibel, *Zivilprozessordnung*, ZPO § 753 para. 13; Görgün, Börü ve Kodakoğlu, *İcra*, 65.

¹³ "...Nakliyat ve Ticaret Limited Şirketi namına açılmış açılacak tüm krediler nedeniyle bilcümle borçlu hesaplarından herhangi bir sebepten dolayı bankaya karşı doğmuş ve doğacak tüm borçları ile asaleten ve kefaleten doğmuş ve doğacak borçlarının ipotek ile teminat altına alındığı anlaşılmaktadır. Borçlu... Nakliyat ve Ticaret Limited Şirketi'nin,... Endüstriyel ... Ltd. Şti.'nin kullandığı kredi ile ilgili sözleşmede müşterek borçlu müteselsil kefil sıfatıyla imzası bulunduğu ve kefalet borcu da ipotek kapsamında olduğundan, alacaklının söz konusu kefalet alacağını talep etmesinde yasaya uymayan bir yön yoktur. Kefalet borcu... Nakliyat ve Ticaret Limited Şirketi'ne ait olup,... Endüstriyel ... Ltd. Şti., lehine ipotek verilen asıl borçlu değildir. Bu nedenle bu şirketin de takipte borçlu gösterilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu durumda alacaklı tarafından bu şirket yönünden takipten feragat edilmesinin takibe etkisi

İcra takibinin geri alınmasının usûlüne dair değerlendirme yapılırken alacaklılar ile borçlular arasında ihtiyarî ve zorunlu takip arkadaşlığı bulunup bulunmadığı yönünden ayırım yapılması gerekir. Alacaklılar arasında zorunlu takip arkadaşlığının bulunduğu hâllerde, söz konusu alacak hakkı üzerinde tüm alacaklılar hep birlikte tasarruf yetkisini haizdir¹⁴. Takibin geri alınması alacak üzerindeki tasarruf yetkisinin kullanılmasını gerektirdiğinden, takibin başlangıcında olduğu gibi sona erdirilmesinde de tüm takip arkadaşlarının birlikte hareket etmesi gerekir. Diğer bir ifade ile alacaklılar arasında zorunlu takip arkadaşlığının bulunduğu hâllerde, takip arkadaşlarının biri ya da birkaçının talebi üzerine takibin geri alınması mümkün değildir¹⁵.

Alacaklılar arasında ihtiyarî takip arkadaşlığının bulunduğu hâllerde ise esasen bu kişiler ayrı ayrı takip talebinde bulunabilecekleri gibi maddî hukukun tanıdığı yetki nedeni ile birlikte de hareket edebilirler¹⁶. Bu durumda, alacaklı sayısı kadar takip mevcut olduğu için her bir alacaklının taraf takip işlemlerini tek başına yapması mümkündür¹⁷. Dolayısıyla takibin alacaklı tarafında ihtiyarî takip arkadaşlığının bulunduğu durumlarda, alacaklılardan birisi ya da birkaçı takibin geri alınmasını talep ederse takip talepte bulunan alacaklılar yönünden sona erer¹⁸.

Borçlular arasında zorunlu takip arkadaşlığının bulunduğu hâllerde ise alacaklının takibi geri almasının sonuçları tüm zorunlu takip arkadaşları bakımından geçerlidir¹⁹. Örneğin, takip sırasında borçlunun ölümü hâlinde

olmayıp, bu nedenle takibin iptaline karar verilmesi doğru değildir.", Y. 12. HD, E. 2020/2546, K. 2020/4016, 08.06.2020. Aynı yönde bkz. Y. 12. HD, E. 2020/2441, K. 2020/4032, 08.06.2020; Adana BAM 10. HD, E. 2020/1577, K. 2020/1357, 30.09.2020, (www.lexpera.com.tr).

¹⁴ Alacaklılar arasında zorunlu takip arkadaşlığı hususunda ayrıntılı bilgi için bkz. Buse Dişel, *İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı* (İstanbul: On İki Levha, 2014), 83 vd., 139 vd.

¹⁵ Davanın geri alınması bakımından aynı yönde bkz. Aslan, *Davanın Geri Alınması*, 261-262.

¹⁶ Dişel, *Takip Arkadaşlığı*, 125.

¹⁷ Dişel, *Takip Arkadaşlığı*, 169.

¹⁸ Davanın geri alınması bakımından aynı yönde bkz. Aslan, *Davanın Geri Alınması*, 266-267.

¹⁹ Zorunlu takip arkadaşlarından birine karşı takibin geri alınması diğerine karşı devam edilmesi hâlinde, yapılan ihalenin yok hükmünde olduğuna dair bkz. "...İİK.nun 149. madde hükmüne göre, icra takibinin asıl kredi borçlusu (lehine ipotek verilen) hakkında açılması ve yürütülmesi asıldır. Ancak takip sonunda üçüncü kişinin taşınmazının paraya çevrilmesi söz konusu olduğundan, o kişi hakkında da takip

İcra ve İflâs Kanunu'nun 53'üncü maddesi gereğince takibe terekeye karşı devam edilmesinde, terekenin tüzel kişiliği bulunmadığından, borçlu tarafta zorunlu dava arkadaşlığının meydana geleceği kabul edilmektedir²⁰. Bu durumda, alacaklının takibi geri alması tüm mirasçılar bakımından sonuç doğurur. Takibin borçlu tarafında ihtiyarî takip arkadaşlığının bulunduğu durumlarda ise takip borçlularından biri bakımından takip talebi geri alınsa dahi icra takibi diğerleri yönünden devam eder. Adî şirket ortakları ve miras ortaklarına karşı para borcundan dolayı başlatılan icra takiplerinde durum böyledir.

Borçlu tarafta ihtiyarî takip arkadaşlığının bulunduğu hâllerde, borçlu sayısı kadar takip vardır²¹. Bunun sonucu olarak gerek takibin devam ettirilmesi gerekse takibin sona erdirilmesi yönünden takipler ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Bu durumda takibin yalnızca borçlulardan birisi bakımından geri alınması hâlinde diğer borçlulara karşı takibe devam edilir.

Müteselsil alacaklılığın ya da borçluluğun mevcut olduğu durumlarda Harçlar Kanunu'nun 23'üncü maddesi ile düzenlenen harç bakımından ayrıca bir değerlendirme yapılmalıdır. Müteselsil borçlulukta takip borçlularının tamamının tek bir borçtan sorumlu olması (TBK m. 162), müteselsil alacaklılıkta ise tek bir alacağın bulunması (TBK m. 169) söz konusudur. Bu durumda her bir takip arkadaşı bakımından alacağın tamamı üzerinden ayrı ayrı tahsil harcı alınmaması gerekir²².

yapılması ve devam edilmesi gerekir. Şu hale göre ipotek veren üçüncü kişi ile asıl borçlu arasında zorunlu takip arkadaşlığı vardır. Bu husus mahkemece re'sen göz önünde bulundurulmalıdır. Takibe asıl borçlu ve ipotek veren şikayetçi aleyhinde başlanmasına rağmen alacaklı tarafından 29.01.2013 tarihli taleple asıl borçlu hakkındaki takipten vazgeçildiği, bu durumda şikayetçi hakkında takibe devam edilmesi ve taşınmazın satışı mümkün olmadığından, yapılan ihale de yok hükmündedir.", Y. 12. HD, E. 2014/17171, K. 2014/21928, 22.09.2014, (www.legalbank.net).

²⁰ Dişel, *Takip Arkadaşlığı*, 99.

²¹ Dişel, *Takip Arkadaşlığı*, 179.

²² Dava arkadaşlığı bakımından benzer bir değerlendirme için bkz. İbrahim Ermenek, *Medenî Usûl Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması* (Ankara: Yetkin, 2014), 270; Ömer Faruk Saçar, *Medenî Usûl Hukukunda İhtiyarî Dava Arkadaşlığı* (Ankara: Yetkin, 2022), 262-263. Borçlular arasında ihtiyarî takip arkadaşlığı bulunması durumunda, alacaklının borcu tahsil edip etmemesine göre ayırım yapan, alacaklı borcu haricen tahsil etmişse diğer borçlular yönünden de borcun sona ermesi sebebiyle tahsil harcının alınacağını, haricen tahsil olmaksızın takipten vazgeçilmesi

İcra takibinin geri alınması beyanı bütün takibin sona erdirilmesine ilişkin olabileceği gibi takibin kısmen sona erdirilmesine de yönelik olabilir²³. Bu bağlamda, icra takibinin geri alınması beyanı açık ve anlaşılır olmalıdır. İcra ve İflâs Kanunu'nda takip konusu alacağın sınırlandırılması düzenlenmemiş olmakla birlikte, tasarruf ilkesinin bir sonucu olarak alacaklı takip talebine konu olan alacak miktarını sınırlandırabilir. Nitekim takibin başlatılmasında olduğu gibi alacaklı alacağının tamamı için takibe devam etmeye zorlanamaz. Bunun yanında, icra harç ve giderlerinin miktarı ve takip masraflarının borçludan alınmadığı durumlar dikkate alındığında, takip konusu alacak sınırlandırılarak takibin kısmen geri alınmasında alacaklının menfaati bulunmaktadır. Ayrıca takip geri alındığı ölçüde ortadan kalkacağından, takibin kısmen geri alınmasında borçlunun da menfaati vardır.

2. İcra Takibinin Geri Alınmasına Dair Talepte Bulunulması

İcra takibinin geri alınmasına ilişkin Kanun'da herhangi bir düzenleme bulunmadığından, geri alma usûlü de genel kurallardan hareketle belirlenmelidir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 8'inci maddesinde icra dairelerine yöneltilen talepler bakımından tutanak düzenlenmesi, sözlü taleplerin bu tutanağa geçirilerek tutanağın altının ilgililer ve icra memurlarınca imzalanması gerektiği; 8/A maddesinde ise icra dairelerinin her türlü iş ve işleminin UYAP vasıtası ile de gerçekleştirilebileceği öngörülmüştür. Bu düzenlemelerden hareketle genel haciz yoluyla takipte, alacak hakkını sona erdirmeksizin takipten vazgeçmek isteyen alacaklı, icra takibinin geri alınmasına dair talebini yazılı şekilde veya tutanağa geçirilmek suretiyle sözlü olarak icra dairesine yönlendirmelidir²⁴. Alacaklı icra takibinin geri alınması beyanını yetkili icra dairesine veya bu icra dairesine gönderilmek üzere başka bir yer icra dairesine iletebilir. Alacaklının UYAP sistemi üzerinden icra takibinin geri alınmasına dair beyanda bulunması da mümkündür.

Uygulamada, asilin icra takibinin geri alınması beyanında bulunması hâlinde, ayrıca Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 154/3, ç hükmü gerekçe

hâlinde ise tahsil harcının alınamayacağını belirten görüş için bkz. Enver Karmış, "İcra ve İflâs Kanunu Işığında Harçlar Yasasının Uygulanması," *Legal Hukuk Dergisi* 2 (2003): 344-345.

²³ Gaul, Schilken, Becker Eberhard ve Lakkis, *Zwangsvollstreckungsrecht*, § 26 para. 14; Musielak, Voit ve Lackmann, *Zivilprozessordnung*, ZPO § 753 para 14; Zöllner ve Seibel, *Zivilprozessordnung*, ZPO § 753 para. 13. Takip konusu olan alacağın her zaman azaltılabileceği yönünde bkz. Üstündağ, *İcra*, 90.

²⁴ Postacıoğlu, *İcra*, 289.

gösterilerek tutanağa “*beyanı okundu imzası alındı*” şeklinde şerh de düşülmektedir²⁵. Yine Yargıtay tarafından verilen bir kararda Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 154’üncü maddesinin kıyasen uygulanması gerekçesi ile bu beyanın hüküm ve sonuç doğurması için beyanın alacaklıya okunması ve okunduğunun tutanağa şerh düşülmesi gerektiği belirtilmekte, bunun bir geçerlilik şekli olduğu kabul edilmektedir²⁶. Ancak ilgili karar incelendiğinde, somut olayda takipten feragatin söz konusu olduğu ve feragatin meydana getirdiği hukukî sonuçlar nedeni ile bu şekilde bir usûlün belirlendiği anlaşılmaktadır. Kanaatimizce, İcra ve İflâs Kanunu’nda icra takibinin geri alınmasına dair açık düzenlemenin olmaması ve takibi geri alma beyanının geçerliliği bakımından herhangi bir şartın öngörülmemesi sebebiyle Kanun’daki genel kuralların uygulanması gerekir. Anılan kurallarda bu yöndeki bir uygulamaya temel teşkil edecek bir düzenleme yer almadığı için alacaklının geri alma beyanında imzasının bulunması ve bu beyanın icra dairesine yöneltilmesi yeterlidir. Geri alma beyanının esas hakkı sona erdirmemesi ve bu nedenle feragat beyanı gibi değerlendirilmediği dikkate alındığında söz konusu uygulamanın geri alma beyanı yönünden geçerlilik şekli olarak kabul edilemeyeceğini ortaya koymaktadır.

İcra takibinin geri alınması beyanından, esas hakkı sona erdirmeksizin icra hukuku anlamında alacağın takibinden vazgeçildiği iradesinin anlaşılması gerekir. Zira bu husus, takibin geri alınmasının hukukî sonuçları itibarıyla

²⁵ Ali Tat, *Uygulamada İcra ve İflâs Hukuku Harç Rehberi* (Ankara: Adalet, 2022), 64.

²⁶ “...HMK.nun “Tutanak” başlıklı 154.maddesinin 3.fıkrası; “Aşağıdaki hususlar mutlak olarak tutanağa yazılır” hükmünü içermekte olup, fıkranın (ç).bendinde; “Beyanda bulunana okunmak ve imzası alınmak kaydı ile ikrar, yeminin edası, davanın geri alınmasına muvafakat, davadan feragat, davayı kabule ilişkin beyanlar ile sulh müzakereleri ile sonucu.” şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. İcra hukukunda da kıyasen uygulanması gereken bu hükme göre, feragat dair beyanın feragat edene okunması ve okunduğunun tutanağa yazılması zorunludur. Feragatin doğurduğu hukuki sonuçlar gözönüne alındığında, feragat beyanında bulunan taraf, ancak hangi hukuki sonuçlar doğuracağını bildiği veya en azından bilmesi gerektiği ölçüde onunla bağlı tutulabilir. Şikayet konusu olayda alacaklı asilin takip alacağından feragat ilişkin beyanı icra müdürlüğüne 12.5.2010 tarihli tutanağa bağlanmış ise de, bu tutanakta feragat beyanının alacaklıya okunarak imza ettirildiği yazılı değildir. Bu husus HMK.nun 154 (Eski HUMK.nun 151).maddesi uyarınca geçerlilik şartı olduğundan, alacaklının takip alacağından feragat beyanı hüküm ve sonuç doğurmaz. Mahkemece istemin kabulü yerine evrak üzerinde inceleme yapılarak şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.”, Y. 12. HD, E. 2011/4933, K. 2011/21270, 01.11.2011, (www.legalbank.net).

önem arz eder. Nitekim yargı kararlarında, icra takibinin geri alınmasından sonra tekrar borçluya karşı aynı alacak için takip başlatılması hâlinde, takipten feragat edildiği için tekrar icra takibi yapılamayacağı gerekçesiyle şikâyet yoluna başvurulduğu ve alacaklının söz konusu beyanının esas haktan da feragati içerip içermediğinin tartışıldığı görülmektedir²⁷. Uygulamada sadece icra takibinin sona erdirilmesi amacı taşıyan geri alma beyanlarında, tereddüte mahal vermemek için “*alacak hakkım saklı kalmak kaydıyla*”, “*yeniden takip yapma hakkımı saklı tutarak*”, “*icra takip hakkımdan şimdilik vazgeçiyorum*” gibi ifadelerle yer verilmektedir. Bu ifadelerin, icra takibinden vazgeçme veya icra takibini geri alma beyanının şarta bağlandığı şeklinde yorumlandığı ve talebin icra dairesince reddedildiği durumlar da söz konusu olmaktadır²⁸. Kanaatimizce alacaklının “feragat”, “vazgeçme” ya da “geri alma” ifadelerini içeren beyanının, icra dairesince her hâlükârda ilgili harcın ödenmesi üzerine dikkate alınması gerekir. Alacaklının esas haktan da feragat edip etmediği bu aşamada değil, sonradan borçluya karşı tekrar aynı alacak için takip başlatılması hâlinde incelenmelidir. Bu doğrultuda, borçluya karşı yeniden takip başlatılması durumunda, hakkın sona erdiği kanaatinde olan borçlunun borca itiraz etmesi gerekir.

İcra takibinin geri alınması için borçlunun rızasının gerekli olup olmadığına dair İcra ve İflâs Kanunu’nda bir düzenleme olmamakla birlikte, öğretide genel olarak alacaklının tek taraflı irade beyanının yeterli olduğu ve borçlunun rızasının gerekmediği kabul edilmektedir²⁹. Bu konuda dile

²⁷ Y. 13. HD, E. 2010/906, K. 2010/7067, 25.05.2010; Y. 13. HD, E. 2011/80, K. 2011/834, 25.01.2011; Y. 8. HD, E. 2014/27083, K. 2016/15101, 07.11.2016; İstanbul BAM 16. HD, E. 2017/4865, K. 2018/2637, 07.12.2018, (www.lexpera.com.tr); Y. 13. HD, E. 2012/12293, K. 2013/15488, 07.06.2013, (www.legalbank.net).

²⁸ “...Alacak haklarım saklı kalmak kaydıyla ve yeniden icra takibi yapma hakkımı saklı tutarak icra takip hakkımdan şimdilik feragat ediyorum” şeklinde beyanda bulunmuş olup, söz konusu bu beyan, hakkın özünden feragat niteliğinde değildir. Esas haktan feragatın açık bir şekilde yapılması gerekli olduğundan, hakkın özünden değil, sadece takipten feragat edildiği anlaşılmaktadır. Takipten feragat rağmen, esas hak, hukuki varlığını korumaya devam ettiğinden, alacaklı, alacağının tahsili için dava veya yeniden icra takibi yoluna başvurabilir. (Aynı yönde HGK’nun ... tarihli kararı) Bu nedenle yapılan feragatın şartlı yapıldığından söz edilemez. Alacaklı tarafça takip hakkından feragat edildiğinden İcra Müdürlüğü’nün bu talebi ret kararı doğru değildir. O halde, Mahkemece şikâyetin kabulüne karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir.”, Y. 8. HD, E. 2014/27083, K. 2016/15101, 07.11.2016, (www.lexpera.com.tr).

²⁹ Necmettin M. Berkin, *Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi* (İstanbul: Filiz, 1980), 193; Friedrich Stein ve Martin Jonas, *Kommentar zur Zivilprozessordnung* Band VII

getirilen görüş, İcra ve İflâs Kanunu'nun 264'üncü maddesinin dördüncü fıkrasındaki hükme dayanmaktadır³⁰. Başka bir görüşe göre ise dava açılması ile takip başlatılmasının sonuçları birbirinden farklı olduğundan borçlunun rızası alınmaksızın icra takibinin geri alınmasından borçlunun rızası aranmaz³¹. Bu bağlamda, icra takibinin geri alınması bakımından davanın geri alınmasına ilişkin Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 123'üncü maddesinin kıyasen uygulanamayacağı, bu konuda herhangi bir genel ya da özel atfın yer almadığı, dava niteliği bulunmayan takip usûlünde davalar için öngörülen kuralın uygulanamayacağı, davanın geri alınması bakımından davalının, sürekli dava tehdidi altında bulunması ihtimâlini kesin bir mahkeme kararı ile önleme hususunda bir menfaatinin olduğu ve kanun koyucunun da bu sebeple davalının rızasını aradığı, takip usûlü bakımından ise takip borçlusunun bu yönde herhangi bir menfaatinden söz edilemeyeceği, haklı biçimde ifade edilmektedir³².

İcra takibinin geri alınmasına cevaz verildiği anlaşılan İcra ve İflâs Kanunu'nun 143'üncü maddesinin son fıkrasındaki ve Kanun'un 264'üncü maddesinin dördüncü fıkrasındaki düzenlemelerden, borçlunun rızasına gerek olmaksızın icra takibinin geri alınabileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca Kanun'da alacaklının takibi devam ettirme yönündeki tasarruf yetkisini bu şartı öngörerek sınırlayan genel bir düzenlemenin olmaması da genel kabulü desteklemektedir. İcra takibinin geri alınmasından sonra borçluya karşı tekrar takip başlatılması sebebiyle yapılan şikâyet taleplerinin konu olduğu yargı kararlarında da isabetli olarak borçlunun rızası olmaksızın alacaklının takibi geri alabileceği hususuna yer verilmektedir³³.

(Tübingen: Mohr Siebeck, 2002), ZPO vor § 704 para. 76; İbrahim Aşık, *İcra Sözleşmeleri* (Ankara: Turhan, 2006), 31; Kuru, *İcra El Kitabı*, 208; Timuçin Muşul, *İcra ve İflâs Hukuku Esasları* (Ankara: Adalet, 2017), 256; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 101; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 183; Thomas Rauscher, Peter Wax, Joachim Wenzel, Hans-Joachim Heßler, *Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung Band II* (München: C. H. Beck, 2020), ZPO § 753 para. 41; Utrici, *BeckOK ZPO*, ZPO § 753 para. 13; Görgün, Börü ve Kodakoğlu, *İcra*, 65.

³⁰ Muhammet Özekes, *İcra İflâs Hukukunda İhtiyatî Haciz* (Ankara: Seçkin, 1999), 196.

³¹ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 183; Aslan, *Davanın Geri Alınması*, 329-330.

³² Aslan, *Davanın Geri Alınması*, 529.

³³ "...Alacaklı yaptığı icra takibinden vazgeçebilir. Yeni takip talebini geri alabilir. İcra takibinden vazgeçme esas haktan feragat niteliğinde değildir. Bunun için borçlunun

İcra takibinin geri alınması için alacaklının talebinin ve Kanun'da öngörülen harcın yatırılmış olmasının yeterli olduğu söylenebilir de bu yetkinin sınırsız olduğunu kabul etmek mümkün değildir. İcra takibinin geri alınmasına ilişkin talebin sınırları bakımından genel hukuk ilkeleri dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır. Bu konuda, önemli bir sınırı dürüstlük kuralı oluşturur³⁴. Zira dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı, genel hukuk ilkeleri olarak icra hukukunda ve icra işlemlerinde de geçerlidir³⁵. Takibin geri alınmasından sonra tekrar takip başlatılması kural olarak hakkın kötüye kullanılması olarak nitelendirilemez³⁶. Ancak sürekli olarak takibin geri alınarak yenilenmesi, bu şekilde borçlunun cebrî icra işlemleriyle karşı karşıya bırakılması ve alacağın elde edilmesi yerine borçluya zarar vermek amacıyla cebrî icraya başvurulması hakkın kötüye kullanılması olarak kabul edilmelidir³⁷. Bu doğrultuda, hakkın kötüye kullanılması teşkil etmediği sürece icra takibinin geri alınması ve yenilenmesi tekrarlanabilir.

3. İcra Takibinin Geri Alınmasında Harcın Ödenmesi

İcra takibinin geri alınması hâlinde, alacaklının takip talebi üzerine icra dairesinin geri alma beyanına kadar verdiği hizmetin bir karşılığı olarak belirli bir oranda harç öngörülmüştür³⁸. Buna göre Harçlar Kanunu'nun 23'üncü

rızasına gerek yoktur. (Baki Kuru, *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, s. 181) Harçlar Kanunu 23. maddesine göre, icra takibinden vazgeçmenin icra tutanağına yazılması için alacaklı bir harç ödemek zorundadır. ", Y. 12. HD, E. 2007/5007, K. 2007/7600, 17.04.2007. Aynı yönde bkz. Ankara BAM 19. HD, E. 2018/3154, K. 2020/703, 12.03.2020 (www.lexpera.com.tr).

³⁴ Hans Fritzsche ve Hans Ulrich Walder-Bohner, *Schuldbetreibung und Konkurs nach schweizerischem Recht Band I* (Zürich: Schulthess, 1984), 196; Rauscher, Wax, Wenzel ve Heßler, *MüKoZPO*, ZPO § 753 para. 43; Kindl, Meller-Hannich ve Sternal, *Zwangsvollstreckung*, ZPO § 753 para. 9; Ulrici, *BeckOK ZPO*, ZPO § 753 para. 13. Alacaklının tasarruf yetkisinin sınırlarından birinin dürüstlük kuralı olduğu yönünde bkz. Özeker, *İlkeler*, 75.

³⁵ Bilge Umar, *İcra ve İflas Hukukunun Tarihî Gelişmesi ve Genel Teorisi* (İzmir: Ege Üniversitesi, 1973), 216 vd.; Ramazan Arslan, *Medenî Usûl Hukukunda Dürüstlük Kuralı* (Ankara: Sevinç, 1989), 134; Stein ve Jonas, *Kommentar*, ZPO vor § 704 para. 45; Özeker, *İlkeler*, 87; Thomas, Putzo ve Seiler, *Zivilprozessordnung*, ZPO § 704 Vorb VIII para. 1072.

³⁶ Adolf Baumbach, Wolfgang Lauterbach, Peter Hartmann, Monika Anders ve Burkhard Gehle, *Zivilprozessordnung* (München: C. H. Beck, 2020), ZPO § 704 para. 47; Kindl, Meller-Hannich ve Sternal, *Zwangsvollstreckung*, ZPO § 753 para. 9.

³⁷ Bunun gibi dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eden durumlarda alacaklının tekrar icra takibi başlatmayacağını bildirmesi şartıyla icra takibini geri alabileceği yönünde bkz. Rauscher, Wax, Wenzel ve Heßler, *MüKoZPO*, ZPO § 753 para. 43.

³⁸ Alacaklının geri alma beyanının takibe mi yoksa paraya çevirme talebi gibi takibin ilerlemesine amacına hizmet eden herhangi bir talebine mi ilişkin olduğunun tespiti,

maddesi uyarınca, icra takibinin geri alınması beyanının icra tutanağına kaydedilmesi için alacaklı tarafından uygulamada feragat veya vazgeçme harcı olarak da ifade edilen tahsil harcının ödenmesi gerekir³⁹. İcra takibi haczedilen malın paraya çevrilmesinden önce geri alınırsa tahsil harcının yarısı, bu aşamadan sonra icra takibi geri alındığı takdirde ise tahsil harcının tamamı ödenmelidir. Anılan hükümdeki “*her ne sebep ve suretle olursa olsun...*” ifadesinden de anlaşıldığı üzere, takibin geri alınması sebebi tahsil harcının ödenmesi bakımından önem teşkil etmez. Bu nedenle, sehven başlatılan takiplerin geri alınmasında dahi takibin aşamasına göre tahsil harcı alınır⁴⁰. Ancak ödeme emrinin tebliğ edilmesinden önce takibin geri alınmasında olduğu gibi harçtan muaf tutulan durumlar müstesnadır⁴¹.

alacaklıdan harç alınıp alınmayacağı yönünden önemlidir. Bu hususun konu edildiği bir Yargıtay kararı için bkz. “...492 Sayılı Harçlar Kanununun 23. maddesinde “*her ne sebep ve suretle olursa olsun icra takibinden vazgeçildiğinin zabıtnameye yazılması için vazgeçilen miktara ait tahsil harcının yarısı alınır.*” belirtildiği üzere alacaklının icra takibinde vazgeçmesi halinde bu vazgeçme işlemi harca tabiidir. Olayımızda alacaklı takipten vazgeçmeyip, takibe dayanak satışını talep ettiği ipotekli taşınmazın satış işleminde vazgeçtiğini beyan ettiğinden bu istek yukarıda belirtilen yasa maddesinde yazılı takipten vazgeçmeyi kapsamadığından harca tabi değildir.”, Y. 12. HD, E. 2006/10766, K. 2006/13188, 19.06.2006, (www.lexpera.com.tr).

³⁹ İcra takibinin geri alınması beyanı üzerine ödenecek harcın “*feragat harcı*” olarak nitelendirilmesi, takipten vazgeçme ve takipten feragat etme beyanlarının hukukî sonuçları arasındaki farklar ile Harçlar Kanunu’nun 23’üncü maddesinin lafzı dikkate alındığında kanaatimizce isabetli değildir. Söz konusu harcın feragat değil vazgeçme harcı olarak nitelendirilmesi gerektiği yönünde bkz. Burak Pınar, *Yargı ve İcra Harçları* (Ankara: Adalet, 2009), 206.

⁴⁰ Bu hususa ilişkin olarak bkz. “...*Borçlular aleyhine ihtiyati hacze dayanan genel haciz yoluyla başlatılan takipte; alacaklı vekili tarafından, sehven tanzim edilen ihtarnamenin takibe dayanak yapıldığı, borçlulardan... Üniversitesi’ne hesap kat ihtarnamesinin gönderilmediği belirtilerek, bahsi geçen borçlu ve kefilleri hakkında yeniden takip yapabilmek amacıyla başlatılmış olan takipten harç alınmaksızın vazgeçme taleplerinin reddine dair icra memuru işleminin iptali ve % 4,55 oranında alınan harcın iadesi istemi ile icra mahkemesine başvurulduğu, mahkemece şikayetin reddine karar verildiği görülmektedir... Ödeme emrinin tebliğinden sonra, ancak hacizden önce vazgeçme beyanında bulunduğu dikkate alınarak, alacaklıdan (492 Sayılı Harçlar Kanunu’nun 23. maddesi hükmü doğrultusunda) takip safhasına göre, ödeme halinde alınması gereken tahsil harcının yarısının, yani % 2,27 oranı üzerinden hesaplanan tahsil harcının alınması gerekirken, % 4,55 oranında tahsil harcı alınması usul ve yasaya aykırıdır.*”, Y. 12. HD, E. 2017/4900, K. 2017/10937, 19.09.2017, (www.lexpera.com.tr). Ayrıca bkz. Mesut Ertanhan, *Yargılama ve Takip Giderleri* (Ankara: Seçkin, 2023), 306; Yasin Köse, “İcra Takibinde Tahsil Harcı,” *Terazi Hukuk Dergisi*, 183 (Kasım 2021): 2221.

⁴¹ Tahsil harcının ödenmesine dair istisnalar için bkz. III, B, 6.

Uygulamada icra takibinin geri alınmasına dair beyanda bulunulmuş, ancak tahsil harcı ödenmemişse alacaklıdan on beş gün içinde harcın ödenmesi istenilmekte; bu süre içinde harcın ödenmemesi hâlinde, harç tahsil müzekkeresi yazılarak müteakip işlemlere harcın yatırılması hâlinde devam edilmektedir⁴². Takibin geri alınması beyanında alacaklı bulunduğu kural olarak onun tarafından tahsil harcının ödenmesi gerekir. Ancak tarafların sulh olması üzerine takibin geri alındığı kimi durumlarda, tahsil harcı borçlu tarafından da ödenmektedir. Bununla birlikte, tarafların sulh olmalarına rağmen harç ödeme yükümlülüğünden kaçınmak için icra takibinin geri alınmadığı ve işlem den kaldırılincaya kadar icra dosyasının açık bırakıldığı durumlarla da karşılaşılmaktadır⁴³.

4. İcra Takibinin Geri Alınmasında Süre

İcra ve İflâs Kanunu'nda takibin geri alınmasına ilişkin herhangi bir süre sınırı öngörülmemiştir. Harçlar Kanunu'ndaki düzenlemeye göre ise haczedilen malın satılıp paraya çevrilmesinden sonra da takibin geri alınabilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Yargıtay'ın takibin geri alınmasını süre yönünden sınırlandırdığı kararları bulunmaktadır⁴⁴.

⁴² Tat, *Harç*, 61.

⁴³ "...Takip dosyasının incelenmesinde davacı tarafça anılan belge takip dosyasına ibraz edilmediği gibi, davacı tarafın takip dosyasına intikal etmiş bir vazgeçme beyanının da mevcut olmadığı ve Harçlar Kanununun 23 ncü maddesi uyarınca bir harç ödenmediği anlaşılmıştır. Her ne kadar alacaklının yaptığı icra takibinden vazgeçilmesi mümkün ve bunun için borçlunun rızası gerekli değil ise de, takip dışı bir feragat İcra Müdürlüğüne ulaşmadıkça sonuç doğurmaz. Bu itibarla mahkemece dava tarihi itibarıyla takibin halen geçerli olduğu ve her davanın açıldığı tarihteki koşullara göre karara bağlanması gerektiği nazara alınarak, davacı iddiaları Dairemizin uyulan 18.10.2001 tarihli bozma ilamı doğrultusunda incelenerek neticesine göre bir karar verilmek gerekirken, anılan husus gözden uzak tutularak, yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış hükmün bu nedenle davacı yararına bozulması gerekmiştir.", Y. 11. HD, E. 2002/10514, K. 2003/2323, 13.03.2003, (www.legalbank.net).

⁴⁴ Örneğin haciz aşamasında takibin geri alınamayacağı yönünde bkz. "...Dosya alacaklısının alacağı üzerine haciz konulmuş olması halinde, üzerine haciz konulan dosyada alacaklının tasarruf yetkisi sınırlanmış olduğundan; alacaklı yahut vekilince üzerine haciz konulan dosyaya haricen tahsil, feragat ve vazgeçme taleplerinde bulunulamayacaktır. Somut olayda, takip alacaklısı tarafından alacağın 28.03.2017 ve 01.06.2017 tarihlerinde iki ayrı işlemle devredildiği ancak ...2. İcra Müdürlüğü'nün

İcra takibinin geri alınabileceği süre yönünden doktrinde ise farklı görüşler bulunmaktadır. Bu hususa ilişkin olarak bir görüşe göre icra takibinin geri alınması mevzuatta herhangi bir şarta bağlanmadığı için alacaklının takibi herhangi bir aşamada geri alması mümkündür⁴⁵. Diğer görüşe göre ihalenin icra edilmesinden sonra takibin geri alınması, alıcının hukukî durumu bakımından tereddüt yarattığı için bu aşamadan sonra takibin geri alınmaması gerekir⁴⁶.

Kanaatimizce, her ne kadar mevzuatta takibin geri alınmasına dair açık hüküm bulunmasa ve bu hususa dair alacaklının tasarruf yetkisini sınırlandıran bir düzenleme olmasa da takibin her aşamasında geri alabilmesi mümkün olmamalıdır. Alacaklının tasarruf yetkisine dayanarak ileri sürdüğü her talebi mutlak surette kabul edilmemeli ve cebrî icranın özelliği gereği bu talepler temel hakları ihlâl edip etmediği yönünden değerlendirilmelidir⁴⁷. Dürüstlük kuralının yanında temel haklar ve ilkeler, borçlunun, üçüncü kişilerin ve kamunun menfaatleri de alacaklının tasarruf yetkisinin sınırını teşkil etmektedir⁴⁸. Bu bağlamda, takibin geri alınmasının hem borçlunun hem de üçüncü kişinin mülkiyet hakkı yönünden değerlendirilmesi ve bu yönüyle süre sınırının bulunup bulunmadığının incelenmesi gerekir.

Borçlunun haczi kabil malvarlığına, takip konusu alacağın ödenmesine yetecek kadar müdahale edilebileceği kabul edilmekte, ancak borçlunun malvarlığına ve mülkiyet hakkına cebrî icra organları aracılığıyla yapılan bu müdahalenin geçerli ve kanunî bir sebebe dayanması gerektiği ifade

2012/8019 esas sayılı dosyasından dava konusu takip dosyasındaki alacağa 07.02.2017 tarihinde haciz konulduğu, bu haliyle alacağın temlikinin dosya alacağı üzerinde haciz varken yapıldığı görülmekle her ne kadar davalı alacaklı ile davacı borçlu arasında anlaşma yapılmış ise de davalı alacaklı ... tarafından dosya alacağının hacizli temlik alındığı, alacak üzerindeki hacizden haberdar olması gerektiği, davacı borçlu ile şifaen anlaşarak dosya alacağından ivazsız olarak ve kesin surette vazgeçemeyeceği, haczin devam ettiği anlaşılmaktadır. O halde, Bölge Adliye Mahkemesince istinaf isteminin esastan reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.”, Y. 12. HD, E. 2022/8458, K. 2023/1183, 27.02.2023, (www.lexpera.com.tr).

⁴⁵ Ingo Saenger, *Zivilprozessordnung* (Baden-Baden: Nomos, 2023), ZPO § 753 para. 9; Fritzsche ve Walder-Bohner, *Schuldbetreibung*, 196; Hunkeler, *SchKG*, Art. 8a para 29; Zöllner ve Seibel, *Zivilprozessordnung*, ZPO § 753 para. 13.

⁴⁶ Gaul, Schilken, Becker Eberhard ve Lakkis, *Zwangsvollstreckungsrecht*, § 26, para. 14.

⁴⁷ Özekes, *İlkeler*, 74.

⁴⁸ Özekes, *İlkeler*, 75.

edilmektedir⁴⁹. İcra takibinin her aşamada geri alınması ihtimâlinde, takibin varlığından söz edilememesine rağmen borçlunun mülkiyet hakkının cebrî icra yoluyla el değiştirmesi sonucuyla karşılaşılabilir. Nitekim hukuk sistemimizde paraya çevirme işlemine konu olan malvarlığı değeri üzerindeki mülkiyet hakkı ihalenin yapılması ile birlikte alıcıya geçmektedir (İİK m. 115/2)⁵⁰. Bu aşamadan sonra takibin geri alınması üzerine paraya çevirme işleminin ve ihalenin dayanağı olan icra takibinin hiç yapılmamış gibi kabul edilmesi, ihalenin geçerliliğine dair tereddüt doğurmaktadır⁵¹. Takibin geri alınmasına rağmen ihalenin varlığının korunması, bir dayanak olmaksızın borçlunun mülkiyet hakkına cebrî icra yoluyla müdahale edilmesine ve söz konusu malvarlığı değerinden mahrum kalmasına sebebiyet vermektedir. Bu durumda, paraya çevirmeye ilişkin kanunî sınırlar dikkate alındığında haczedilen mal veya hakkın satış ve paylaşırma giderleri dışında değerinin yüzde ellisi oranında pey sürene ihale edilebilmesi mümkündür. Satış neticesinde icra veznesine giren bedelin, takibin geri alınması nedeni ile borçluya ödenmesi akla gelebilirse de değerinden daha düşük bir miktara satılan mal ya da hak nedeni ile borçlunun zarara uğraması ihtimalini bertaraf etmez. Dolayısıyla takibin hiç yapılmamış kabul edilmesi ile borçlunun malvarlığı değerinin cebrî icra yoluyla üçüncü kişiye geçmesi sonuçları birbiriyle bağdaşmamaktadır.

Takibin geri alınması sebebiyle ihalenin feshi ihtimâlinde ise alıcının cebrî icra yoluyla kazandığı ilgili malvarlığı değeri üzerindeki mülkiyet hakkına dair tereddüt hasıl olmaktadır. Hâlbuki cebrî icra uygulamasında borçlunun yanında, üçüncü kişilerin mülkiyet hakkının da gözetilmesi

⁴⁹ Özekes, *İlkeler*, 184-185.

⁵⁰ İhale alıcısı mülkiyet hakkını ihale ile birlikte elde etmiş olmasına karşın, tescille kazanılan bir hakkın söz konusu olması hâlinde alıcı bu hak üzerindeki tasarruf yetkisine adına tescil işleminin gerçekleştirilmesi üzerine sahip olur. Cebrî icra yoluyla mülkiyetin ihaleyle birlikte kazanılacağına, tescile tâbi olan malvarlığı değeri üzerindeki hak sahipliği değişikliğine, tasarruf yetkisinin elde edilmesine ve tescilin niteliğine dair ayrıntılı bilgi için bkz. Berkin, *İcra*, 339; Ramazan Arslan, *İcra - İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi* (Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1984), 51; Üstündağ, *İcra*, 275; Kuru, *İcra El Kitabı*, 697; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 317; Mine Erturgut, *İcra ve İflâs Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi* (Ankara: Yetkin, 2000), 126; Mert Namlı, *İcra Hukukunda Taşınmaz Malların Haczi ve Paraya Çevrilmesi* (İstanbul: On İki Levha, 2019), 506 vd.; Cansu Korkmaz, *Sınai Mülkiyet Haklarının Haczi ve Paraya Çevrilmesi* (Ankara: Adalet, 2023), 240-242.

⁵¹ Takibin geri alınmasının ihalenin feshi bakımından değerlendirilmesine dair ayrıntılı bilgi için bkz. II, B, 5.

gerekir⁵². Bu doğrultuda, ihalenin mevzuatta öngörülen belirli sebepler doğrultusunda feshedilebileceğine ve ihaleyle birlikte mülkiyet hakkının üçüncü kişiye geçmesine dair düzenlemelerin yanında, takibin geri alınması karşısında ihaleye katılan alıcının hukukî durumunun belirsiz olacağı ve üçüncü kişinin de cebri icra uygulamasından olumsuz etkileneceği hususları dikkate alınmalıdır.

Takibin başlatılmasından sonra ödeme emrinin gönderilmesi, ödeme emrine itiraz edilmişse bu itirazın bertaraf edilmesi üzerine haciz işleminin yapılması ve nihayet paraya çevirme aşamasına geçilmesi, belirli yollar tüketilerek borçlunun mülkiyet hakkına konu malvarlığının el değiştirebileceği aşamaya gelindiğini göstermektedir. Bu bağlamda, alacaklı alacağı üzerinde tasarruf yetkisine sahip olmakla birlikte, bunun sınırsız olmadığı, ihale alıcısının ve borçlunun mülkiyet hakkı ve ihalenin geçerliliği yönünden söz konusu sorunların doğacak olması sebebiyle borçluya ait mülkiyet hakkının alıcıya geçeceği an olan ihalenin yapılmasından sonra icra takibinin geri alınamaması gerektiği düşüncesi akla gelebilir. Bununla birlikte, 7343 sayılı Kanun ile öngörülen satış talebinin teklif vermeye başlanmasından itibaren geri alınamayacağına ve teklif verme süresinin bitimine kadar borcun ödenmesi hâlinde satışın durdurulacağına dair hükmün de burada dikkate alınması gerekir (İİK m. 115/5)⁵³. Söz konusu düzenleme ile kanun koyucunun icra takibinin sürüncemede kalmaması için belirli bir

⁵² Özokes, *İlkeler*, 182, 186.

⁵³ Anılan hükümdeki satış talebinin teklif vermeye başlanmasına kadar geri alınamayacağı ifadesinin isabetli olmadığı, bu ifadenin birtakım tereddütlere yer verdiği ve açık artırmanın başlaması anı olarak anlaşılması gerektiği yönünde bkz. Kudret Aslan, “7343 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerle Birlikte Hacizli Malların Satış Talebi ve Satış Giderleri,” *SÜHFD* 31, 2 (2023): 841-843. İcra ve İflâs Kanunu’nda söz konusu değişiklik yapılmadan önce satış talebinin en son geri alınabileceği süre yönünden öğretide farklı görüşler de ileri sürülmüştür. Artırmanın kamusal bir işlem olduğu, artırmaya başlanmasından sonra satış talebinin geri alınmasının bu işlemin niteliğine uygun düşmediği, bu nedenle artırmaya başlanmasına kadar satış talebinin geri alınabileceğini belirten görüş için bkz. Arslan, *İhale*, 124. İhalenin yapılmasından sonra satış talebinin geri alınamayacağı ancak artırma aşamasında bu talebin geri alınmasının mümkün olduğunu belirten görüş için bkz. Üstündağ, *İcra*, 239; Erturgut, *Menkul*, 79.

aşamadan sonra satış talebinin geri alınmasına cevaz vermediği kabul edilmektedir⁵⁴.

İcra ve İflâs Kanunu'nda geri alma zamanına ilişkin açık hüküm bulunmamasına ve Harçlar Kanunu'ndaki düzenlemeye rağmen takibin geri alınmasının teklif verilmeye başlamasından sonraki bir aşamada mümkün olduğunu kabul etmek, kanun koyucunun iradesine aykırılık teşkil eder. Zira takibin geri alınması, takip hiç yapılmamış gibi sonuç doğurduğundan satış talebinin de ortadan kalkmasına ve bu şekilde Kanun'un dolanılmasına sebebiyet verir. Bu doğrultuda, gerek Kanun'un 115'inci maddede yer alan düzenleme gerekse de borçlunun ve üçüncü kişinin mülkiyet hakkının korunması ihtiyacı karşısında olması gereken hukuk bakımından, takibin geri alınmasının ancak ihalede teklif verilmeye başlanması anına kadar mümkün olması, bu aşamadan sonra takibin geri alınmayacağı kabulü yerinde olur. Ancak, Harçlar Kanunu'ndaki hüküm dikkate alındığında kanun koyucunun bu hususta bir düzenleme yapması gerekmektedir.

II. İCRA TAKİBİNİN GERİ ALINMASININ HÜKÜM VE SONUÇLARI

A. Maddî Hukuk Bakımından Sonuçları

İcra hukuku, maddî hukukun kişilere tanıdığı haklara ulaşılmasını ve bu hakların gerçekleştirilmesini amaçlar⁵⁵. Maddî hukukun sağladığı bir hakkın varlığı iddiası ile icra takibi başlatan alacaklının bu takibini herhangi bir sebeple geri almasının, bu hukuk alanında doğurduğu birtakım sonuçlar bulunmaktadır. İcra takibinin geri alınmasının maddî hukuk bakımından en önemli sonucu, esas hakkı sona erdirmemesidir. Zira icra takibinin geri alınmasında, esas haktan feragat değil, sadece icra hukuku anlamında tahsil talebinden vazgeçme söz konusudur. Alacaklının takibi sona erdirmesine yönelik beyanının takipten vazgeçme olarak yorumlandığı yargı kararlarında da icra takibinin geri alınmasının esas haktan feragat sonucunu doğurmayacağına yer verilmektedir⁵⁶.

⁵⁴ Serdar Kale, "İcra ve İflâs Hukukunda Online Satış," <https://blog.lexpera.com.tr/icra-ve-iflas-hukukunda-online-satis/>.

⁵⁵ Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 7.

⁵⁶ "...Kesin hükmün hukuki sonuçlarını doğuran, bağlı olduğu hakkın, tekrar davaya da bir icra takibine konu edilmesini engelleyen feragatin, tereddüte yer vermeyecek şekilde açıkça yapılması zorunludur. Davalı avukatın icra dosyasına vermiş olduğu

İcra takibinin geri alınması hâlinde, uygulamada da takip talebiyle birlikte dosyaya sunulan senet aslı alacaklıya tekrar iade edilmektedir⁵⁷. Zira icra takibini geri alan alacaklının senede dayalı olarak yeniden takip yapabilmesi mümkündür.

İcra takibi başlatılmasının maddî hukuk bakımından bir sonucu, zamanaşımının kesilmesine ilişkindir. Nitekim alacaklının gerekli harçları ödeyerek takip talebinde bulunması ile birlikte, alacak hakkına ilişkin zamanaşımı kesilir (TBK m. 154/1, b. 2). Zamanaşımı, alacağın takibine dair her işlemle birlikte tekrar kesilir ve yeniden işlemeye başlar (TBK m. 156/1, m. 157/2). Zamanaşımının kesilmesi için takip talebinde bulunulması yeterli olup, borçluya ödeme emri gönderilmesi gerekli değildir⁵⁸. Buna göre takibin geri alınması hâlinde, zamanaşımının kesilmesi sonucunun ortadan kalkıp kalkmayacağı sorusu gündeme gelmektedir. Öğretide bir görüş takibin geri alınmasının, zamanaşımının kesilmesi sonucunu bertaraf etmeyeceği yönündedir⁵⁹.

24.10.2008 tarihli dilekçedeki "dosyadan feragat ettiğini" belirten açıklamanın ise, esas haktan feragat niteliğinde olduğunu kabule olanak yoktur. Söz konusu açıklamayla hakkın özünden değil, sadece takipten feragat edildiği anlaşılmaktadır. Takipten feragat rağmen esas hak, hukuki varlığını korumaya devam ettiğinden, alacaklı, alacağının tahsili için dava veya yeniden icra takibi yoluna başvurabilir.", Y. 13. HD, E. 2012/12293, K. 2013/15488, 07.06.2013, (www.legalbank.net). Aynı yönde bkz. Y. 19. HD, E. 2008/6152, K. 2009/2694, 03.04.2009; Y. 13. HD, E. 2010/906, K. 2010/7067, 25.05.2010; Y. 13. HD, E. 2011/80, K. 2011/834, 25.01.2011; Y. 8. HD, E. 2014/27083, K. 2016/15101, 07.11.2016; Ankara BAM 19. HD, E. 2018/3154, K. 2020/703, 12.03.2020; İstanbul BAM 16. HD, E. 2017/4865, K. 2018/2637, 07.12.2018, (www.lexpera.com.tr).

⁵⁷ Tat, *Harç*, 62. Aksi yönde bkz. "...Somut olayda, davalı asilin... İcra Müdürlüğü'ne hitaben vermiş olduğu 10.12.2010 tarihli feragat dilekçesinde dava konusu senede dayalı olarak davacı aleyhine girilen icra takibinden kayıtsız ve şartsız feragat edildiği belirtilmiş ve feragat nedeniyle dava konusu senedin davacıya iadesi talep edilmiştir. Dilekçe içeriğinden feragatin haktan feragat niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece, davadan sonra gerçekleşen bu feragat nedeniyle davanın konusuz kaldığı gözetilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve yanılığlı değerlendirmeye yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.", Y. 19. HD, E. 2015/2224, K. 2015/16938, 15.12.2015, (www.lexpera.com.tr).

⁵⁸ Berkin, *İcra*, 192; Postacıoğlu, *İcra*, 124; Üstündağ, *İcra*, 83; Kuru, *İcra El Kitabı*, 207; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 101; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 183.

⁵⁹ İlhan E. Postacıoğlu ve Sümer Altay, *İcra Hukuku Esasları* (İstanbul: Vedat, 2010), 154. Alacaklının zamanaşımını kesen bir adli işlemde bulunmasından sonra talebini

Kanaatimizce, icra takibinin geri alınması hâlinde, takip talebinde bulunulmasıyla doğan hukukî sonuçlar ortadan kalktığı için zamanaşımının kesilmesi de hükümsüz hâle gelir. Nitekim icra takibinin geri alınması üzerine takip yapılmamış gibi kabul edilir⁶⁰. Bunun sonucu olarak, zamanaşımının kesilmesi etkisi de ortadan kalkar⁶¹. Bu husus, takibin kısmen geri alınması hâlinde takibin sona erdirildiği alacak kısmı bakımından geçerlidir. Alacaklı takip talebini geri alsa dahi zamanaşımının kesilmesi etkisinin devam ettiğinin kabulü, icra takibinin geri alınması kurumunun dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanılmasına da yol açabilir. Bu doğrultuda, takibi devam ettirme iradesi olmaksızın sırf zamanaşımının kesilmesi için alacaklının takip talebinde bulunması ve eş zamanlı olarak takip talebini geri çekmesi ihtimâl dâhilindedir.

Alacaklı icra takibinin geri alınmasından sonra zamanaşımına uğrayan alacağı bakımından da borçluya karşı yeniden takip başlatabilir. Zamanaşımı, icra dairesi tarafından re'sen gözetilmesi gereken bir husus olmasa da borçlu yeniden başlatılan icra takibinde ödeme emrine itirazla alacağın zamanaşımına uğradığını ileri sürebilir⁶². Bu durumda, alacaklının alacak hakkına dair daha önce borçluya karşı takip başlattığını ve takibi geri alsa dahi zamanaşımının kesilmesi sonucunun korunduğunu savunamaması gerekir. Yargı kararlarında da takibin geri alınmasıyla birlikte zamanaşımının kesilmesi de dâhil olmak üzere takibin bütün sonuçlarıyla birlikte ortadan kalktığı ve geri alınan takibin zamanaşımının kesilmesi bakımından dikkate

geri alması durumunda, zamanaşımı kesilmesi sonucunun korunacağı yönünde bkz. M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I* (İstanbul: Vedat, 2015), 595. Benzer şekilde, icra takibinin başlatıldığı icra dairesinin yetkisiz olması veya takip talebinde kanunî unsurların eksik olması sebebiyle, takibin iptal edilmesi hâlinde, zamanaşımının kesilmesi bakımından alacaklının iradesinin dikkate alınması gerektiği ve takibin iptalinin zamanaşımın kesilmesi sonucunu etkilemeyeceği yönündeki görüş için bkz. Nazlı Gören Ülkü, *İcra Hukukunda Ödeme Emri* (İstanbul: Arıkan, 2008), 93.

⁶⁰ Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özokes, *İcra*, 101; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 122; İbrahim Aşık, Yakup Oruç, Ozan Tok ve Ömer Faruk Saçar, *İcra ve İflâs Hukuku* (Ankara: Seçkin, 2023), 99.

⁶¹ Benzer şekilde, davanın açılması ile zamanaşımının kesilmesine yönelik olarak meydana gelen sonucun davanın geri alınması hâlinde ortadan kalkacağı yönünde bkz. Aslan, *Geri Alma*, 401.

⁶² Baki Kuru, "İlâmsız İcra Zamanaşımının İleri Sürülmesi," *BATİDER* 13, 3-4 (1986): 91.

alınamayacağı belirtilmektedir⁶³. Bu yönüyle icra takibinin geri alınması, zamanaşımının kesilmesine dair sonuç bakımından önem teşkil eder.

Takip talebinde bulunmak, hakkın tâbi olduğu hak düşürücü sürenin korunmasını da sağlar⁶⁴. Ancak alacaklının icra takibini geri alması hâlinde, takip hiç yapılmamış gibi kabul edildiği için hak düşürücü süre de korunmamış sayılır⁶⁵. Bu nedenle, borçluya karşı yeniden takip başlatıldığında, hak düşürücü sürenin korunup korunmadığı hususu bakımından ilk takip tarihi dikkate alınmaz.

İcra takibi başlatılmasının bir sonucu olarak borçlunun iyiniyet iddiasında bulunma imkânı ortadan kalkar⁶⁶. Bu sonucun doğabilmesi, takip talebi üzerine borçluya usûlüne uygun olarak ödeme emrinin tebliğ edilmesine bağlıdır. İcra takibinin geri alınmasıyla birlikte, takip hiç yapılmamış gibi kabul edilse de ödeme emrinin gönderilmesi üzerine doğan borçlunun iyiniyetinin ortadan kalkması sonucu korunmuş olur. Nitekim borçlu ödeme emri ile birlikte takibe konu olan borcun varlığını öğrenmiş olur ve böyle bir borcu bilmediğini veya bilebilecek durumda olmadığını ileri süremez. Buna karşılık, borçluya ödeme emri tebliğ edilmeden icra takibi geri alınmışsa borçlunun, hakkında takip başlatıldığını bilmeyeceği varsayımından hareketle iyiniyetin ortadan kalkması sonucu doğmaz.

⁶³ “...Alacaklı vekilinin bu çek nedeniyle anılan dosyada “haktan feragat etmediği” sadece “takipten feragat ettiği” saptandığı için ve bu durumda Ankara 18.İcra Müdürlüğü’nün 1999/882 sayılı takibi bütün sonuçları ile birlikte ortadan kalkacağından T.T.K.’nin 662.maddesi gereğince anılan takiple zamanaşımının kesildiği ileri sürülemez.”, Y. 12. HD, E. 2003/28686, K. 2003/759, 23.01.2003, (www.lexpera.com.tr). Aynı yönde bkz. “...Somut olayda; alacaklı tarafından borçlular aleyhine 07.02.2013 tarihinde bonoya dayalı kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu ile takibe başlanıldığı, alacaklı tarafından 02.06.2014 tarihinde takipten vazgeçilerek ve aynı gün bu kez kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibe geçildiği görülmüştür. Borçlunun itirazı takibin kesinleşmesinden önceki döneme ilişkin olup takip dayanağı bononun vade tarihi 10.02.2011’dir. Vadeden itibaren 3 yıllık zamanaşımı süresi dolduktan sonra alacaklı 02.06.2014 tarihinde itiraza konu eldeki takibi başlatmıştır. Feragat edilen önceki takibin zamanaşımı yönünden sonuca etkisi bulunmamaktadır.”, Y. 12. HD, E. 2015/29508, K. 2015/29290, 24.11.2015, (www.legalbank.net).

⁶⁴ Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 101; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 123.

⁶⁵ Benzer şekilde, davanın geri alınması hâlinde hak düşürücü sürenin korunmayacağı yönünde bkz. Aslan, *Geri Alma*, 403.

⁶⁶ Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 102; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 123.

İcra takibi başlatılmasının maddî hukuk yönünden başka bir sonucu, borçlunun temerrüde düşürülmesidir. İhtar ile daha önce temerrüde düşürülmeyen borçlu, ödeme emrinin usûlüne uygun şekilde tebliğiyle birlikte temerrüde düşmüş sayılır⁶⁷. Bu doğrultuda icra takibinin geri alınması, borçlunun temerrüde düşmesi sonucunu bertaraf etmez. Zira borçlunun temerrüde düşürülmesi bakımından ödeme emri ihtar olarak kabul edilir ve borçlu ödeme emrinin tebliğ edilmesi üzerine borcun varlığı ile borcun ödenmesine yönelik talebi öğrenir⁶⁸. Bununla birlikte, borçlu icra takibini geri alma beyanıyla esas haktan feragat etmemekte, takibin sona erdirilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla icra takibi geri alınmış olsa dahi, ödeme emrinin tebliği üzerine doğan borçlunun temerrüde düşmesi sonucu varlığını korur.

B. Takip Hukuku Bakımından Bazı Sonuçları

1. İcra Takibinde Derdestlik Bakımından

Derdestlik genel olarak, açılmış ve hâlen görülmekte olan bir dava varken aynı taraflar arasında aynı sebeplere dayanılarak aynı konuda aynı ya da başka bir mahkemede yeni bir davanın açılması olarak tanımlanabilir⁶⁹. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun dava şartlarını düzenleyen 114'üncü maddesinin birinci fıkrasının 1 bendinde “*aynı davanın daha önceden açılmış ve halen görülmekte olmaması*” ifadesi ile anlatılmak istenen de budur.

İcra takibinde derdestlik ise mevcut bir icra takibine rağmen aynı alacaklının, aynı borçluya karşı, aynı konuda, aynı sebeplere dayanarak yeni

⁶⁷ Postacıoğlu, *İcra*, 136-137; Üstündağ, *İcra*, 94; Kuru, *İcra El Kitabı*, 207; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 102; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 183; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 123; Muşul, *İcra Hukuku Esasları*, 267; Gören Ülkü, *Ödeme Emri*, 94.

⁶⁸ Benzer şekilde dava dilekçesinin davalıya tebliğ ile ortaya çıkan temerrüt durumunun davanın geri alınması ile ortadan kalkmayacağı yönünde bkz. Aslan, *Geri Alma*, 407-408. Davanın açılmamış sayılması hâlinde benzer sonuç için bkz. Seda Özmmucu, “Davanın Açılmasına Bağlanan Hukuki Sonuçların Davanın Açılmamış Sayılması Halinde Değerlendirilmesi,” *İÜHFMLXX*, 2 (2012): 199.

⁶⁹ Baki Kuru, *Medenî Usûl Hukuku El Kitabı, Cilt I* (Ankara: Yetkin, 2020), 385-386; Hakan Pekcanitez, *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku, Cilt II* (İstanbul: On İki Levha, 2017), 949; Süha Tanrıver, *Medenî Usûl Hukuku Cilt I* (Ankara: Yetkin, 2021), 706; Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, *Medenî Usûl Hukuku* (Ankara: Yetkin, 2021), 324; Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, *Medenî Usûl Hukuku* (Ankara: Yetkin, 2023), 321. Derdestlik itirazının şartları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Süha Tanrıver, *Medenî Usûl Hukukunda Derdestlik İtirazı* (Ankara: Adalet, 2007), 43 vd.

bir takip başlatması hâlinde ortaya çıkar⁷⁰. Bununla birlikte icra hukukunda derdestlikle ilgili olarak, yargılamada olduğu gibi mevzuatta bir düzenleme bulunmamaktadır. Derdestlik itirazı, özellikle takibin tarafları arasındaki menfaat dengesinin korunması, takip ekonomisi ile hukukî barış ve güvenliğe aykırı bir durumun ortaya çıkmaması bakımından önem arz eder⁷¹. Öğretide⁷² aynı alacağa karşı aynı sebeple yeni bir takip başlatılmasında korunmaya değer hukukî yararın bulunmadığı haklı olarak belirtilse de uygulamada derdestliğin bir itiraz mı yoksa şikâyet sebebi mi olduğu hususunda farklı kararlar yer almakta idi⁷³. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip edilen alacak için aynı zamanda kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile de takip yapılmasının mümkün olamayacağına ilişkin içtihadı birleştirme kararının gerekçe bölümünde, icra takipleri bakımından da derdestliğin kamu düzeni ile ilgili olduğu, aynı borçluya karşı aynı sebeple takip yapılmasında hukukî yarar bulunmadığı, derdestliğin icra memurunca re'sen dikkate alınması gerektiği, aksi hâlde bunun her zaman şikâyet konusu teşkil edebileceği belirtilmiştir⁷⁴. Bunun üzerine Yargıtay'ın 12'nci Hukuk Dairesi de içtihat değiştirerek derdestliğin takip şartı olarak kabul edilmesi gerektiğine ve aksi hâlde süresiz şikâyet yoluna başvurulabileceğine karar vermiştir⁷⁵.

⁷⁰ Ayşe Kılınç, *İcra Takibinde Derdestlik* (Ankara: Yetkin, 2020), 27.

⁷¹ Kılınç, *Derdestlik*, 33-34.

⁷² Kılınç, *Derdestlik*, 38, 146; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 183; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 121. Benzer şekilde bkz. Kuru, *İcra El Kitabı*, 205.

⁷³ Derdestliğin borca itiraz niteliğinde olduğu yönünde örneğin bkz. “*Borçlunun mükerrerlik iddiası borca itiraz niteliğinde olup, takibin şekline göre bu itirazın İİK'nun 62. maddesi uyarınca icra dairesine yapılması gerekir. Başvurunun icra dairesi yerine icra mahkemesine yapılması fuzuli bir talep olup sonuç doğurmaz.*”, Y. 12. HD, E. 2016/18076, K. 2017/9687, 21.06.2017, (www.karamercanhukuk.com). Ayrıca bkz. Y. 12. HD, E. 2015/30242, K. 2016/6941, 09.03.2016, (www.lexpera.com.tr). Derdestliğin şikâyet sebebi teşkil ettiği yönünde örneğin bkz. “*Alacaklının aynı ipotek senedi ve hesap kat ihtarnamelerine dayalı olarak daha önceden aynı borçlular hakkında takip yaptığı anlaşılmaktadır. HMK'nun 114. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendine göre de aynı davanın daha önceden açılmış ve halen görülmekte olmaması durumu dava şartı olarak düzenlenmiştir. Mükerrer takip bulunması dava şartı (icra hukukunda takip şartı) olduğuna göre, mahkemece, borçlunun mükerrerlik itirazının bu nedenle kabulü gerekirken...*”, Y. 12. HD, E. 2015/13155, K. 2015/25994, 27.10.2015, (www.lexpera.com.tr).

⁷⁴ YİBBGK, E. 2021/2, K. 2023/1, 20.01.2023, RG, 16.07.2023, S. 32250.

⁷⁵ “*Borçlunun aynı alacağa istinaden iki ayrı takip yapılmasına dair mükerrerlik iddiası yönünden; Dairemizce, ilamsız icra takiplerinde mükerrerlik iddiası, borca itiraz*

İcra takibinde derdestliğin söz konusu olması için aranan koşullardan ilki, aynı taraflar arasında, aynı alacağa yönelik olarak başlatılmış bir takibin mevcudiyetidir⁷⁶. Diğer bir ifade ile bir alacağa ilişkin olarak mevcut bir icra takibi herhangi bir nedenle sona ermedikçe aynı alacağa ilişkin olarak aynı sebeple yeni bir takip başlatılması, derdestliğe sebebiyet verir. İlk takibin sona ermiş olması hâlinde ise yeni bir takip başlatılması, derdestlik açısından herhangi bir soruna yol açmaz. İlk takip, borcun ifa edilmesi ya da takibin iptali gibi bir nedenle sona erebilir⁷⁷. Bu çerçevede takibin hangi gerekçe ile sona erdiğinin önemi bulunmamaktadır⁷⁸. İcra takibinin alacaklı tarafından geri alınmasında da durum bu şekildedir⁷⁹. Diğer bir ifade ile alacaklının takip talebini geri alması hâlinde söz konusu takip sona ereceğinden aynı alacak için daha sonra yeni bir takip yapılması, kural olarak derdestliğe sebebiyet vermez. Yargı kararları da bu yöndedir⁸⁰. Bununla birlikte her ne kadar alacaklı takibe devam etmekten vazgeçmiş olsa da icra dairesine başvurarak takibini geri aldığını bildirmez ve Harçlar Kanunu gereğince ödemesi gereken harcı

niteliğinde görülerek, bu itirazın İİK'nın 62. maddesi gereğince icra dairesine yapılması gerektiğine dair görüş istikrarlı şekilde uygulanmış ise de, derdestliğin HMK'da dava şartı olarak düzenlenmesine ve bu hususun Yargıtay Büyük Genel Kurulunun içtihadı birleştirme kararı ile de benimsenmesine paralel olacak şekilde görüş değişikliğine gidilerek, icra takibinin ilamlı ya da ilamsız olduğuna bakılmaksızın, mükerrer takibin iptali talebinin, takip şartı olarak değerlendirilmesi ve buna bağlı olarak icra mahkemesine şikayet yolu ile getirileceği, söz konusu şikayetin ise süresiz olarak ileri sürülebileceği...”, Y. 12. HD, E. 2022/9785, K. 2023/4352, 20.06.2023 (www.lexpera.com.tr).

⁷⁶ Kılınç, *Derdestlik*, 58 vd.

⁷⁷ Kılınç, *Derdestlik*, 63 vd.

⁷⁸ Kılınç, *Derdestlik*, 63.

⁷⁹ Kılınç, *Derdestlik*, 71.

⁸⁰ “Alacaklı vekilinin takipten vazgeçerek takibe konu bonoyu geri aldığına göre, o takip bütün hüküm ve sonuçları ile ortadan kalkacağından aynı bonoya dayalı olarak yeniden kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip başlatmasına bir engel yoktur. Borçlu vekilinin bu yöne ilişkin şikayetin reddi ile sair şikayet ve itiraz nedenlerinin incelenerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken takibin iptali yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.”, Y. 12. HD, E. 2007/5007, K. 2007/7600, 17.04.2007, (www.lexpera.com.tr). Bu yönde ayrıca bkz. Ankara BAM 19. HD, E. 2018/3154, K. 2020/703, 12.03.2020; Samsun BAM 4. HD, E. 2020/1545, K. 2020/2542, 27.10.2020, (www.lexpera.com.tr). İlk takipten vazgeçilmemiş olması nedeni ile aynı alacak için yapılan ikinci takibe yönelik olarak ileri sürülen derdestlik itirazının yerinde olduğu yönünde ayrıca bkz. Y. 12. HD, E. 2016/22996, K. 2017/13698, 06.11.2017; Y. 12. HD, E. 2004/13619, K. 2004/17917, 07.07.2004, (www.lexpera.com.tr).

ödemez ise dosya işlemde kaldırılrsa dahi takip derdest kalmaya devam eder. Zira İcra ve İflas Kanunu'nun 78'inci maddesinin dördüncü fıkrasında haciz talebinin kanunî müddet içinde yapılmaması ya da geri alınıp da yenilenmemesi hâlinde dosyanın işlemde kaldırılacağı düzenlenmiştir. İcra ve İflas Kanunu'nun 110'uncu maddesinde ise hacizli malın satışının kanunî müddet içinde istenmemesi ya da satış talebinin geri alınıp da yenilenmemesi hâlinde mal üzerindeki haczin kalkacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla takibin geri alınması gerekçesi ile süresi içinde haciz ya da satış talep edilmese dahi yalnızca takip dosyası işlemde kaldırılır. Ancak belirli bir süre içinde yenileme talebinde bulunulmaması üzerine takibin düşmesi gibi bir sonuç doğmaz⁸¹. Diğer bir ifade ile işlemde kaldırılan dosya hakkında alacaklının talebi ve yenileme harcının yatırılması üzerine her zaman takibe devam

⁸¹ Postacıoğlu ve Altay, *İcra*, 356-357; Kuru, *İcra El Kitabı*, 414; Kılınç, *Derdestlik*, 72-73; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 163; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 299; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 189; Yıldırım ve Deren Yıldırım, *İcra*, 166; Görgün, Börü ve Kodakoğlu, *İcra*, 129; Aşık, Oruç, Tok ve Saraç, *İcra*, 153. Ayrıca bkz. "...dosyanın işlemde kaldırılması halinde takip dosyası derdest kalmaya devam ettiğinden ve alacaklı tarafından ilk takipten feragat edilmeksizin aynı alacak için yeni bir takip yapılması halinde ikinci takibin mükerrer olacağı, alacaklının daha önce takip konusu edilmeyen alacakları varsa harcı yatırılarak aynı takip dosyası üzerinden tahsili gerektiğinden istemin kabulü ile ikinci takibin iptali gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.", Y. 12. HD, E. 2018/4866, K. 2018/14211, 25.12.2018, (www.lexpera.com.tr). Buna karşılık genel haciz yolu ile ilamsız takipte, ödeme emrine süresi içinde borçlunun itiraz etmesi üzerine takibin durduğu hâllerde ise takibe devam edilebilmesi, alacaklının ödeme emrine itirazın kendine tebliğinden itibaren ya altı ay içinde icra mahkemesine başvurarak itirazın kaldırılmasını (İİK m. 68, m. 68/a) ya da bir yıl içinde genel mahkemelerde dava açarak itirazın iptalini (İİK m. 67) talep etmesi ile mümkündür. Kanun'da belirtilen süreler içinde takip dosyası derdest kalmakla birlikte, şayet bu süreler içinde herhangi bir başvuru yapılmamış ise söz konusu takip sona erer. Bkz. Kuru, *İcra El Kitabı*, 254; Kılınç, *Derdestlik*, 69. Bu yönde bkz. Y. 12. HD, E. 2022/1654, K. 2022/9068, 20.09.2022, (www.lexpera.com.tr). İsviçre İcra ve İflâs Kanunu ile (SchKG Art. 88/2) ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıllık süre içinde takibe devam edilmesinin istenmemesi hâlinde takibin sona ereceği kabul edilmiştir. Türk hukuku açısından benzer bir hükme ise abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin takipleri düzenleyen 7155 sayılı Kanun'da yer verilmiştir. 7155 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre ödeme emrinin tebliğinden itibaren beş yıl içinde haciz talep edilmese takip düşeceğinden bu sürenin bitiminden sonra aynı alacak için yeniden takip yapılması hâlinde derdestlik söz konusu olmaz.

edilebilmesi mümkündür. Böyle bir ihtimâlde, koşulları varsa takibin iptali talep edilebilir⁸².

2. Şikâyet Bakımından

Alacaklının icra takibini geri alma beyanında bulunduğu genel haciz yoluyla takibe dair icra dairesince yapılan hukuka aykırı bir işlemin iptalinde, düzeltilmesinde veya yapılmamış bir işlemin yaptırılmasında menfaati bulunan taraf veya ilgili üçüncü kişiler şikâyet yoluna başvurabilirler. Bu durumda, takibin geri alınmasının takip hukukuna dair etkileri bakımından, şikâyet talebinin akıbetinin değerlendirilmesi gerekir.

Alacaklının icra takibini geri alması üzerine, takipten kaynaklı bir icra işlemini konu alan şikâyet talebinin incelenip incelenemeyeceği hususunda İcra ve İflâs Kanunu'nda açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bu hususa ilişkin olarak Yargıtay'ın farklı yönde kararları bulunmaktadır. Buna göre Yargıtay'ın bazı kararlarında, takibin geri alınmasının şikâyet talebini konusuz kıldığına ve bu durumda icra mahkemesince karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerektiğine yer verilmektedir⁸³. Yargıtay'ın bazı

⁸² “Alacaklı ... tarafından borçlu ... hakkında çeke dayalı yapılan kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla icra takibine karşı borçlunun icra mahkemesine yaptığı başvuruda, alacaklı ile takip dışı ...'un 11.12.2013 tarihinde imzaladıkları taahhütname ile 100.700,00 TL ve feragat harcının ... tarafından ödenmesi halinde alacaklının bakiye dosya borçundan feragat edeceğinin kararlaştırılmasına ve taahhüt şartlarının yerine getirilmesine rağmen takibe devam edilmesinin yasaya aykırı olduğunu ileri sürerek feragat nedeniyle takibin iptalinin istendiği, mahkemece, taahhüdün tarafı durumunda bulunmayan davacının dava açma hakkı bulunmadığını gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği görülmüştür. Takip borçlusu ...'ın, alacaklı ile dava dışı ... arasındaki taahhütnameye dayanarak takibin feragat nedeniyle iptalini istemekte, her ne kadar taahhütte kendisi taraf olarak yer almasa bile, takibin tarafı olduğundan hukuki yararı bulunmaktadır.”, Y. 12. HD, E. 2017/3951, K. 2017/9526, 19.06.2017, (www.lexpera.com.tr).

⁸³ “...Alacaklının takipten vazgeçmesi nedeniyle şikâyet konusuz kaldığından mahkemece bu konuda karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir. Bu durumda borçlunun tazminat, yargılama gideri ve vekalet ücreti talepleri konusunda mahkemece olumlu ya da olumsuz bir karar verilmemesi isabetsiz olduğu gibi, davanın açılmasında borçlunun bir kusuru bulunmadığı halde aleyhine yargılama gideri ve vekalet ücretine hükmedilmesi de doğru bulunmamıştır.”, Y. 12. HD, E. 2010/7514, K. 2010/20507, 21.09.2010. Aynı yönde bkz. Y. 12. HD, E. 2011/27382, K. 2012/12201, 12.04.2012, (www.lexpera.com.tr). Şikâyet talebi hakkında verilen karara karşı istinaf yoluna başvurulması ve istinaf incelemesi sırasında icra takibinin

kararlarında ise şikâyet talebinden açıkça vazgeçilmediği sürece, icra takibinin geri alınmasının şikâyet talebinin incelenmesine engel teşkil etmediği belirtilmektedir⁸⁴. Bölge adliye mahkemeleri kararlarında ise genel olarak takip dosyasının vazgeçme ile kapatılması hâlinde, şikâyetin konusuz kaldığı ifade edilmektedir. Takibin geri alınmasına karşın şikâyet incelemesi yapılarak şikâyet talebinin kabul edilmesi durumunda, bölge adliye

geri alınması ve haczin kaldırılması hâlinde, şikâyetin konusuz kaldığı dikkate alınarak karar verilmesi gerektiğine dair bir Yargıtay kararı için bkz. “...İcra müdürlüğünün 10.3.2021 tarihli tensip tutanağı ile takip dosyasının vazgeçme/ haricen tahsil ile işlemde kaldırılmasına ve hacizlerin kaldırılmasına karar verildiği, bu kararı takiben 15.6.2021 tarihinde Tapu ve Kadastro Müdürlüğü’ne gönderilen haciz terkin yazısı üzerine M.paşa Tapu Müdürlüğü’nce şikayete konu taşınmazdaki haczin aynı tarihte kaldırıldığı görülmektedir. O halde; icra müdürlüğünün 10.3.2021 tarihli haczin kaldırılması kararı Bölge Adliye Mahkemesi karar tarihinden önce olduğundan ve müdürlüğün karar tarihi itibarıyla meskeniyet şikayetinden elde edilmek istenen gaye fiilen gerçekleşmiş olduğundan, Bölge Adliye Mahkemesi’nce, şikayete konu haczin kaldırıldığı nazara alınarak “konusuz kalan şikayet hakkında karar verilmesine yer olmadığına” hükmedilmesi gerekirken yazılı şekilde şikayetin kısmen kabul kısmen reddi yönünde hüküm tesisi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.”, Y. 12. HD, E. 2021/8310, K. 2022/1181, 03.02.2022, (karararama.yargitay.gov.tr).

⁸⁴ “...Alacaklı tarafından başlatılan genel haciz yolu ile ilamsız takipte borçlu tarafından icra mahkemesine yapılan başvuruda ödeme emri tebliğinin usulsüz olduğuna dair şikâyet ile birlikte diğer itiraz ve şikayetler ileri sürülmüş, mahkemece alacaklının borçlu hakkındaki takipten vazgeçtiği gerekçesi ile karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir. Her dava ve şikâyet, davanın açıldığı (şikâyetin yapıldığı) andaki şartlara göre değerlendirilir (Hukuk Genel Kurulu’nun 2011/12-177 Esas, 2011/300 Karar sayılı 11.05.2011 tarihli kararı). Somut olayda borçlunun icra mahkemesine başvurusu 23.01.2013 tarihli olup, alacaklının takipten vazgeçme iradesi şikâyet tarihinden sonra 06.03.2013 günüdür. Kaldı ki, söz konusu talep “vazgeçme” olup, haktan feragat anlamına gelmemektedir. O halde mahkemece, işin esası incelenerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, alacaklının takipten vazgeçtiği gerekçesiyle yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.”, Y. 12. HD, E. 2014/25840, K. 2015/736, 15.01.2015, (karararama.yargitay.gov.tr). “...Mahkemece dosyanın takipten feragat edildiğinden bahisle davanın konusuz kaldığı gerekçesi ile reddine şeklinde hüküm kurulmuştur. İcra takibinden feragat edilmiş olması asıl alacak hakkından feragatı kapsamayacağından asıl alacak hakkında feragat edilmiş olmadıkça borçlunun borca ilişkin itirazlarının incelenmesine engel teşkil etmez. Takipten feragat, borçlu açıkça şikayetinde vazgeçmediği sürece şikâyetin esasının incelenmesine engel teşkil etmez. O halde, mahkemece, açıklanan nedenlerle borçlunun şikâyetinin esası incelenip, oluşacak sonuca göre bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir”. Y. 12. HD, E. 2010/15898, K. 2010/27896, 29.11.2010, (www.legalbank.net).

mahkemesince ilk derece mahkemesi kararı kaldırılarak karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmektedir⁸⁵.

İcra takibinin geri alınmasının icra takibine olan temel etkisinden hareketle yorum yapılması mümkündür. İcra takibinin geri alınması hâlinde alacaklı, kendi iradesiyle takibi sona erdirir⁸⁶. Bu doğrultuda, takip talebinin geri alınması üzerine, takip talebiyle birlikte doğan sonuçlar ortadan kalkar ve icra takibi yapılmamış gibi kabul edilir⁸⁷. O hâlde, şikâyet incelemesi sırasında alacaklı icra takibini geri aldığı takdirde, şikâyet talebi konusuz kalır ve icra mahkemesince şikâyet talebine dair esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir⁸⁸. İcra takibi yapılmamış gibi kabul edildiğinden, icra dairesince yapılan bir işlemin iptal edilmesi veya düzeltilmesi ya da yapılmamış bir işlemin yapılması bakımından şikâyet talebinde bulunanın hukukî yararı da yoktur⁸⁹. İcra takibinin geri alınmasına karşın, icra mahkemesi şikâyet talebi hakkında esastan karar verse dahi

⁸⁵ “...Somut olayda, alacaklı tarafından 28/05/2019 tarihli dilekçe ile takipten feragat beyan edildiği, aynı gün harcın yatırıldığı, tapu müdürlüğüne haczin kalktığına ilişkin yazıların yazıldığı, 28/05/2019 tarihinde dosyanın infazen kapatıldığı dolayısıyla haczedilmezlik şikâyetinin konusuz kaldığı anlaşıldığından konusuz kalan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekmiştir”, Adana BAM 13. HD, E. 2019/359, K. 2020/160, 17.01.2020. Aynı yönde bkz. Ankara BAM 18. HD, E. 2018/3708, K. 2019/205, 12.02.2019, (www.lexpera.com.tr).

⁸⁶ Kuru, *İcra El Kitabı*, 208; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 101; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 183; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 122.

⁸⁷ Kuru, *İcra El Kitabı*, 208, dn. 71; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 101; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 122. Yargı kararlarında da takibin geri alınması üzerine, takibin bütün hüküm ve sonuçlarıyla ortadan kalkacağı kabul edilmektedir. Bkz. “...Alacaklı vekilinin takipten vazgeçerek takibe konu bonoyu geri aldığına göre, o takip bütün hüküm ve sonuçları ile ortadan kalkacağından aynı bonoya dayalı olarak yeniden kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip başlatmasına bir engel yoktur. Borçlu vekilinin bu yöne ilişkin şikâyetinin reddi ile sair şikâyet ve itiraz nedenlerinin incelenerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken takibin iptali yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.”, Y. 12. HD, E. 2007/5007, K. 2007/7600, 17.04.2007. Aynı yönde bkz. Ankara BAM 19. HD, E. 2018/3154, K. 2020/703, 12.03.2020, (www.lexpera.com.tr).

⁸⁸ Şikâyet incelemesi sırasında takibin herhangi bir nedenle iptal edilmesi hâlinde, şikâyet talebinin konusuz kalacağı ve şikâyet talebinin esastan incelenemeyeceği yönünde bkz. Hakan Pekcanitez ve Cemil Simil, *İcra - İflâs Hukukunda Şikâyet* (İstanbul: Vedat, 2017), 386.

⁸⁹ Pekcanitez ve Simil, *Şikâyet*, 234.

derdest olmayan bir takip yönünden bu kararın icra edilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla takibin geri alınması hâlinde, şikâyet talebinden açıkça vazgeçilmediği sürece şikâyetin esastan incelenmesi gerektiğini belirtilen yargı kararları, bu yönüyle isabetli değildir. Ancak şikâyetin konusuz kaldığı bu durumda, şikâyet tarihi itibarıyla tarafların haklılık durumları tespit edilerek yargılama giderlerine karar verilmelidir⁹⁰.

İcra takibinin geri alınması beyanında bulunulmasına rağmen tahsil harcının yatırılmadığı ihtimâlini de şikâyet talebi bakımından değerlendirmek gerekir. Belirtildiği üzere, icra dairesince müteakip işlemlerin yapılması için Harçlar Kanunu'nun 23'üncü maddesi gereğince kural olarak tahsil harcının yatırılması aranmaktadır. Bu nedenle, alacaklı takibi geri almasına dair beyanda bulunmasına karşın tahsil harcını yatırmamışsa, icra dairesince dosya kaydı kapatılarak işlem den kaldırılmaz ve takip derdest kalmaya devam eder. Bu durumda, şikâyet konusuz kalmadığı gibi derdest bir takibe dair yapılan icra dairesi işlemlerinin iptal edilmesinde veya düzeltilmesinde tarafın veya ilgili üçüncü kişilerin hukukî yararı da olduğu için şikâyet talebi incelenmelidir⁹¹.

⁹⁰ Şikâyet talebinin konusuz kalması hâlinde, icra mahkemesince yargılama giderlerine hükmedilmesi gerektiği yargı kararlarında da ifade edilmektedir. Bkz. "...Şikâyet başvurusundan sonra ortaya çıkan bir olay nedeniyle artık şikâyet konusu edilen talep hakkında olumlu ya da olumsuz bir karar verilmesine gerek ya da neden kalmıyorsa, burada şikâyetin konusuz kalmasından söz edilebilir. Böyle bir durum söz konusu olduğunda mahkemenin yargılamaya devam etmesine gerek yoktur. Şikâyetin konusuz kalması halinde, artık şikâyet (esas talep) hakkında yargılama yapılmasına ve hüküm verilmesine gerek kalmaz. Bu halde, mahkeme, şikâyet (esas) hakkında bir karar verilmesine yer olmadığına karar verir. Çünkü, bu tür kararlar da, hükümler gibi (eda, tespit, inşai) diğer nihai kararlardandır...Davanın konusuz kalması halinde, mahkemenin yargılamaya devam ederek, dava açıldığı zaman hangi tarafın haksız olduğunu tespit edip, o tarafı yargılama giderlerine mahkûm etmesi gerekir. (Hukuk Genel Kurulu'nun 21.12.2005 gün ve 2005/6-762-755 sayılı kararında da aynı ilke benimsenmiştir.) icra hukukuna özgü şikâyet başvurularında da durum aynıdır.", YHGK, E. 2010/106, K. 2010/107, 24.02.2010. Aynı yönde bkz. Adana BAM 13. HD, E. 2021/1025, K. 2022/2465, 10.10.2022, (www.lexpera.com.tr). Şikâyette taraf aleyhine yargılama giderine hükmedilmesinin mülkiyet hakkını ihlal edebileceği yönünde bkz. Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 53.

⁹¹ Takibin geri alınması talebinin yanında gerekli olan harcın yatırılmaması hâlinde, takibin derdest olduğu yönünde bkz. "...Şikâyete konu takip dosyasında davalı tarafça feragat harcı yatırılmadığı sürece takip derdest kalmaya devam edecektir. Derdest bir icra takibinde ise, alacaklının talebi üzerine icra işlemlerine devam

3. İtirazın Kaldırılması ve İtirazın İptali Davası Bakımından

a. İtirazın Kaldırılması Bakımından

Genel haciz yolu ile takiplerde ödeme emrine süresi içinde itiraz edilmesi hâlinde alacaklının takibe devam edebilmesi için başvurabileceği yollardan ilki, itirazın kaldırılmasıdır. İcra ve İflâs Kanunu'nda borçlunun itirazlarının içeriğine göre iki çeşit itirazın kaldırılması yolu öngörülmüştür. Borçlunun takip dayanağı olan senet altındaki imzaya itiraz etmesi hâlinde itirazın geçici kaldırılması (İİK m. 68/a); bunun dışındaki itiraz sebeplerinin varlığı hâlinde ise itirazın kesin kaldırılması (İİK m. 68) icra mahkemesinden talep edilebilir. Kanun'da (İİK m. 68, 68/b) öngörülen belgelerden birinin mevcudiyeti hâlinde itirazın kesin kaldırılması istenebilir.

İtirazın kaldırılması, öğretide hukukî açıdan bir dava olarak nitelendirilmemekte; takibin devamını sağlamaya yönelik, takip hukukuna özgü bir yol olduğu ve sonuçlarını takip hukuku üzerinde doğurduğu kabul edilmektedir⁹². İtirazın kaldırılması yolunda icra mahkemesince verilen karar,

edilmesi mümkün olduğundan, davacının bu takibin iptalini istemekte hukuki yararı bulunmaktadır. Davalı vekilinin 09/12/2020 tarihli dilekçesi üzerine takibin işlemde kaldırılması konusunda herhangi bir işlem yapılmadığından ve takip dosyası derdest olduğundan, şikâyetin konusuz kaldığından söz edilemez. Bu nedenle, mahkemece takibin iptaline karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi yerinde görülmemiştir.", İzmir BAM 8. HD, E. 2021/1402, K. 2022/42, 07.01.2022, (www.lexpera.com.tr).

⁹² Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 122. Benzer şekilde bkz. Kuru, *İcra El Kitabı*, 276; Ejder Yılmaz, "Tahkimde İtirazın İptali Davası ve Tahkime Elverişlilik Kuralı," içinde *Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan*, ed. Sevilay Uzunallı (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Matbaası, 2015), 531; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 231; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 164; Görgün, Börü ve Kodakoğlu, *İcra*, 90; Zeliha Büşra Tanır, *Genel Haciz Yoluyla Takipte İtirazın Kesin Olarak Kaldırılması* (Ankara: Adalet, 2022), 88. Ayrıca bkz. "İtirazın kaldırılması teknik anlamda bir dava olmayıp, borçlunun itirazı ile İİK'nın 66. maddesine göre duran ilamsız icra takibine yine ilamsız icra prosedürü içinde devam edilmesini sağlayan bir yoldur. Bu nedenle icra mahkemesinin incelemesi, itirazın iptali davasına oranla daha basit ve sınırlıdır. Alacaklı, alacağını yalnız İİK'nın 68. maddesinin 1. fıkrasında sayılan belgelerden biri ile ispat edebilir.", YHGK, E. 2017/724, K. 2019/529, 07.05.2019, (www.lexpera.com.tr). Buna karşın öğretide bir görüş, itirazın kaldırılması yargılamasında alacağın esas bakımından bir incelemenin söz konusu olmadığını, bu nedenle yapılan yargılama sonucunda alacağın mevcudiyeti bakımından maddî anlamda kesin hükümden bahsedilemeyeceğini, ancak bu sonucun itirazın kaldırılmasının dava olarak değerlendirilmesine engel olmaması

maddî anlamda kesin hüküm teşkil etmez⁹³. Bununla birlikte, bu karar icra hukuku açısından takibin devamına imkân tanır.

Alacaklının itiraza uğrayan takibin devamını sağlamak için icra mahkemesinde itirazın kaldırılması yoluna başvurusunun ardından icra takibinden herhangi bir sebeple vazgeçmesi söz konusu olabilir. Böyle bir durumda icra mahkemesince nasıl bir karar verilmesi gerektiği değerlendirilmelidir. Zira itirazın kaldırılması yoluna başvurunun öncelikli şartlarından biri geçerli bir icra takibinin varlığıdır⁹⁴. Yukarıda belirtildiği üzere, itirazın kaldırılması, borçlunun itirazı üzerine duran genel haciz yoluyla takibe devam edilebilmesi için getirilmiş ve takiple sıkı ilişkili olan bir başvuru yoludur. Bu yargılama sonucunda verilecek karar, derdest takip bakımından sonuç doğurur⁹⁵. Yargılama sonucunda verilen karar alacak hakkının mevcudiyeti bakımından maddî anlamda kesin hüküm vasfını haiz de olmadığından, yargılamaya devam edilmesinde borçlu bakımından hukukî yarar bulunmamaktadır. Buradan hareketle, icra takibinin geri alınması hâlinde itirazın kaldırılması başvurusunun konusuz kaldığı kabul edilmelidir.

Yargılamanın konusuz kalması hâlinde mahkemece esas hakkında herhangi bir inceleme yapılmaksızın yargılamanın konusunun ortadan kalktığı

gerektiğini belirtmektedir. Anılan görüşe göre itirazın kaldırılması, borçlunun itirazına rağmen takibe devam edilebilmesi için kanunen aranan belgelerin alacaklının elinde bulunup bulunmadığını ya da takibi engellemeye yetecek bir belgenin borçlunun elinde bulunup bulunmadığını tespiti yönelik bir davadır. Bkz. Bilge Umar, “Kuru/Arslan/Yılmaz’ın İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler (15. Baskı),” içinde 75. *Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı*, ed. Hakan Pekcanitez (Ankara: TBB, 2004), 702-703. Bu hususa ilişkin olarak başka bir görüşe göre de borçlunun itirazı üzerine takip konusu alacağın çekişmeli hâle gelmesi, yargılamanın iki tarafının bulunması, itirazın kaldırılması yargılamasına ancak alacaklının talebi üzerine başlanabilmesi, yargılamanın konusunu takibe konu olacak hakkının oluşturması, yargılama sonunda verilen kararın aynı alacak için yapılacak sonraki takipler bakımından alacağın varlığı veya yokluğu hususunda kesin hüküm etkisini haiz olması gibi gerekçeler ile itirazın kaldırılması icra hukukuna ilişkin bir tespit davasıdır. Bkz. Taylan Özgür Kiraz, *İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması* (Ankara: Adalet, 2013), 40 vd.

⁹³ Kuru, *İcra El Kitabı*, 308, 311; Postacıoğlu ve Altay, *İcra*, 273; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 123, 131; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 254; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 166; Yıldırım ve Deren Yıldırım, *İcra*, 118; Aşık, Oruç, Tok ve Saçar, *İcra*, 127.

⁹⁴ Kiraz, *İtirazın Kaldırılması*, 45.

⁹⁵ Yıldırım ve Deren Yıldırım, *İcra*, 108.

tespit edilir⁹⁶ ve esas hakkında karar verilmesine yer olmadığı kararı verilir⁹⁷. İcra takibinin geri alınması nedeni ile itirazın kaldırılması yargılamasının konusuz kalması üzerine de mahkemece esas hakkında herhangi bir inceleme yapılmaksızın yalnızca esas hakkında karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmekle yetinilmelidir. Yargılamanın konusuz kalması üzerine verilen karar esasa ilişkin bir ret kararı olmadığından, bu durumda, itirazın kesin kaldırılması talebinin esasa ilişkin sebeplerle reddi hâlinde ve talep edilmesi üzerine takip konusu alacağın yüzde yirmisinden az olmamak şartı ile borçlu lehine kabul edilen tazminata hükmedilemez⁹⁸. Buna karşın, itirazın geçici kaldırılmasında Kanun'da ret kararının esasa ilişkin olup olmamasına göre bir ayrıma yer verilmemiştir (İİK m. 68/a/8). Bununla birlikte, söz konusu tazminatın haksız olarak takip yapan alacaklıya yönelik bir yaptırım olduğu

⁹⁶ Nilüfer Boran Güneysu, *Medenî Usûl Hukukunda Karar* (Ankara: Adalet, 2014), 146-147; Murat Atalı, *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku Cilt III* (İstanbul: On İki Levha, 2017), 2042; Tanrıver, *Usûl*, 1180; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *Usûl*, 507; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *Usûl*, 553; Kudret Aslan, "Davadan Feragat, Ölen Eşin Mirasçılarının TMK m. 181/2 Hükümüne Göre Davayı Devam Ettirmesine Engel Olabilir Mi?," *MİHDER* 18, 51 (2022): 36-37. Öğretide bir görüşe göre davanın konusuz kalması hâlinde, mahkemenin karar verilmesine yer olmadığı kararı verebilmesi ancak, tarafların ileri sürdüğü ve davanın konusuz kalmasının gerekçesini oluşturan vakıanın ispatlanmış olması şartına bağlıdır. Bkz. Aslan, "Davadan Feragat," 38.

⁹⁷ "...*Dava açıldıktan sonra meydana gelen bir olay nedeniyle dava konusunun ortadan kalkması, eş söyleyişle davanın esası hakkında karar verilmesinde hukukî yararın kalmaması hâlinde bu olayın hükümde göz önüne alınması ve böyle bir durumda mahkemenin, davanın konusuz kalması sebebiyle esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına dair karar vermesi gerektiği her türlü duraksamadan uzaktır. Dava açıldıktan sonra ortaya çıkan bir olgu nedeniyle artık dava konusu edilen talep hakkında olumlu ya da olumsuz bir karar verilmesine gerek kalmıyorsa, burada davanın konusuz kalmasından söz edilebilir.*", YHGK, E. 2019/534, K. 2022/1273, 11.10.2022, (www.lexpera.com.tr).

⁹⁸ Bununla birlikte, özellikle kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipte, ödeme emrinin tebliği üzerine borçlunun icra mahkemesinde itiraz yoluna başvurması ve bunun ardından alacaklının takibi geri alması durumunda Yargıtay'ın yine de tazminat bakımından yargılamaya devam edilmesi gerektiği yönünde kararları mevcuttur. Söz konusu kararlarda Yargıtay, itiraz üzerine haklı olmadığını anlayan alacaklının aleyhine tazminata hükmedilmesini engellemek amacı ile böyle bir yolu deneyebileceğini, bunun ise kabul edilmemesi gerektiğini belirtmektedir. Bkz. Y. 12. HD, E. 2013/13319, K. 2013/22388, 13.06.2013; Y. 12. HD, E. 2015/23889, K. 2016/232, 11.01.2016; Y. 12. HD, E. 2015/25008, K. 2016/1547, 20.01.2016, (www.lexpera.com.tr).

kabul edilmektedir⁹⁹. Buradan hareketle her ne kadar takibin geri alınması nedeni ile başvurunun reddine yönelik bir karar verilmeyecek olsa da Kanun'un haksız takibe yönelik bir yaptırım olarak öngördüğü bu tazminat hakkında, tarafların başlangıçtaki haklılık durumları dikkate alınarak bir karar verilmesi yerinde olur.

b. İtirazın İptali Davası Bakımından

i. İtirazın İptali Davasının Hukukî Niteliği

Borçlunun ödeme emrine itirazı ile duran icra takibine devam edilebilmesi için alacaklının başvurabileceği diğer yol, itirazın iptali davasıdır. Alacaklı itirazın kaldırılması yoluna başvuru için kanunen aranan belgelerden birine sahip olsun ya da olmasın borçlunun itirazını geçersiz kılmak için ödeme emrine itirazın tebliğinden itibaren bir yıllık süre içinde genel mahkemelere başvurarak alacağın varlığını ispat ve itirazın iptalini talep edebilir (İİK m. 67).

İcra takibinin geri alınması, itirazın iptali davası bakımından da uygulamada bazı sorunlara yol açmaktadır. Bu kapsamda, takip talebinin geri alınması üzerine derdest itirazın iptali davasında ne şekilde karar verileceği, bu durumda davanın konusuz mu kaldığı yoksa alacağın ifasına ilişkin olarak yargılamaya devam mı edilmesi gerektiği sorularının cevaplandırılması gerekir. Bu hususta Yargıtay'ın yerleşmiş bir içtihadından bahsedebilmek mümkün değildir¹⁰⁰. Esasen söz konusu sorunların kaynağı, bu davanın

⁹⁹ Kuru, *İcra El Kitabı*, 324.

¹⁰⁰ Örneğin, itirazın iptaline karar verilmesinin ardından takipten vazgeçilmesi hâlinde mahkemenin yeni oluşan durumu da dikkate alarak bir karar vermesi gerektiği hususunda bkz. “Mahkemece; davalı şirketin işyerinde, diğer davalı B.'in katılımıyla sayaçla oynanmak suretiyle kaçak doğalgaz kullanıldığı gerekçesiyle, davanın kısmen kabulüyle 53.040,46 TL asıl alacak, 96.312,64 TL işlemler faiz ve takip tarihinden itibaren yıllık %9'u geçmemek kaydıyla yasal faiz işletilmek suretiyle icra takibinin devamına, fazlaya ilişkin istemin reddine, %40 icra inkar tazminatı olarak 59.741,00 TL'nin davalılardan tahsiline karar verilmiş, hüküm, taraflarca temyiz edilmiştir Dosyadaki bilgi ve belgelerden; davacı tarafından, davalılar aleyhine Ankara 14.İcra Müdürlüğü'nün 2008/2961 Sayılı dosyası ile takip başlatıldığı, davalılarca itiraz edilmesi üzerine açılan itirazın iptali davasının kısmen kabulüne karar verilmekle birlikte, davacı (alacaklı) vekili tarafından 05/09/2017 tarihinde icra takip dosyasına “kurumun dosya borcundan feragat ederek uypap üzerinden kaldırılmasını talep ederiz” şeklinde beyanda bulunulduğu anlaşılmıştır. Buna göre mahkemece; itirazın iptali davasının konusunu oluşturan icra takibinden feragat edildiği dikkate alınarak,

hukukî niteliği ile ilgilidir. İtirazın iptali davasının hukukî niteliği hakkında ise öğretide görüş birliği bulunmamakta; bu davanın bir tespit davası¹⁰¹, alacağın tahsili talebini de içeren bir eda davası¹⁰² ve icra hukukuna özgü bir dava¹⁰³ olduğu yönünde farklı görüşler ileri sürülmektedir.

İtirazın iptali davasının hukukî niteliği açısından yargı kararları arasında da uygulama birliği yoktur. Eski tarihli bazı kararlarında itirazın iptali davasını tespit davası¹⁰⁴ olarak nitelendiren Yargıtay, sonraki tarihli kimi

yeni oluşan duruma göre hüküm tesis edilmek üzere kararın bozulması gerekmiştir.”, Y. 3. HD, E. 2022/1501, K. 2022/2621, 23.03.2022, (www.kazanci.com).

¹⁰¹ Tahir Çağa, “Ödeme Emrine İtirazın İptaline Dair,” *BATİDER* VIII, 3 (1976): 24 vd.; Tahir Çağa, “Yine Ödeme Emrine İtirazın İptaline Dair,” *BATİDER* X, 2 (1979): 369 vd.; Aşık, Oruç, Tok ve Saçar, *İcra*, 114.

¹⁰² İlhan E. Postacıoğlu, “İcrada İnkâr Tazminatı Üzerine Düşünceler ve Bazı İhtilafli Noktalar,” *BATİDER* IX, 4 (1978): 966 vd.; İlhan E. Postacıoğlu, “Ödeme Emrine İtirazın İptali Mevzuunda Bazı Zarurî Açıklamalar,” *BATİDER* X, 4 (1980): 977 vd.; Ejder Yılmaz, “İtirazın İptali Davasının Hukukî Niteliği,” içinde *Prof. Dr. Saim Üstündağ’a Armağan*, ed. Hakan Pekcanitez, Süha Tanrıver, Muhammet Özeker ve Murat Atalı (Ankara: Adalet, 2009), 608 vd.; Kuru, *İcra El Kitabı*, 248 vd., 272 vd.; Yılmaz, “Tahkim,” 538-539; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 215 vd.; Timuçin Muşul, *İcra ve İflâs Hukuku Cilt I* (Ankara: Adalet, 2013), 391.

¹⁰³ Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özeker, *İcra*, 114 vd.; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 149-150; Süha Tanrıver, “Dava Şartı Arabuluculuk Üzerine Bazı Düşünceler,” *TBB* 32, 147 (2020): 123; Cafer Eminoğlu ve Ersin Erdoğan, *Ticari Uyuşmazlıklarda İhtiyari ve Dava Şartı (Zorunlu) Arabuluculuk* (Ankara: Adalet, 2020), 141; İbrahim Ermenek ve Betül Azaklı Arslan, “İcra ve İflas Hukuku Açısından Ticari Davalarda Arabulucuya Başvuru Zorunluluğu (TTK m 5/A),” *TBB* 33, 148 (2020): 160; Ömer Ekmekçi, Muhammet Özeker, Murat Atalı ve Vural Seven, *Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk* (İstanbul: On İki Levha, 2019), 196; Alper Tunga Küçük, “İtirazın İptali Davasında İslaha İlişkin Sorunlar,” içinde *Prof. Dr. Necmettin Berkin’e Armağan*, ed. Başak Baysal (İstanbul: Filiz, 2021), 699-701; Süha Tanrıver, *Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Arabuluculuk* (Ankara: Yetkin, 2020), 139. Alacaklının itirazın iptali davası ile ödeme emrine konu kılınan alacağın tespitini talep ettiği, ancak neticede söz konusu alacağın tahsilini amaçladığı; bu nedenle davanın *icra hukukuna özgü bir tahsil davası* olarak nitelendirilmesi gerektiği yönünde bkz. Adnan Deynekli ve Sedat Kısa, *İtirazın İptali Davaları* (Ankara: Turhan, 2013), 82-83; Murat Erdem, “İcra ve İflâs Hukukunda İtirazın İptali Davası” (Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010), 18. Bu yönde ayrıca bkz. Murat Atalı ve M. Serra Korkut, “İtirazın İptali ve Takipli İflasta İflas Davasının İslah Yoluyla Doğrudan İflasa Dönüştürülmesi Mümkün Müdür?,” *MİHDER* 15, 43 (2019): 432.

¹⁰⁴ Örneğin bkz. Y. 11. HD, E. 1972/1174, K. 1972/1203, 14.03.1972, (www.e-uyar.com).

kararında bu davanın bir alacak davası olduğunu kabul etmekte¹⁰⁵ iken bazı kararlarında ise icra hukukuna özgü bir dava¹⁰⁶ olduğunu belirtmiştir.

İtirazın iptali davasının niteliğine ilişkin olarak dile getirilen bu görüşlerden herhangi birinin kabulü hâlinde, takibin geri alınması üzerine meydana gelecek sonuçlar değişebilir. Bu doğrultuda, itirazın iptali davasının tahsil talebini içermediğine ve eda davası olarak nitelendirilemeyeceğine ilişkin görüşte, itirazın iptali davasının açılabilmesi için geçerli bir takibin ve bu takibe yönelmiş itirazın varlığının şart olduğu ve şayet takip herhangi bir nedenle ortadan kalkarsa itirazın iptali davasına ancak ıslah yolu ile talep sonucunun değiştirilerek alacağın tahsilinin talep edilmesi üzerine devam edilebileceği, aksi hâlde davanın reddinin gerektiği dile getirilmiştir¹⁰⁷.

Kanaatimizce, İcra ve İflâs Kanunu'nun 67'nci maddesinin birinci fıkrası lafzı itibariyle yorumlandığında, bir yıllık süre içinde alacağın tahsilinin talep edilmesine engel bir hüküm olarak değerlendirilemez. Aksine bu hüküm, davanın ancak bir yıllık süre içinde açılması hâlinde icra takibine ilişkin sonuç doğuracağını; bundan sonra ise maddî hukuktaki hak düşürücü ve zamanaşımı süreleri dikkate alınarak her zaman alacağın dava konusu edilebilmesinin mümkün olduğunu düzenleme altına almaktadır¹⁰⁸. Ayrıca 7445 sayılı Kanun ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 5/A ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3'üncü maddelerinde yapılan değişikliklerle itirazın iptali davası açılmasından önce arabulucuya başvurulması dava şartı hâline getirilmiştir¹⁰⁹. Anılan düzenlemeler dikkate alındığında, itirazın iptali davalarında mahkemece alacağın tahsiline ilişkin bir karar verilebileceğinin kanun koyucu tarafından dolaylı şekilde de olsa kabul edildiği sonucu çıkarılabilir¹¹⁰. Yargıtay tarafından yakın tarihte verilen bir içtihadı birleştirme kararında da itirazın iptali davasında verilen kararın alacağın varlığı ve ödenmesi hususunda kesin hüküm niteliğini haiz olduğu kabul edilmiştir¹¹¹.

¹⁰⁵ Örneğin bkz. Y. 3. HD, E. 2022/1501, K. 2022/2621, 23.03.2022; Y. 3. HD, E. 2017/4781, K. 2019/2736, 28.03.2019, (www.lexpera.com.tr).

¹⁰⁶ Örneğin bkz. Y. 10. HD, E. 2016/2717, K. 2018/11306, 27.12.2018; Y. 3. HD, E. 2011/22412, K. 2012/6136, 08.03.2012, (www.lexpera.com.tr).

¹⁰⁷ Çağa, "İtirazın İptali," 27-28.

¹⁰⁸ Aynı yönde bkz. Nurbanu Erzurumlu Işık, "Yargı Kararları Çerçevesinde İtirazın İptali Davasının Kısmî Dava Olarak Açılması," *III. Uluslararası Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Kongresi Konya*, (1-3 Haziran 2023): 524.

¹⁰⁹ RG, 05.04.2023, S. 32154.

¹¹⁰ Yıldırım ve Deren Yıldırım, *İcra*, 129; Erzurumlu Işık, "İtirazın İptali," 525-526.

¹¹¹ "İtirazın iptali davası da, alacak davası gibi genel hükümlere göre genel mahkemelerde görülen bir dava olup yargılama usulü bakımından aralarında bir fark

Mehaz İsviçre hukukunda da takibin itiraza uğraması üzerine alacaklının genel hükümlere göre açacağı bir dava ile itirazı hükümden düşürerek takibe devam edebilmesine imkân sağlayan bir düzenleme mevcuttur. İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nun 79'uncu maddesi (SchKG Art. 79) ile getirilen bu düzenleme, davanın açılabilmesi için herhangi bir sürenin öngörülmemesi ve dava neticesinde haklı çıkan taraf lehine öngörülecek tazminata ilişkin bir hüküm içermemesi nedeni ile İcra ve İflâs Kanunu'nun 67'nci maddesinden farklıdır. Ancak bu davada da takibe konu kılınan alacağın mevcudiyeti ve miktarı ispatlanarak itirazın iptal edilmesinin talep edildiği ifade edilmektedir¹¹². Gerek öğretide¹¹³ gerekse yargı kararlarında¹¹⁴ itirazın iptali davası, eda davası olarak kabul edilmekte olup; söz konusu davada yalnızca takibe vaki itirazın iptalinin değil aynı zamanda alacağın tespitinin ve tahsilinin de talep edildiği ve mahkemenin bu iki hususta karar vermesi gerektiği belirtilmektedir¹¹⁵.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 67'nci maddesinde de benzer şekilde kanun koyucu, itirazın iptali davası bakımından alacağın varlığının ispatını zorunlu kılmıştır. Söz konusu ispat, alacak davası bakımından evleviyetle aranmaktadır. Bununla birlikte, itirazın iptali davası, itirazın iptali ve tazminat taleplerini içermesi nedeni ile alacak davasına kıyasla daha geniş bir talep sonucunu içermektedir. Buradan hareketle, kanaatimizce Türk hukuku bakımından da İsviçre hukukuna benzer bir çözüm tarzının benimsenmesi, uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilebilmesi bakımından yararlı olabilir. Gerek 7445 sayılı Kanun değişikliği ile öngörülen düzenlemeler gerekse de bahsi geçen içtihadı birleştirme kararı dikkate alındığında bu görüş savunulabilir. Bu doğrultuda itirazın iptali davasıyla alacağın varlığının tespiti ve tahsili ile haksız itirazın iptalinin yanında açıkça ileri sürülmüşse, inkâr

yoktur. Her iki dava sonucunda verilen hüküm alacağın varlığı ve ödenmesi yönünde kesin hüküm niteliğindedir. Borçlu, itirazın iptali veya alacak davasından sonra, ödeme savunmasına dayanarak menfi tespit davası açamaz.”, YİBBGK, E. 2021/1, K. 2022/3, 03.06.2022, RG, 26.11.2022, S. 32025.

¹¹² Dominik Vock ve Martina Aepli, *Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG* (Zürich: Schulthess, 2017), Art. 79, para. 2.

¹¹³ Vock ve Aepli, *SchKG*, Art. 79, para. 2.

¹¹⁴ Bu yönde bkz. BGE 119 III 63 E. 4b, (www.swisslex.ch).

¹¹⁵ Daniel Staehelin, Thomas Bauer ve Franco Lorandi, *BSK SchKG I* (Basel: Schulthess, 2021), Art. 79, para. 11; Vock ve Aepli, *SchKG*, Art. 79, para. 2.

tazminatının talep edilebileceği, her bir talep bakımından mahkemece ayrı ayrı karar verilmesi gerektiği belirtilebilir¹¹⁶.

ii. Takibin Geri Alınmasının İtirazın İptali Davasına Etkisi

İtirazın iptali davasının incelenebilmesi için geçerli bir takip ile bu takip neticesinde gönderilen ödeme emrine itirazın varlığı gereklidir¹¹⁷. Dolayısı ile takibin geri alınması hâlinde, geçerli bir takipten söz edilemeyeceği için itirazın iptali davası açılabilmesi mümkün değildir. Böyle bir davanın açılmasında hukukî yarar bulunmamaktadır. Bununla birlikte, itirazın iptali davasının açılmasının ardından takibin geri alınmasının ayrıca değerlendirilmesi gerekir. İcra mahkemesince icra takibinin iptal edilmiş olması hâlinde, itirazın iptali davası açılmayacağı; ancak derdest bir dava sırasında takibin iptali üzerine mahkemenin itirazın iptali davasını reddetmemesi gerektiği, ıslaha gerek olmadan davaya alacak davası olarak devam edilebileceği öğretide ifade edilmiştir¹¹⁸. Takibin icra mahkemesince iptalinde olduğu gibi icra takibinin geri alınması hâlinde de geçerli bir icra takibinin varlığından söz edilemeyeceğinden¹¹⁹ benzer bir sonuca varılabilir.

¹¹⁶ Aynı yönde bkz. Erzurumlu Işık, “İtirazın İptali,” 527. İtirazın iptali davası neticesinde mahkemece verilen hüküm alacağın tahsilini de içermesi nedeni ile ilamlı icraya elverişli bir ilam niteliğini kazanır. Bununla birlikte, itiraza uğrayan ve itirazın iptali davası ile söz konusu itirazların bertaraf edilerek devam edilmesi amaçlanan ilamsız icra takibi, itirazın iptali davasının kabul edilmesi ile kesinleşeceğinden bu takibe devam edilmesi, ilama dayanılarak yeni bir takip yapılmasına kıyasla daha pratiktir ve takip ekonomisine de daha uygundur. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu’nun ilamların genel haciz yolu ile takibe konu edilemeyeceği yönündeki içtihadı birleştirme kararının (bkz. YİBBGK, E. 2014/1, K.2017/2, 17.03.2017, RG, 21.07.2017, S. 30130) bu durumda uygulanamayacağı, zira genel haciz yolu ile takibe başlanıldığı aşamada değil takibin devamı aşamasında mahkemece alacağın tahsiline ilişkin bir karar verildiği ve bu durumda genel haciz yolu ile takibe devam edilmesinin takip ekonomisi bakımından daha uygun olduğu ifade edilmelidir.

¹¹⁷ Kuru, *İcra El Kitabı*, 274; Muşul, *İcra*, 394; Küçük, “İtirazın İptali,” 700.

¹¹⁸ Kuru, *İcra El Kitabı*, 274.

¹¹⁹ “...Tüm dosya kapsamına göre; itirazın iptali davasının görülebilmesi için icra takibinin dava şartı olduğu, dava açıldıktan sonra icra takip dosyasından feragat edildiği, feragat dilekçesinde davacı alacaklının "her ne kadar icra takibi başlatmış isem de borçludan herhangi bir alacağım bulunmadığından takipten feragat ediyorum" şeklindeki beyanı ile alacak hakkı olmadığını ikrar ettiği, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davacı üzerinde bırakılmasında usul ve yasaya aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar

Diğer bir ifade ile itirazın iptali davası birden fazla talebi içeren bir dava olarak nitelendirildiğinde, takibin geri alınması hâlinde, artık itirazın haksızlığı nedeni ile iptal edilmesine ilişkin talep konusuz kaldığından karar verilmesine yer olmadığı kararı verilebilir. Buna karşılık alacağın varlığını tespit ve ifası bakımından yargılamaya devam olunabilir. Zira aynı davalıya karşı birden fazla aslî talebin birlikte ileri sürüldüğü yargılamalarda her bir talep bakımından ayrıca inceleme yapılarak diğer talepten bağımsız şekilde karar verilmesi esastır¹²⁰. İsviçre hukukunda da takibin geri alınması nedeni ile geçerli bir takipten söz edilemeyeceği ve bu nedenle takibin iptaline ilişkin talep bakımından yargılamaya devam edilemeyeceği, buna karşılık alacağın tahsili bakımından yargılamaya devam edilerek karar verilmesi gerektiği kabul edilmektedir¹²¹.

İcra takibinin, takip konusu alacağın haricen ödenmesi nedeni ile geri alınması hâlinde, davaya alacağın ifası amacı ile dahi devam edilememesi gerektiği, böyle bir durumda sona eren alacak hakkının dava konusu kılındığı, bu davaya devam edilmesi hâlinde alacaklının kötüniyetle hareket ettiği düşünülebilir. Ancak davanın açıldığı esnada, davacının dava açmakta hukukî yararı bulunmaktadır. Bununla birlikte, sonradan ortaya çıkan bir sebeple borcun sona ermiş olması hâlinde, savunmanın genişletilmesi yasağına (HMK m. 141; m. 319) tâbi olunmaksızın bunun ileri sürülebilmesi mümkündür. Dolayısı ile takibin, davanın açılmasından sonraki tarihte yapılan ödeme nedeni ile sona erdiği hâllerde, usûl hukuku kuralları çerçevesinde, davalıya bunu ispatlayarak uyuşmazlığın esası hakkında aleyhe karar verilebilmesini engelleme hakkı tanınmaktadır. Ancak, bu hâlde davanın konusuz kalması söz konusu olduğundan, yargılama giderlerine ilişkin olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 331'inci maddesi gereğince, davanın açıldığı tarihteki haklılık oranları dikkate alınarak karar verilir¹²².

verilmiştir.”, Y. 11. HD, E. 2021/5338, K. 2022/9210, 20.12.2022, (www.lexpera.com.tr).

¹²⁰ Uğur Bulut, *Medenî Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)* (Ankara: Adalet, 2017), 383-384.

¹²¹ Vock ve Aepli, *SchKG*, Art. 79, para. 3.

¹²² Yargıtay'ın itirazın iptali davasının açılmasından sonra takipten vazgeçilmesi hâlinde, yargılama giderlerine alacaklının katlanması gerektiği yönündeki kararı için bkz. “...Tüm dosya kapsamına göre; itirazın iptali davasının görülebilmesi için icra takibinin dava şartı olduğu, dava açıldıktan sonra icra takip dosyasından feragat edildiği, feragat dilekçesinde davacı alacaklının "her ne kadar icra takibi başlatmış isem de borçludan herhangi bir alacağım bulunmadığından takipten feragat

İcra ve İflâs Kanunu'nun 67'nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince, itirazın haksızlığına karar verilirse borçlunun; takibinde haksız ve kötüniyetli görülürse alacaklının, diğer tarafın talebi üzerine ret ya da hükmolunan meblağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere bir tazminata mahkûm edileceği düzenlenmiştir. Söz konusu tazminat itirazın iptali talebinin fer'isi niteliğini haizdir. Diğer bir ifade ile tazminata hükmedilebilmesinin öncelikli koşulu, Kanun'da öngörülen bir yıllık süre içinde itirazın iptali davasının açılmış ve söz konusu tazminatın talep edilmiş olmasıdır¹²³. İtirazın iptali davasının açılmasının ardından alacaklının takibi geri alması hâlinde, talep edilen tazminatlar hakkında mahkemece ne yönde karar verilmesi gerektiği de ayrıca değerlendirilmelidir.

İnkâr tazminatının, alacaklının takip hukukundan kaynaklanan haklarının hukuka aykırı şekilde ihlal edilmesi nedeni ile öngörülen bir yaptırım olduğu kabul edilmektedir¹²⁴. İnkâr tazminatının getiriliş amacı, borçlunun borçlu olduğu hâlde borcu inkâr etmesini önlemektir¹²⁵. Kanun'un açık hükmü gereğince inkâr tazminatına hükmedilirken borçlunun itirazında haksız bulunup bulunmadığı tespit edilir. Buradan hareketle kanaatimizce takibin geri alınmasında -her ne kadar artık geçerli bir takibin bulunmadığı¹²⁶ ve bu

ediyorum" şeklindeki beyanı ile alacak hakkı olmadığını ikrar ettiği, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davacı üzerinde bırakılmasında usul ve yasaya aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.", Y. 11. HD, E. 2021/5338, K. 2022/9210, 20.12.2022, (www.lexpera.com.tr).

¹²³ İnkâr tazminatı yönünden bkz. Postacıoğlu, "İcrada İnkâr Tazminatı," 962; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 119; Görgün, Börü ve Kodakoğlu, *İcra*, 88-89.

¹²⁴ Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 154.

¹²⁵ Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 119. Ayrıca bkz. "İİK. nun 67. maddesinin 2.fıkrasındaki icra inkar tazminatının kanuna konuluş amacı da borçlu olduğu miktarı bilebilecek veya bu miktarı tayin edebilecek durumda olan borçlunun ödeme emrinin tebliği üzerine icrada borcunu inkar etmesini önlemektir.", YHGK, E. 1996/601, K. 1996/711, 16.10.1996, (www.legalbank.net).

¹²⁶ Öğretide, takibin icra mahkemesince iptali hâlinde her ne kadar yargılamaya alacağın tahsili için devam edilebilse ve yargılama neticesinde hüküm borçlu aleyhine verilse dahi geçerli bir takip bulunmadığından inkâr tazminatına hükmedilemeyeceği savunulmaktadır. Bkz. Kuru, *İcra El Kitabı*, 274. Takibin mahkemece iptali hâlinde, aslında takibin en başından itibaren yapılmamış olması ve buna rağmen devam edilmesi nedeni ile borçlu tarafından borca itiraz edilmesinin haksızlığından söz edilemeyeceğinden, bu hâlde kanaatimizce de inkâr tazminatına hükmedilememesi gerekir.

nedenle itirazın iptaline karar verilemeyeceği kabul edilse de- itirazın iptali davasının borçlunun haksız itirazı nedeni ile açılmış bulunması ihtimâli de göz önünde bulundurulduğunda, başlangıçtaki haklılık oranına göre inkâr tazminatına hükmedilmesi gerekir¹²⁷.

Takibinde haksız ve kötünietli bulunan alacaklı aleyhine, borçlunun talebi üzerine hükmedilen tazminat ise kötüniet tazminatı olarak ifade edilir. İtirazın iptali davasının açılmasının ardından takibin geri alınması hâlinde, inkâr tazminatında olduğu gibi kötüniet tazminatına da hükmedilmesi mümkün olabilir. Özellikle alacaklının takibi haksız ve kötünietle başlatması ve yargılama neticesinde aleyhe hüküm verilmesini engellemek amacı ile takibi geri alması hâlinde, başlangıçtaki duruma göre mahkemece borçlu lehine tazminata karar verilebilmelidir¹²⁸.

¹²⁷ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından verilen bir kararda, takibin ardından borçlu tarafından yapılan ödemelerin, itirazın iptali davasında talep edilen inkâr tazminatının tayini açısından dikkate alınmaması gerektiği; takibe yapılan itirazdaki haksızlık durumuna göre inkâr tazminatına karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Anılan karar için bkz. “*Olayımızda temyiz konusu olmamakla birlikte İİK. nun 67. maddesinin 2.fikrasındaki icra inkar tazminatının kanuna konuluş amacı da borçlu olduğu miktarı bilebilecek veya bu miktarı tayin edebilecek durumda olan borçlunun ödeme emrinin tebliği üzerine icrada borcunu inkar etmesini önlemektir. Genel hükümlere göre açılan alacak davalarında, haklılık durumu dava tarihi itibarıyla tespit edilebilirse de İİK. nundan kaynaklanan itirazın iptali davalarının sonuçları farklılık arzettiğinden bu davalarda haklılık durumunun takip tarihi itibarı ile belirlenmesi gerekir. Borçlunun sonradan yaptığı ödemeler veya borcu kabul beyanı mahkemenin yargılamayı devam ettirip davayı sonuçlandırmasına, takibe yapılan itirazda haksızlık durumuna göre inkar tazminatına hükmetmesine engel teşkil etmez. Ancak verilecek kararda sonradan yapılan ödemelerin tahsilde tekerrüre meydan verilmemesi kaydıyla infazda nazara alınması belirtilebileceğine göre, usul ve yasaya uygun bulunan direnme kararının onanması gerekir.*”, YHGK, E. 1996/601, K. 1996/711, 16.10.1996, (www.legalbank.net), (vurgular tarafımıza aittir). Aynı yönde bkz. YHGK, E. 2001/266, K. 2001/273, 21.03.2001, (www.kararara.com).

¹²⁸ Yargıtay kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipler bakımından borçlunun mahkemeye başvurarak itiraz etmesi üzerine alacaklının takibinden vazgeçmesi hâlinde benzer şekilde bir değerlendirme yaparak alacaklı aleyhine tazminata hükmedilmesi gerektiğine karar vermektedir. Bkz. “*Takibe itiraz edilmesinden sonra, gerek borçlunun itirazdan vazgeçmesi ve gerekse alacaklının itirazı kabul etmesi yahut icra dairesine başvurulup takipten feragat edilmesi tazminat talebinin reddini gerektirmez. Aksinin kabulü halinde itiraz üzerine haklı olmadığını anlayan tarafın talebinden vazgeçmek suretiyle aleyhine tazminata hükmedilmesini engellemesi gibi kabulü mümkün olmayan bir durum ortaya çıkar (HGK'nun 16.10.1996 tarih*

4. Menfi Tespit Davası Bakımından

Bir hakkın ya da hukukî ilişkinin iddia edilenin aksine mevcut olmadığına tespiti talebini konu edinen davalar menfi tespit davası olarak tanımlanabilir¹²⁹. İcra ve İflâs Kanunu'nun 72'nci maddesi ile menfi tespit davalarının mevcut ya da müstakbel takibe etkisi düzenleme altına alınmıştır. Alacaklının takip talebini geri alması durumunda, devam etmekte olan menfi tespit davasının akıbeti ise Kanun'da açıkça düzenlenmemiştir.

İcra takibinin geri alınmasının görülmekte olan menfi tespit davasına etkisi hususunda yargı kararlarında farklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Bu kapsamda, takibin geri alınmasının menfi tespit davasını konusuz kılacağına ilişkin kararların¹³⁰ yanı sıra bu durumun menfi tespit davasını konusuz bırakmayacağı, davaya devam edilmesinde hukukî yararın bulunduğu¹³¹ yönünde kararlar da mevcuttur. Kanaatimizce, bahsi geçen sorun menfi tespit davasının devamında hukukî yararın bulunup bulunmadığına göre değerlendirilmelidir.

İhtiyatî tedbire ve dava sonunda hükmedilecek tazminatlara ilişkin hususlar dışında, icra takipleri ile bağlantılı şekilde açılan menfi tespit davaları

1996/601-711; HGK'nun 21.3.2001 tarih, 2001/19-266 esas, 2001/273 karar sayılı kararları). Her ne kadar, alacaklı takipten feragat etmiş ise de, borçlu tazminat talebinde bulunduğu mahkemece, borçlunun yasal süresi içinde icra mahkemesine yaptığı imza itirazında haklı olup olmadığı değerlendirilerek oluşacak sonuca göre tazminat talebi hakkında bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.”, Y. 12. HD, E. 2015/25008, K. 2016/1547, 20.01.2016, (www.lexpera.com.tr). Aynı yönde bkz. Y. 12. HD, E. 2015/23889, K. 2016/232, 11.01.2016; Y. 12. HD, E. 2013/13319, K. 2013/22388, 13.06.2013; Y. 12. HD, E. 2010/7514, K. 2010/20507, 21.09.2010; Y. 12. HD, E. 2001/710, K. 2001/1811, 02.02.2001, (www.lexpera.com.tr).

¹²⁹ Baki Kuru, *Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası* (Ankara: Yetkin, 2003), 11; Baki Kuru ve Ali Cem Budak, *Tespit Davaları* (İstanbul: On İki Levha, 2010), 74; Timuçin Muşul, *Menfi Tespit ve İstirdat Davaları* (Ankara: Adalet, 2014), 9; Leo Rosenberg, Karl Heinz Schwab ve Peter Gottwald, *Zivilprozessrecht* (München: C. H. Beck, 2018), § 91, para. 1; Tanrıver, *Usûl*, 625.

¹³⁰ Bu yönde bkz. Y. 11. HD, E. 2020/7586, K. 2022/2822, 05.04.2022; Y. 7. HD, E. 2014/17634, K. 2015/648, 27.01.2015; Antalya BAM 3. HD, E. 2017/319, K. 2017/282, 14.04.2017, (www.lexpera.com.tr).

¹³¹ Bu yönde bkz. Y. 11. HD, E. 2021/6156, K. 2021/6157, 21.09.2022; Y. 11. HD, E. 2020/5494, K. 2022/178, 12.01.2022; Van BAM 2. HD, E. 2020/24, K. 2020/37, 29.01.2020; İstanbul BAM 16. HD, E. 2017/185, K. 2017/1103, 14.04.2017, (www.lexpera.com.tr).

da genel hükümlere tâbidir¹³². Bu çerçevede icra takibinden önce ya da sonra açılacak menfî tespit davaları bakımından da hukukî yararın varlığı, bir dava şartıdır. Davacının bir hakkının ya da hukukî durumunun güncel ve ciddi bir tehlike ile karşı karşıya kaldığı ve bu tehlike nedeni ile hukukî durumunun zarar görebileceği hâllerde, söz konusu tehlikenin ortadan kaldırılabilmesi için başvurulacak en uygun yolun tespit davası olduğu, bu yola hemen başvurulması gerektiği ve tespit davası sonucunda elde edilen kesin hüküm ile tehlikenin bertaraf edilebildiği durumlarda, bu davanın açılmasında hukukî yararın mevcut olduğu kabul edilir¹³³. Her ne kadar davanın açıldığı anda hukukî yarar mevcut olsa da yargılamanın devamı sırasında ortadan kalkar ise davanın esası hakkında karar verilemez¹³⁴. Bu durumda, davanın hukukî yarar eksikliği nedeni ile usûlden reddi kararı değil davanın konusuz kalması nedeni ile esas hakkında karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmelidir¹³⁵.

İcra takibinin ardından menfî tespit davasının açılması ve daha sonra takipten vazgeçilmesi durumunda da davanın başında var olan hukukî yararın davanın devamı sırasında ortadan kalktığı; bu nedenle davanın konusuz kaldığı düşünülebilir. Kanaatimizce, gerek takipten önce gerekse takipten sonra açılan menfî tespit davalarında hukukî yararın varlığının yalnızca takibe bağlı olduğunu kabul etmek yanıltıcı olabilir. Her ne kadar mevcut ya da müstakbel bir takibin varlığı menfî tespit davası açılabilmesi için hukukî yararın varlığı bakımından önemli bir gerekçe oluştursa da davanın açılabilmesinin ya da esası hakkında karar verilebilmesinin tek dayanağı sayılamaz. Kaldı ki Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun tespit davalarına ilişkin düzenlemesi dikkate alındığında, kanun koyucunun tespit davasının açılabilmesini herhangi bir takip şartına bağlamadığı da görülmektedir.

Mevcut ya da müstakbel bir icra takibinin borçlusunun aslında borçlu olmadığı bir parayı ödemekten kurtulabilmek için menfî tespit davası açmasında hukukî yararı vardır. Bununla birlikte alacaklının icra takibini geri alması hâlinde, bu yararın ortadan kalktığını belirtmek her zaman mümkün değildir. Zira takibin geri alınması, kural olarak esas hakkın sona ermesine neden olmayacağından alacaklının her zaman yeniden icra takibi

¹³² Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 355-356.

¹³³ Kuru ve Budak, *Tespit Davaları*, 94 vd.; Emel Hanağası, *Davada Menfaat* (Ankara: Yetkin, 2009), 249 vd.; Muşul, *Menfî Tespit*, 123.

¹³⁴ Hanağası, *Menfaat*, 331, 333.

¹³⁵ Hanağası, *Menfaat*, 339.

başlatabilmesi mümkündür ve borçlu her zaman bir icra tehdidi altındadır¹³⁶. Menfi tespit davasının takipten önce ya da sonra açılması hâlinde, hukukî yararın varlığının ayrıca ispatına gerek olup olmadığı hususu¹³⁷ ile bu davanın açılmasında ya da bu davaya devam edilmesinde hukukî yararın mevcut olup olmadığı ayrı meselelerdir. İkinci hâlde davanın açılmasında veya davanın devamında korunmaya değer, güncel ve meşrû bir menfaatin bulunup bulunmadığı, her somut olayın özelliği dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Örneğin, takibe konu olacak için takip alacaklısından alacaklı olanların haciz talebinde bulunduğu bir durumda, alacaklının söz konusu takibi geri alarak yeni bir takip başlatması ihtimâlinde, menfi tespit davasına devam edilmesinde hukukî yararın bulunmadığı kanaatine varmak güçtür. Buna karşın, takip konusu borcun icra dairesi dışında haricen ödenmesi üzerine alacaklının takip talebini geri alması gibi bir durumda ise dava devam ederken dava ile elde edilmek istenen menfaat ortadan kalktığından, menfi tespit davasının konusuz kaldığı kabul edilebilir. Ancak, burada dikkat edilmesi gereken husus, menfaatin takibin sona ermesi ile değil alacağın sona ermesi ile ortadan kalktığıdır.

Menfi tespit davasına ilişkin yargılamanın borçlu lehine sonuçlanması ve takibin haksız ve kötünietli olduğunun belirlenmesi hâlinde, borçlunun uğradığı zararların alacaklıdan tahsiline karar verileceği İcra ve İflâs Kanunu'nun 72'nci maddesinde öngörülmüştür. Uygulamada, takibin geri

¹³⁶ Aynı yönde bkz. "5 adet faturanın dayanak yapıldığı icra takibinden dolayı borçlu bulunulmadığı biçiminde bir talebi mevcut değildir. Başka bir ifade ile davacının talebi icra takibine konu borcun bulunmadığının tespitidir. Her ne kadar alacaklı vekili faturaya dayanarak davacı aleyhine girişmiş olduğu icra takibinden feragat etmiş ise de faturalar halen alacaklı elinde bulunduğu ve fatura alacağından doğan alacak hakkına bağlı olarak yeni dava açma hakkını saklı tuttuğundan davacının bu davayı açmakta hukuki yararı mevcuttur. O halde davanın konusuz kaldığından da söz edilemez. Mahkemece bu gerekçelerle yazılı şekilde karar verilmesinde isabetsizlik yoktur. Ancak; davacının; davalının %40 tazminatla cezalandırılmasına ilişkin talebi, mahkemece koşulları oluşmadığından reddine karar verilmiştir. Mahkemece dava konusu uyuşmazlıkta kötüniet tazminatına hükmedilebilmesi için gerekli şartların neler olduğu, bu şartların somut olayda oluşup oluşmadığı gerekçelendirilerek karar oluşturulması gerekirken mahkemece herhangi bir değerlendirmeye yer verilmeden hüküm kurulması doğru görülmemiştir.", Y. 20. HD, E. 2017/1228, K. 2018/7009, 05.11.2018, (www.kazanci.com).

¹³⁷ Menfi tespit davasının takipten önce ya da sonra açılması hâlinde hukukî yararın ispatının gerekli olup olmadığı hususunda bkz. Kuru ve Budak, *Tespit Davaları*, 88, dn. 31; Kuru, *İcra El Kitabı*, 352; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 357, 361.

alınması nedeni ile her ne kadar menfî tespit davası konusuz kalmış da olsa yapılan yargılama neticesinde borçlunun borçlu olmadığı tespit edilebildiği hâllerde, davacı/borçlu lehine tazminata hükmedilmesi gerektiği kabul edilmektedir¹³⁸. Kanaatimizce, takibin geri alınmasının menfî tespit davasında hukukî yarar bakımından doğrudan bir etkisi bulunmadığından, takibin geri alınması hâlinde dahi menfî tespit davasına ilişkin yargılamaya devam edilebilir ve alacaklının haksız ve kötüniyetli olarak takip başlattığının tespit edilebildiği durumlarda, borçlu lehine tazminata hükmedilebilir.

5. İhaleinin Feshi Bakımından

Alacaklı tasarruf ilkesinin bir sonucu olarak paraya çevirme aşamasında dahi icra takibini geri alabilir. Nitekim bu husus, haczedilen malın paraya çevrilmesinden önce ve sonra takibin geri alınması bakımından tahsil harcının ayrı ayrı öngörüldüğü Harçlar Kanunu'nun 23'üncü maddesinden de anlaşılmaktadır. Ancak ilgili hükümde paraya çevirme aşamasından sonra takibin geri alınmasına imkân verilmesi, birtakım sorunlara yol açmaktadır. Nitekim paraya çevirme işleminin gerçekleştirilmesinden sonra takibin geri alınmasının ihaleinin feshi sebebi teşkil edip etmediği ve ihaleinin feshi talebinden sonra icra takibinin geri alınmasının ihaleinin feshi incelemesini etkileyip etkilemediği hususları gündeme gelmektedir. Bu hususların temelinde de takibin geri alınmasının zaman yönünden bir sınırı olup olmadığı sorusu yer almaktadır¹³⁹.

¹³⁸ “Mahkeme bozma kararına uymuş, ek hesap raporu aldıktan sonra davalının dava konusu edilen icra takiplerinden vazgeçmesi nedeni ile hukuki yarar yokluğundan karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Mahkemenin dava konusu edilen icra takiplerinden davalının vazgeçmesi nedeni ile karar verilmesine yer olmadığına karar vermesi yerinde ise de, yapılan yargılama sonucu toplanan delillere göre davacının davalıya borçlu olmadığına anlaşılmasına ve davalının icra takiplerinden davanın açılmasından hatta ilk kararın bozulmasından sonra vazgeçmesine göre, davacı yararına İİK'nun 72. maddesi uyarınca kötüniyet tazminatına hükmedilmesi gerekirken yanılığılı değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olmuştur.”, Y. 7. HD, E. 2014/17634, K. 2015/648, 27.01.2015. Aynı yönde bkz. Y. 19. HD, E. 2015/18106, K. 2016/8537, 09.05.2016; Y. 19. HD, E. 2014/3964, K. 2014/6501, 03.04.2014, (www.lexpera.com.tr). Alacaklının takipten vazgeçmesi nedeni ile haksız olduğunu kabul etmiş sayıldığı ve bu nedenle yargılama giderlerine katlanması gerektiği yönünde bkz. Y. 19. HD, E. 2016/831, K. 2016/10541, 13.06.2016, (www.lexpera.com.tr).

¹³⁹ Bkz. I, B, 4.

İhaleden sonra takibin geri alınmasının mümkün olup olmadığının ve takibin geri alınmasının ihalenin feshine etkisinin öğretilde tartışmalı olduğu görülmektedir. Bu hususta bir görüşe göre tasarruf ilkesinin bir sonucu olarak alacaklının takibi geri alması mümkün olmakla birlikte, ihaleden sonra alıcının hukukî durumunun güvence altına alınması için takibin geri alınmasına izin verilmemelidir¹⁴⁰. İhaleden sonra takibin geri alınabileceğini kabul eden diğer görüşe göre alacaklının takibi geri alması ihalenin feshi incelemesini etkiler ve ihalenin dayanağı olan takibin ortadan kalkması sebebiyle ihalenin feshine karar verilmelidir¹⁴¹.

Yargıtay kararlarında, genel olarak usûlüne uygun şekilde gerçekleştirilen ihaleden sonra alacaklının takibi geri alması ve borçlunun bu sebeple ihalenin feshini talep etmesi hâlinde, bu durumun ihalenin feshi talebinin kabul edilmesi için bir sebep olmadığı ve bu yöndeki talebin reddine karar verilmesi gerektiği belirtilmektedir¹⁴². Buna karşın, Yargıtay'ın bir kararı icra takibinin geri alınması hâlinde, ihalenin dayanağı olan takibin ortadan kalktığı gerekçesiyle ihalenin feshi talebinin kabulüne karar verilmesi gerektiği yönündedir¹⁴³. Bölge adliye mahkemesi kararlarında ise genel olarak

¹⁴⁰ Gaul, Schilken, Becker Eberhard ve Lakkis, *Zwangsvollstreckungsrecht*, § 26, para. 14.

¹⁴¹ Timuçin Muşul, *İcra ve İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi* (Ankara: Adalet, 2016), 450; Muşul, *İcra Hukuku Esasları*, 555.

¹⁴² "...Kural olarak ve usulüne uygun biçimde gerçekleşen ihaleden sonra icra takibinin iptal edilmesi veya alacaklının takip dosyasından feragat etmesi halinde dahi bu hususlar ihalenin feshi nedeni yapılamaz. Nitekim somut olayda gözlemlendiği gibi devletin cebri icra gücü vasıtasıyla devlet güvencesinde yapılan ihalede mahcuzu satın alan kişinin takibin iptali veya ihaleden sonra borcun ödenmesi nedeniyle doğrudan hiçbir ilişki olamaz. Bu nedenle mahkemece borçlunun ihaleden sonra alacaklının takibinden feragat ettiğinden bahisle açmış olduğu ihalenin feshi davasının reddine karar vermek gerekirken yazılı gerekçe ile istemin kabulü isabetsizdir.", Y. 12. HD, E. 2010/17838, K. 2010/30079, 14.12.2010, (www.lexpera.com.tr). İcra takibinden vazgeçmenin ihalenin feshi sebebi teşkil etmeyeceğine dair bkz. Y. 12. HD, E. 2022/7688, K. 2023/48, 10.01.2023; Y. 12. HD, E. 2021/4516, K. 2021/5474, 26.05.2021, (www.lexpera.com.tr).

¹⁴³ "...Temyiz dilekçesine bağlanan icra tutanaklarından anlaşıldığına göre alıcı (Z) 5.9.1990, diğer alıcı (K) 3.10.1990 tarihinde icra dairesine başvurarak alacaklarının tamamını aldıklarını, takipten vazgeçtiklerini bildirip tahsil harçlarını da yatırmışlardır...Alacaklıların takipten feragati ile ihalenin dayanağı ortadan kalkmıştır. Bütün bu hususlar gözetilmek suretiyle dayanağı kalmayan ihalenin feshine karar verilmesini sağlamak üzere merci kararı bozulmalıdır.", Y. 12. HD, E. 1990/12358, K. 1991/5648, 07.05.2021, (www.legalbank.net).

ihalenin yapılmasından sonra takibin geri alınmasının kural olarak ihalenin feshi sebebi teşkil etmeyeceğine yer verilmektedir¹⁴⁴.

İhalenin feshi yoluna, paraya çevirme aşamasında ortaya çıkan hukuka aykırılıklardan dolayı ihalenin icra mahkemesi kararıyla ortadan kaldırılabilmesi için başvurulur¹⁴⁵. İcra ve İflâs Kanunu'nun 134'üncü maddesinde, ihalenin feshi talebinin ileri sürülmesine dair süreyle bağlantılı olarak birtakım fesih sebepleri zikredilmiştir (İİK m. 134/2, 10). Öğretide, anılan hüküm de dikkate alınarak satış talebiyle ilgili işlemlerde, açık artırma hazırlık aşamasında ve açık artırmanın yapılmasında ortaya çıkan hukuka aykırılıklar ile ihaleye fesat karıştırılması ve alıcının satılan malın esaslı niteliklerinde hataya düşmesi, ihalenin feshi sebepleri olarak tasnif edilmektedir¹⁴⁶. Yargı kararlarında da genel olarak ihalenin feshi sebeplerine dair bu tasnife yer verilmektedir¹⁴⁷.

¹⁴⁴ "...Kural olarak ve usulüne uygun biçimde gerçekleşen ihaleden sonra icra takibinin iptal edilmesi, icranın geri bırakılması veya alacaklının takip dosyasından feragat etmesi halinde dahi bu hususlar ihalenin feshi nedeni yapılamaz. İİK'nun 134.maddesinde ihalenin feshi nedenleri teker teker belirtilerek gösterilmemiştir. Sadece "BK'nun 226.maddesinde yazılı", "satış ilanı tebliğ edilmemiş olması", "satılan malın esaslı niteliklerindeki hata" ve "ihaledeki fesat" nedenleriyle ihalenin bozulabileceğine değinilmiştir.", Ankara BAM 18. HD, E. 2018/2853, K. 2019/414, 08.03.2019, (www.lexpera.com.tr). Aynı yönde bkz. "...Yerleşik Yargıtay kararlarına göre, alacaklının takip dosyasından feragat etmesi halinde dahi, ihale yasal koşullara uygun olarak yapılmış ise geçerlidir (benzer mahiyette Yargıtay 12. H.D.'nin 2016/29469 esas, 2017/7876 karar sayılı ilamı). Devletin cebri icra gücü vasıtasıyla, Devlet güvencesinde yapılan ihalede mahcuzu satın alan üçüncü kişinin, takibin iptali, icranın geri bırakılması veya ihaleden sonra borcun ödenmesi nedenleriyle doğrudan hiçbir ilişkisi olamaz (Yargıtay 12. H.D.'nin 2015/24603 esas 2015/27019 karar sayılı ilamı).", Sakarya BAM 8. HD, E. 2021/1110, K. 2021/1551, 01.11.2021, (www.lexpera.com.tr).

¹⁴⁵ Arslan, *İhale*, 73; Üstündağ, *İcra*, 341; Kuru, *İcra El Kitabı*, 700; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özkes, *İcra*, 242; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 424; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 324.

¹⁴⁶ Postacıoğlu, *İcra*, 521; Üstündağ, *İcra*, 342 vd.; Kuru, *İcra El Kitabı*, 701 vd.; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özkes, *İcra*, 242-243; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 425-426; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, *İcra*, 324 vd. İhalenin feshi nedenlerinin, takibin aşamalarına veya maddî hukuka ya da icra ve iflâs hukukuna aykırılıklara yahut ihalenin feshini talep etmekte hukukî yararı olanlara göre tasnif edilebileceği yönünde bkz. Arslan, *İhale*, 75.

¹⁴⁷ YHGK, E. 2022/654, K. 2022/1682, 08.12.2022; Y. 12. HD, E. 2022/5559, K. 2022/6250, 24.05.2022; Y. 12. HD, E. 2022/3751, K. 2022/4971, 21.04.2022; Ankara

Kanaatimizce, ihalenin bu sebeple feshedilmemesi, başka bir ifadeyle takibin geri alınmasına rağmen ihalenin ve ihaleyle birlikte doğan sonucun korunması, borçlunun menfaatleriyle bağdaşmamaktadır. Zira paraya çevirme işlemine ve ihaleye dayanak teşkil eden icra takibi bulunmamasına karşın, borçluya ait mal ya da hakkın mülkiyetinin cebri icra yoluyla üçüncü kişiye geçmesi sonucu korunmaktadır. Bunun yanında, karşılama prensibi gereğince Kanun'da öngörülen şartlar ve hacedilen malın veya hakkın muhammen bedelinin yüzde ellisi üzerinden satılması ihtimali dikkate alındığında (İİK m. 115/1, m. 129), borçlunun zarara uğraması kuvvetle muhtemeldir¹⁴⁸. Bu nedenle, mevcut düzenlemeler kapsamında takibin geri alınmasının ihalenin feshi sebebi teşkil etmemesi ve takibin geri alınmasına karşın borçlunun mülkiyet hakkının el değiştirmesi borçlunun menfaatlerini ihlâl etmektedir.

Buna karşılık, ihalenin feshi sebepleri değerlendirildiğinde, ihalenin feshi yoluna ancak artırmanın hazırlık aşamasında veya yapılışında bir usûlsüzlük olması hâlinde başvurulabileceği anlaşılmaktadır. Takibin geri alınması ihalenin feshi sebepleri kapsamında olmadığı için bu sebeple ihalenin feshine karar verilmesi mümkün değildir. Ancak başkaca sebepler de varsa bunlar yönünden yapılan inceleme neticesinde ihalenin feshi talebi kabul edilmelidir. Bununla birlikte, takibin geri alınması sebebiyle ihalenin feshi talebinin kabul edilmesi hâlinde, ihale alıcısının menfaatleri ve hatta kamu menfaatleri olumsuz etkilenmektedir. Hâlbuki ihaleyle birlikte mülkiyet hakkını elde eden alıcının menfaatinin, bir cebri icra yoluyla yapılan bu paraya çevirme işleminin hukuka uygun yapıldığına dair güvenin ve kamu menfaatinin de korunması gerekir¹⁴⁹.

Aynı şekilde ihalenin feshi talebinden sonra takibin geri alınması hâlinde, takibin dayanağının kalmadığı gerekçesiyle ihalenin feshi talebinin kabulüne karar verilmemelidir. Aksi takdirde, alacaklının takibi geri alması sebebiyle

BAM 18. HD, E. 2022/1656, K. 2022/1435, 20.10.2022; Gaziantep BAM 12.HD, E. 2022/2066, K. 2022/2052, 30.09.2022, (www.lexpera.com.tr).

¹⁴⁸ Öğretide paraya çevirme işlemine konu edilen malın veya hakkın muhammen bedelinin yüzde ellisi oranında asgari satış bedelinin belirlenmesinin alacaklı ve borçlunun menfaatleriyle bağdaşmadığı, ülkemizdeki enflasyon oranı ve artırmaya konu olan malın ya da hakkın değerinin tespit edilmesi ile artırmanın yapılması arasındaki zaman farkı dikkate alındığında, Kanun'da öngörülen orandan daha düşük değerde malın veya hakkın satıldığı haklı olarak belirtilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Nedim Meriç, *İcra Hukukunda Karşılama Prensibi (Türk ve İsviçre Hukuku Kapsamında)* (İstanbul: On İki Levha, 2022), 46.

¹⁴⁹ Arslan, *İhale*, 192-193. Ayrıca bkz. Özkes, *İlkeler*, 182-186.

usûlüne uygun olarak yapılan ihalenin hukuka aykırı bir işlem olmamasına karşın feshedilmesi sonucu doğar. Bu sonuç da ihalenin feshi sebeplerine dayanak teşkil eden İcra ve İflâs Kanunu'nun 134'üncü maddesine aykırılık teşkil eder. Aksi yöndeki yorum, paraya çevirme işlemine konu olan malvarlığı değeri üzerindeki mülkiyet hakkının ihale ile birlikte alıcıya geçeceğine dair kuralla (İİK m. 134/1, c. 1) ve alıcının menfaatleriyle de bağdaşmaz. İhalenin feshi incelemesi sürecinde takibin geri alınması durumunda, ihalenin feshi talebinin konusuz kaldığı gerekçesiyle karar verilmesine yer olmadığına da karar verilmemeli ve ihalenin feshi talebinde ileri sürülen sebepler incelenerek sonuca varılmalıdır. Dolayısıyla ihaleden sonra takibin geri alınması ihalenin feshi sebebi teşkil etmediği gibi ihalenin feshi incelemesini de etkilememelidir. Ancak ihalenin feshini gerektiren sebeplerin varlığına kanaat getirilir ve ihalenin feshi talebi kabul edilirse, ihale bütün sonuçları ile birlikte ortadan kalkar ve paraya çevirme işlemine konu olan malvarlığı üzerindeki mülkiyet hakkı tekrar borçluya geçer. Bu durumda, paraya çevirme işleminin yeniden yapılması gerektiği için ihalenin feshi incelemesi sırasındaki takibin geri alınması beyanı, ihalenin feshi talebinin kabul edilmesinden sonraki süreç bakımından dikkate alınmalıdır. Aynı şekilde, ihalenin feshine karar verilmesinden sonra alacaklının takibi geri alması hâlinde, takip tüm sonuçları ile birlikte ortadan kalkar ve paraya çevirme işlemi ile ihale süreci tekrarlanmaz.

Hukuk sistemimizde alacaklının takibin geri alınmasına dair tasarruf yetkisi olsa ve takibin geri alınmasına dair sınırları öngören bir düzenleme olmasa da bu yetkinin takibin belirli bir aşamasından sonra kullanılmaması gerekir. Zira yukarıda zikredildiği üzere, ihaleyle birlikte mülkiyet hakkının üçüncü kişiye geçmesinden sonra takibin hiç yapılmamış gibi kabul edilmesi ihalenin ve ihaleyle birlikte doğan sonuçların akıbeti yönünden tereddütler doğurmakta, her hâlükârda borçlunun veya üçüncü kişinin menfaatleri olumsuz etkilenmektedir. Kamusal bir yönü olan artırma işleminin tamamlanmasından sonra alacaklının tasarruf yetkisine dayanarak takibi geri alması işlemin niteliğiyle ve bu işlemle doğan sonuçlarla bağdaşmamaktadır. Bu nedenle, Harçlar Kanunu'nun 23'üncü maddesinde paraya çevirme aşamasından sonra takibin geri alınmasına imkân tanınsa dahi, olması gereken hukuk bakımından bu ifadenin 115'inci madde hükmü de dikkate alınarak teklif verme anına kadar takibin geri alınabileceği şeklinde anlaşılması gerekir.

6. İcra Harç ve Giderleri Bakımından

İcra takibinin geri alınması hâlinde, icra takibinin yapılabilmesi ve sonuçlanabilmesi için alınan birtakım harçlara ve giderlere kimin katlanacağı sorusu akla gelmektedir. Bu yönüyle, icra takibinin geri alınmasının takip giderleri bakımından da değerlendirilmesinde fayda vardır.

İcra takibinin sonunda aleyhine takip başlatılan kişinin borçlu olduğu anlaşılırsa, mevzuatta aksine bir düzenleme olmadıkça bu takip ve giderler kural olarak borçludan tahsil edilir (İİK m. 15/1, m. 59/1). Ancak borçlunun harç ve giderlerden sorumlu olmadığı durumlar da vardır. Bu istisnâ durumlardan biri, icra takibinin geri alınmasıdır. Zira borçlunun icra harç ve giderlerinden sorumlu olması, icra takibinin sonuçlanması bakımından geçerlidir¹⁵⁰. Bu doğrultuda, icra takibinin geri alınması hâlinde genel kuralın aksine borçlu icra harçlarından ve giderlerinden sorumlu değildir¹⁵¹.

İcra takibinin geri alınması durumunda, takip için ödenilen harçlar ve masraflar alacaklı üzerinde bırakıldığı gibi yukarıda belirtildiği üzere Harçlar Kanunu'nun 23'üncü maddesi gereğince ek olarak kendisinden tahsil harcı alınır. İcra takibinin geri alınması hâlinde, esas haktan feragat sonucunun doğmaması ve alacaklının yeniden takip başlatmasının mümkün olması sebebiyle, dürüstlük kuralına aykırı şekilde bu durumun süreklilik arz etmesi ihtimâl dâhilindedir¹⁵². Ancak kanaatimizce, alacaklıdan takibin geri alındığı aşamaya göre değişen oranda tahsil harcının alınması ve icra harçları ile giderlerinin alacaklı üzerinde bırakılması, hakkın kötüye kullanılabileceği ihtimâli yönünden isabetlidir.

Uygulamada icra takibinin geri alınması üzerine alacaklıdan tahsil edilmesi gereken tahsil harcının sehven borçludan alındığı durumlarla karşılaşmaktadır¹⁵³. Kimi zaman ise takibin aşamalarına göre değişen oranda

¹⁵⁰ Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 105.

¹⁵¹ Pekcantez, Atalay, Sungurtekin Özkan ve Özekes, *İcra*, 75; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 105; Talih Uyar, "İcra ve İflâs Hukukunda Harçlar ve Giderler," www.e-uyar.com.

¹⁵² Rauscher, Wax, Wenzel ve Heßler, *MüKoZPO*, ZPO § 753 para. 43. Ayrıca bkz. Ulrici, *BeckOK ZPO*, ZPO § 753 para. 13.

¹⁵³ "...Harçlar Kanunu'nun 11 ve 23. maddelerine göre ise, takipten vazgeçilmesi halinde harçtan sorumlu olan alacaklıdır. Somut olayda Kadıköy 3. İcra Müdürlüğü'nün 2011/771 sayılı takip dosyasında, alacaklının, 19.04.2011 tarihinde "...takipten ve alacağımdan feragat ediyorum. Teminat olarak yatırılan paranın borçlulara ... ödenmesine muvafakat ediyorum" şeklinde beyanı olup bu beyanını imzası ile

tahsil harcı alınması gerektiği gözetilmeksizin alacaklıdan tahsil harcının tamamı alınmaktadır¹⁵⁴. Bu durumlar, icra takibinin geri alınması beyanı üzerine icra müdürlüğünün yaptığı kanuna aykırı işlem sebebiyle şikâyet talebine ve yargı kararlarına konu olmaktadır.

İcra takibinin geri alınması hâlinde alacaklı kural olarak tahsil harcından sorumlu olmakla birlikte, mevzuatta tahsil harcından muafiyetin öngörüldüğü özel düzenlemeler olabilir. Örneğin, 5230 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinde 4603 sayılı Kanun'a tâbi bankalarca yeniden yapılandırma sürecinde başlatılan takipler bakımından icra takibinin geri alınması hâlinde ödenen tahsil harcından muafiyet öngörülmüştür¹⁵⁵.

onayladığı anlaşılmaktadır. Bu durumda açıklanan yasa maddeleri karşısında hesaplanacak tahsil harcının yarısının alacaklıdan alınması gerekirken tamamının borçludan alınması yasaya aykırıdır. O halde mahkemece şikâyetin kabulü gerekirken reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.”, Y. 12. HD, E. 2011/21511, K. 2012/5890, 01.03.2012. Aynı yönde bkz. Y. 12. HD, E. 2007/18340, K. 2007/21250, 15.11.2007; Y. 12. HD, E. 2012/28819, K. 2013/5490, 21.02.2013, (www.lexpera.com.tr).

¹⁵⁴ “...Ödeme emrinin tebliğinden sonra, ancak hacizden önce vazgeçme beyanında bulunduğu dikkate alınarak, alacaklıdan (492 Sayılı Harçlar Kanunu'nun 23. maddesi hükmü doğrultusunda) takip safhasına göre, alınması gereken tahsil harcı oranının yarısı oranında (% 2,27 oranı üzerinden) tahsil harcı alınması gerekirken, %4,55 oranı üzerinden tahsil harcı alınması usul ve yasaya aykırıdır. O halde mahkemece, şikâyetin kabulüne karar verilmesi gerekirken, reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.”, Y. 12. HD, E. 2016/20105, K. 2017/11706, 02.10.2017. Aynı yönde bkz. Y. 12. HD, E. 2016/14661, K. 2017/6831, 02.05.2017; İstanbul BAM 21. HD, E. 2019/2573, K. 2020/1308, 30.06.2020 (www.lexpera.com.tr).

¹⁵⁵ Söz konusu muafiyete rağmen icra takibinin geri alınması hâlinde alacaklı ilgili bankadan tahsil harcının alındığı ve bu durumun şikâyet talebine konu edildiği bir Yargıtay kararı için bkz. “...5230 Sayılı Yasa'nın 11.maddesinde "4603 Sayılı Kanuna tabi bankalarca yeniden yapılandırma sürecinde açılmış veya açılacak dava ve takipler sonuçlandırılıncaya kadar 492 Sayılı Harçlar Kanunu'nun 2, 23 ve 29.maddeleriyle 2548 Sayılı Cezaevleri ile Mahkeme Binaları İnşaatı Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkumlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 1.maddesi hükmü uygulanmaz. İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinde teminat şartı aranmaz. Bankaların mahkeme ilamını alması ve tebliğe çıkarması işlemlerinde karşı tarafa yükletilmiş olan harcın ödenmiş olması şartı aranmaz.” hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere, sözü geçen yasa maddesinde öngörülen muafiyet, 492 Sayılı Harçlar Kanunu'nun tahsil harcına ilişkin 28. maddesini kapsamaz ise de; 492 sayılı Yasa'nın 23 maddesinde düzenlenen vazgeçme harcından muafiyeti içerdiği açıktır. O halde, mahkemece şikâyetin kabulü gerekirken, reddine karar verilmesi isabetsizdir.”, Y. 12. HD, E. 2015/17140, K. 2015/28322, 16.11.2015. Aynı yönde

Bununla birlikte, Harçlar Kanunu'nun (1) sayılı tarifesinin B/I-3 düzenlemesinde tahsil harcı, ödeme veya icra emrinin tebliği, haciz işleminin yapılması ve paraya çevirme işleminin icra edilmesi şeklinde takibin aşamalarına göre ayrı ayrı belirlenmiştir. Anılan hükümden hareketle, yargı kararlarında tahsil harcının doğabilmesi için ödeme veya icra emrinin tebliğ edilmesi gerektiği, bu harcın her hâlükârda ödeme veya icra emrinin tebliğ edilmesinden sonraki işlemler için alınabileceği belirtilmektedir¹⁵⁶. İcra takibinin hatalı şekilde başlatıldığı durumlar gözetildiğinde, takibin başında tahsil harcı alınmaksızın icra takibinin geri alınmasına imkân verilmesi yönünden söz konusu hüküm ve uygulama isabetlidir. Bununla birlikte, tahsil harcının doğup doğmayacağı yönünden yargı kararlarında icra takibinin geri alınmasına dair beyan tarihi ile ödeme veya icra emrinin tebellüğ edildiği tarih dikkate alınmaktadır. Bu husus, elektronik yolla tebligat yönünden Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinde öngörülen muhatabın elektronik yolla tebligatı tebellüğ etmiş sayılacağı tarihe ilişkin düzenleme gereğince önem arz eder¹⁵⁷.

bkz. Y. 12. HD, E. 2015/16208, K. 2015/26420, 02.11.2015; Y. 12. HD, E. 2015/7487, K. 2015/17431, 22.06.2015, (www.lexpera.com.tr).

¹⁵⁶ "...İcra takiplerinde takip çıkışı üzerinden 492 sayılı Harçlar Kanunu'na ekli (1) sayılı tarifinin B/I- 3. fıkrasında belirtilen ve takip safhalarına göre tahsil harcı alınır, ancak bu tahsil harcının doğabilmesi için takibin o safhasının yerine getirilmesi gerekir. Ödeme veya icra emrinin tebliği, haciz işleminin yapılması veya satış işleminin kesinleşmesi gibi. Ödeme emri veya icra emrinin tebliğe çıkarılması fakat tebliğ edilmesinden önce yapılan ödemelerden ve icra takibinden vazgeçme halinde tahsil harcı almak mümkün değildir (HİGM 20.02.1989 T. 8385 sayılı genelgesi). 492 sayılı Harçlar Kanunu'nda harç alacağı için ödeme veya icra emrinin tebliği gereklidir.", Y. 12. HD, E. 2015/3963, K. 2015/6110, 17.03.2015. Aynı yönde bkz. Y. 12. HD, E. 2016/16641, K. 2016/24423, 28.11.2016; Adana BAM 10. HD, E. 2021/1045, K. 2022/2519, 12.10.2022, (www.lexpera.com.tr).

¹⁵⁷ Ödeme emrinin elektronik yolla tebliğ edildiği genel haciz yoluyla takibin alacaklı tarafından geri alınması üzerine, tahsil harcının doğup doğmayacağı konu edildiği bir Yargıtay kararı için bkz. "...Somut olayda, alacaklı tarafından, 06/08/2020 tarihinde genel haciz yolu ile ilamsız icra takibine başlandığı, 19/08/2020 tarihinde alacaklı vekili tarafından icra takibinden vazgeçildiği, bu beyan doğrultusunda icra müdürlüğüne %2,27 oranında tahsil harcı yatırılması halinde talep gibi işlem yapılmasına karar verildiği görülmektedir. Borçluya gönderilen ödeme emrinin, Tebligat Kanunu'nun 7/a ve Yönetmeliğin 9. maddesinde belirtildiği üzere, tebligat muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağından, ödeme emrinin borçluya 19/08/2020 tarihinin gün sonu olan saat 23.59:59 itibarıyla tebliğ edilmiş olduğu, alacaklı vekilinin ise UYAP sistemi üzerinden 19/08/2020 tarihinde saat 20.57 itibarıyla, gün sonundan, dolayısı ile ödeme

İcra takibinin geri alınması, icra giderleri kapsamında değerlendirilen kanunî vekâlet ücreti yönünden de ele alınmalıdır. Kanunî vekâlet ücreti, icra takibinde avukatla temsil edilen tarafın haklı çıkması hâlinde, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre takibin diğer tarafından talep edilen vekâlet ücretidir. Alacaklının vekille temsil edildiği bir icra takibinde borçlunun haksız çıkması hâlinde, kanunî vekâlet ücretinden de diğer takip giderleri gibi borçlu sorumludur. Ancak icra takibinin geri alınarak sona erdirilmesi durumunda, kanunî vekâlet ücretinden sorumluluğa dair mevzuatta özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

Avukatlık Kanunu'nun 164'üncü maddesinin son fıkrası gereğince, karşı tarafa yüklenilecek olan vekâlet ücreti dava sonunda ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre hesaplanır. İcra takiplerinde kanunî vekâlet ücreti ise İcra ve İflâs Kanunu'nun 138'inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, icra memuru tarafından Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre re'sen hesaplanır ve takip giderlerine dâhil edilir. Kanun'un 138'inci maddesinden, paraya çevirme işleminin ardından satış bedelinin ödenmesi üzerine icra memurunun kanunî vekâlet ücreti de dâhil olmak üzere takip giderlerini hesaplayacağı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, kanunî vekâlet ücretinin de takip giderleri kapsamında olduğu ve takibin geri alınması hâlinde hâlihazırda bir takibin varlığından söz edilemeyeceğinden, bu durumda icra memurunun re'sen kanunî vekâlet ücretini gözetmesi ve hesaplaması söz konusu değildir.

Yargı kararlarında, alacağın haricen tahsil edilmesi durumunda, icra vekâlet ücreti alacağının takip konusu olacak kapsamında olduğuna, icra vekâlet ücretine dair uyuşmazlığın asil ve avukat arasındaki iç ilişki gereğince çözümlenmesi gerektiğine yer verilmektedir¹⁵⁸. Bununla birlikte Yargıtay'ın

emrinin tebliğinden önce takipten vazgeçtiğine ilişkin beyanda bulunduğu anlaşılmaktadır. O halde, ödeme emrinin tebliğe çıkarılması fakat tebliğ edilmesinden önce yapılan icra takibinden vazgeçme halinde tahsil harcı almak mümkün olmadığından, ilk derece mahkemesince, şikâyetin kabulüne karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi ve Bölge Adliye Mahkemesince de istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.", Y. 12. HD, E. 2022/4171, K. 2022/11007, 26.10.2022, (www.lexpera.com.tr).

¹⁵⁸ "...1136 Sayılı Avukatlık Yasası'nın 164/son maddesinde; "dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti avukata aittir" hükmüne yer verilmiş ise de, bu hüküm vekil ile müvekkil arasında çıkacak iç ilişkiden kaynaklanan uyuşmazlıkları düzenlemek amacıyla öngörülmüştür (HGK. 07.04.2004 Tarih ve 2004/12-213E.-2004/215K.). Yukarıda açıklandığı üzere icra vekalet ücreti, vekil ile asil arasındaki iç ilişkiyi ilgilendirdiğinden ve icra vekalet ücreti alacağı,

bir kararında, takibin geri alınması hâlinde karşı taraf vekâlet ücreti tahsil edilmemiş bile olsa tahsil edilmesinin alacaklı kusuru ile engellendiği, dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı gereğince karşı taraf vekâlet ücretinin de tahsil edildiğinin varsayıldığı ve bu nedenle alacaklı vekilinin asilden kanunî vekâlet ücretini talep edebileceği belirtilmektedir¹⁵⁹.

Kanaatimizce icra takibinin geri alınması hâlinde kanunî vekâlet ücretinden sorumluluk bakımından tarafların sulh olup olmadıkları ve sulh sözleşmesinde bir hüküm bulunup bulunmadığı dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır. Tarafların sulh olmaları sebebiyle alacaklının icra takibini geri alması durumunda, sulh sözleşmesinde vekâlet ücreti bakımından bir düzenleme bulunmuyorsa, Avukatlık Kanunu'nun 165'inci maddesi gereğince alacaklı ve borçlu kanunî vekâlet ücretinin ödenmesine dair avukata karşı müteselsilen sorumlu olmalıdır¹⁶⁰. Buna göre müteselsilen sorumluluğun

takip konusu alacak kapsamında olup, takip alacaklısı asile ait olduğundan, somut olayda alacaklının alacağı haricen tahsil edildiğine ilişkin beyanı karşısında, vekilin, icra vekalet ücretini tahsili, alacaklı (müvekkili) ile arasındaki iç ilişki gereğince çözümlenmelidir.”, Y. 12. HD, E. 2014/15576, K. 2014/18161, 23.06.2014. Aynı yönde bkz. Y. 12. HD, E. 2014/11794, K. 2014/14784, 26.05.2014; Y. 12. HD, E. 2013/36305, K. 2014/2385, 29.01.2014, (www.legalbank.net).

¹⁵⁹ “...Henüz karşı taraftan vekalet ücreti alacağını tahsil etmemiş olan müvekkilden, avukat bu ücret alacağını isteyemez. Ancak kural böyle olmakla birlikte hakim bu kurala sıkı sıkıya bağlı kalınmamalı. Avukatlık Kanununun 164/son maddesine işlerlik kazandıracak şekilde her olayın özelliğine, durum ve şartlarına göre değerlendirme yapılmalı, özellikle MK'nun 2. maddesinde belirtilen hakkın kötüye kullanılmasına, dürüstlük kurallarının ihlaline izin verilmemeli, gerektiğinde müvekkilin bu alacağını karşı taraftan tahsil etmiş olduğu da kabul edilmelidir. Açıklanan bu sebeplerle somut olayda takip sonucunda karşı tarafa tahmini gereken vekalet ücreti, bilfiil tahsil edilmiş olmasa da, davalı müvekkilin karşı tarafla anlaşması ve sonrasında da icra takibinden vazgeçmesi nedeniyle, tahsili davalının kusuru ile imkansız hale geldiğinden, davacı avukatın Avukatlık Kanununun 164/son maddesinde düzenlenen yasal vekalet ücretine de hak kazandığının kabulü gerekir. O halde mahkemece davacının talebi göz önünde bulundurularak, takip etmiş olduğu takip nedeniyle. Avukatlık Kanununun 164/son maddesine göre davacı yararına hasma yükletilmesi gereken vekalet ücretine de karar verilmesi gerekirken, açıklanan hususlar gözardı edilerek, karşı taraftan tahsil edilmediği gerekçesiyle bu istemin reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir.”, Y. 13. HD, E. 2011/2782, K. 2011/8858, 06.06.2011, (www.legalbank.net).

¹⁶⁰ “...Borcun tahsili için haciz işlemlerine girişildiği, davalı alacaklı K1'in 06.04.2009 tarihli dilekçeyle icra takibinden vazgeçtiğinden hacizlerin kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Şu durumda davalıların sulh olmaları ile alacaklı K1 diğer davalı

gereği olarak avukat kanunî vekâlet ücretinin tamamını her iki taraftan veya sadece birinden talep edebilir. İcra takibinin geri alınması tarafların sulh olmasına veya anlaşmasına dayanmadığı takdirde ise kanunî vekâlet ücreti talebi avukat ve asil arasındaki iç ilişki içerisinde değerlendirilmelidir. Bu ihtimâlde, borçlu icra harçları ile diğer takip giderleri yönünden olduğu gibi kanunî vekâlet ücretinden de sorumlu değildir. Zira icra takibi alacaklı ile borçlunun sulh olması üzerine değil, alacaklının tasarruf yetkisini takibi devam ettirmeme yönünde kullanmasıyla birlikte sona ermiştir. Bu hususa ilişkin olarak değerlendirme yapılırken dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı da genel hukuk ilkeleri olarak gözetilmelidir.

Borçlunun vekille temsil edildiği icra takibinin geri alınması durumunda da borçlu lehine kanunî vekalet ücretinin doğup doğmayacağına değerlendirilmesi gerekir. Takip giderlerinden sorumluluğa dair genel kural gereğince, borçlu icra takibinde haksız çıktığı takdirde kanunî vekâlet ücretinden sorumlu olduğuna göre icra takibinin geri alınması hâlinde de borçlu yönünden vekâlet ücreti gündeme gelebilir. Bu husus, alacaklı ve borçlunun eşit işlem görmesi gerektiği ilkesinin ve menfaatler dengesinin de bir gereğidir¹⁶¹. Bu nedenle, borçlunun icra takibinde vekille temsil edilmesi durumunda alacaklının takibi geri alması üzerine borçlu lehine kanunî vekâlet

borçlular hakkındaki icra takibinden vazgeçmiş ve davacı avukatların vekalet ücretleri ödenmemiştir. Avukatlık Kanununun 165. maddesi hükmüne göre sulh ile sonuçlanan işlerde her iki taraf avukatlık ücretinin ödenmesi hususunda avukata karşı müteselsilen sorumludurlar. Mahkemece davalı borçlularında davacıların müvekkili olan davalı alacaklı K1 ile birlikte vekalet ücreti nedeniyle müteselsilen sorumlu tutulmaları gerekirken davalı borçlular ile aralarında vekalet ilişkisi bulunmadığından haklarındaki davanın husumet nedeniyle reddine karar verilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.”, Y. 3. HD, E. 2012/1999, K. 2012/6771, 14.03.2012. Aynı yönde bkz. Y. 3. HD, E. 2010/9292, K. 2010/10322, 10.06.2010; Y. 13. HD, E. 2015/38277, K. 2018/1110, 01.02.2018; Y. 13. HD, E. 2015/39185, K. 2019/3967, 26.03.2019; Antalya BAM 3. HD, E. 2017/417, K. 2017/402, 12.05.2017; Ankara BAM 4. HD, E. 2020/232, K. 2020/1563, 14.10.2020, (www.lexpera.com.tr). Tarafların sulh olmaları hâlinde Avukatlık Kanunu'nun 165'inci maddesinde öngörülen vekâlet ücretinden müteselsilen sorumluluğun kapsamına kanunî vekalet ücretinin girdiği ve akdî vekalet ücretinin dâhil olmadığı yönünde bkz. YİBBGK, E. 2017/6, K. 2018/9, 05.10.2018, (www.lexpera.com.tr).

¹⁶¹ İcra takibinin şikâyet üzerine iptal edilmesi veya alacaklının itirazın kaldırılması talebinin reddedilmesi hâlinde, alacaklının haksız olduğu ve alacaklının borçluya vekâlet ücreti ödemesi gerektiği yönünde bkz. Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası, *İcra*, 109.

ücreti hesaplanmalıdır¹⁶². Bu durumda, icra takibinin geri alınması hâlinde, alacaklı ile borçlu arasında kanunî vekâlet ücretine dair sulh sözleşmesi akdedilmemişse, borçlu lehine olan kanunî vekâlet ücreti genel hükümler kapsamında alacaklıdan talep edilmelidir.

SONUÇ

İcra hukukunda tasarruf ilkesinin hâkim olmasının bir sonucu olarak, genel haciz yoluyla icra takibi başlatan alacaklının takibini geri alması mümkündür. İcra takibinin geri alınması, öğretide ve uygulamada takipten vazgeçme veya takipten feragat etme kavramlarıyla da ifade edilmektedir. Ancak icra takibinin geri alınması ile kastedilen, esas haktan vazgeçilmeksizin takibin şimdilik sona erdirilmesi ve tekrar harç ödenmek suretiyle borçluya karşı aynı alacak için yeniden bir takibin başlatılması imkânına sahip olunmasıdır. Bu nedenle, takibin sona erdirilmesine dair beyanın doğru şekilde nitelendirilmesi maddî hukuka ve icra hukukuna dair sonuçları itibarıyla önem arz eder.

İcra takibinin geri alınmasına dair mevzuatta hüküm bulunmadığı için takibin geri alınması usûlü genel kurallar kapsamında belirlenmelidir. İcra takibinin geri alınmasını alacaklı talep edebilir. Ayrıca icra takibinin tarafları arasında takip arkadaşlığının bulunması, icra takibinin usûlü bakımından önem arz eder. Alacaklılar arasında zorunlu takip arkadaşlığının bulunması hâlinde, alacaklıların takibin geri alınması bakımından birlikte hareket etmesi gerekir. Buna karşılık, alacaklı tarafta ihtiyarî takip arkadaşlığı varsa, takibin geri alınması beyanı sadece ilgili alacaklı yönünden hüküm ve sonuç doğurur. Borçlular arasında zorunlu takip arkadaşlığı bulunduğu takdirde, takibin geri alınmasının sonuçları tüm borçlular için geçerlidir. Ancak borçlular arasında ihtiyarî takip arkadaşlığı varsa, borçlu sayısı kadar takibin olmasından hareketle takibin geri alınması sadece ilgili borçlu yönünden hüküm ifade eder. İcra takibinin geri alınması hâlinde ödenmesi gereken tahsil harcı ise ihtiyarî ve zorunlu takip arkadaşlığı yönünden ayırım yapılarak değerlendirilmelidir.

Alacaklı icra dairesine yönelik takibin geri alınmasına dair talepte bulunmalıdır. Takibin geri alınmasına dair mevzuatta sınırlandırıcı bir hüküm olmasa da dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı genel hukuk ilkeleri olarak bu yetkinin sınırlarını teşkil eder. Bunun yanında, alacaklı

¹⁶² Ertanhan, *Takip Giderleri*, 306.

takibin sonlandırılmasına dair tasarruf yetkisini borçlunun, üçüncü kişilerin ve kamunun menfaatlerini ihlâl etmeden kullanılmalıdır. Bu doğrultuda, icra takibinin belirli bir aşamasından sonra geri alınması, söz konusu menfaatleri olumsuz etkilediğinden alacaklının bu yetkisi zaman yönünden de sınırlandırılmalıdır. İcra takibinin ihalede teklif verme sürecinin başlaması anından sonra geri alınamayacağı kabulü, hem Kanun'un 115'inci maddesi hem de borçlu ve ihale alıcısının mülkiyet haklarının korunması bakımından yerinde olur. Olması gereken hukuk bakımından, Harçlar Kanunu'nun 23'üncü maddesinin İcra ve İflâs Kanunu'nun anılan hükmüyle uyumlu hâlde getirilmesi ve paraya çevirme işleminden sonra da takibin geri alınmasına cevaz veren lafzının değiştirilmesi gerekir.

Genel haciz yoluyla icra takibinin geri alınmasının maddî hukuk bakımından en temel sonucu, esas haktan feragat edilmediği için bu hakkın sona ermemesidir. Bununla birlikte, takip talebiyle birlikte doğan zamanaşımının kesilmesi ve hak düşürücü sürenin korunması sonuçları, takibin geri alınması ile birlikte sona erer. Buna karşın, ödeme emrinin tebliğiyle doğan iyiniyetin ortadan kalkması ve borçlunun temerrüde düşmesi sonuçları varlığını korur. Bu husus, rehne müracaat etmek yerine genel haciz yoluyla takip başlatılması durumunda söz konusu olan gemi üzerindeki kanunî rehin hakkından feragat edilmiş sayılma sonucu bakımından da geçerlidir. İcra takibinin geri alınmasının maddî hukuka etkisi yönünden, ödeme emrinin tebliğinden önce veya sonra takibin geri alınması şeklinde ayırım yapılması gerekir. Zira icra takibinin maddî hukuka dair birtakım sonuçları takip talebinde bulunmakla, bazı sonuçları ödeme emrinin tebliğiyle birlikte doğmaktadır.

Genel haciz yoluyla takibin geri alınmasının icra hukuku bakımından esas sonucu ise icra takibinin sona ermesi ve takibin hiç yapılmamış gibi kabul edilmesidir. Ancak icra takibinin geri alındığı aşamaya göre geri alma beyanının birtakım icra hukuku kurumları yönünden ayrıca etkisi bulunmaktadır.

İcra takibinin geri alınması, takibin derdestliği bakımından sonuç doğurur. Takibin geri alınması ve tahsil harcının Kanun'a uygun şekilde yatırılması hâlinde takip hiç yapılmamış gibi kabul edildiğinden, aynı alacak için yeniden takip yapılması derdestlik yönünden bir soruna yol açmaz. Buna karşın, söz konusu harcın yatırılmaması hâlinde, dosya işleminden kaldırılrsa da derdest kalmaya devam edeceğinden aynı alacak için yeniden takip yapılabilmesi mümkün olmayıp bu husus süresiz şikâyet sebebi teşkil eder.

İcra takibinin geri alınması, şikâyet talebinin akıbetini de etkiler. Takibin geri alınmasından önce şikâyet yoluna başvurulması hâlinde, şikâyet talebinin esastan incelenip incelenemeyeceğine dair farklı yargı kararları bulunmakla birlikte, bu konuda takibin geri alınmasının temel sonucundan hareketle değerlendirme yapılmalıdır. Buna göre icra takibinin geri alınması üzerine icra dairesince yapılan bir işlemin iptal edildiği, düzeltilmediği veya yapılmayan bir işlemin yapılabileceği bir icra takibi artık bulunmadığı için şikâyetin konusuz kaldığı sonucuna varılmalıdır. Bu bağlamda, şikâyet talebine dair esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmeli ve şikâyet tarihindeki haklılık durumları gözetilerek yargılama giderlerine hükmedilmelidir.

Uygulamada icra takibinin geri alınmasının itirazın kaldırılması ve iptali bakımından doğurduğu sonuçlar da tartışma konusu edilmiştir. Henüz itirazın kaldırılması yoluna başvurulmadan ya da itirazın iptali davası açılmadan takibin geri alınması hâlinde, artık bu yollara başvuruda hukukî yarar bulunmaz. Bununla birlikte, itirazın kaldırılması yoluna başvurulmasının ardından takibin geri alınması hâlinde, geçerli bir takipten söz edilemeyeceğinden itirazın kaldırılması başvurusunun konusuz kaldığı kabul edilmelidir. İtirazın kesin kaldırılması bakımından Kanun'da borçlu lehine öngörülen tazminata, ancak başvurunun esastan reddedilmiş olması hâlinde hükmedilebileceğinden, takibin geri alınması neticesinde konusuz kalan yargılamada alacaklı bu tazminata mahkûm edilemez. Buna karşın itirazın geçici kaldırılmasında ise Kanun'da bu şekilde bir ayırım yapılmadığından başlangıçtaki haklılık durumuna göre söz konusu tazminata hükmedilebilir.

İtirazın iptali davası yönünden ise bu davanın hukukî niteliğinden hareketle bir sonuca varılması gerekmektedir. Bu durumda, alacağın tahsilinin ve haksız itirazın iptalinin yanında açıkça talep edilmişse inkâr tazminatının talep edildiği bir yargılama faaliyeti söz konusu olduğundan, takibin geri alınması hâlinde her bir talep bakımından ayrı ayrı değerlendirme yapılmalıdır. Buna göre, geçerli bir takip bulunmadığı için haksız itirazın iptali yönündeki talebin konusuz kaldığı, buna karşın alacağın tahsili talebi bakımından yargılamaya devam edilmesi gerektiği kanaatine varılmalıdır. Yargılama neticesinde alacaklı ya da borçlu aleyhine hükmedilecek tazminatlara ise davanın açıldığı andaki haklılık durumlarına göre karar verilmelidir.

Takibin geri alınmasının uygulamada çelişkili kararlara sebebiyet verdiği bir diğer durum ise menfî tespit davaları yönündendir. Bu kapsamda özellikle

menfî tespit davasının açılmasının ardından takibin geri alınması hâlinde, davaya devam edilmesine dair hukukî yararın bulunup bulunmadığı tartışma konusu edilse de kanaatimizce hukukî yararın icra takibinin varlığı ile doğrudan ilgisi bulunmamaktadır. Bu doğrultuda, alacağın varlığı ya da yokluğu da dikkate alınarak borçlunun/davacının güncel ve korunmaya değer menfaatinin bulunup bulunmadığının tespiti gerekmektedir. Alacaklının kötüniyetli ve haksız olduğu tespit edilirse, bu dava sonunda da borçlu lehine tazminata hükmedilebilir.

Takibin geri alınmasının ihaleye etkisi bakımından, bu durumun ihalenin feshi sebebi teşkil etmediğini ve ihalenin feshi incelemesini de etkilemediğini belirtmek gerekir. İhalenin feshi talebinde takibin geri alınması haricinde ileri sürülen sebepler varsa, bunlar yönünden talep incelenerek bir sonuca varılmalıdır. İhalenin feshi talebinin kabul edilmesi hâlinde, paraya çevirme işleminin tekrarlanması gerektiği için bu ihtimâl yönünden takibin geri alınması beyanı dikkate alınmalıdır. Ancak, bu hususta takibin ancak teklif verme anına kadar geri alınabileceğinin kabulü uygulamadaki tereddütlerin giderilmesi bakımından yerinde olacaktır.

İcra takibinin geri alınmasının icra harç ve giderleri yönünden de etkisi vardır. Nitekim icra takibini geri alan alacaklı ödediği harç ve giderlere katlanır ve takibi geri aldığı aşamaya göre değişen oranda kural olarak tahsil harcı öder. İcra takibinin geri alınması hâlinde tahsil harcının ödenmesi gerekliliği, hakkın kötüye kullanılması ihtimâline binaen alacaklıyı düşünmeye sevk etmesi yönüyle isabetlidir. İcra takibinin geri alınmasının alacaklı vekilinin kanunî vekâlet ücretine etkisi yönünden ise taraflar arasında sulh olup olmamasına göre bir sonuca varılmalıdır. İcra takibinde borçlunun vekille temsil edilmesi hâlinde de eşitlik ilkesi ve menfaat dengesi gereği borçlu lehine kanunî vekâlet ücretinin talep edilebileceği kabul edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Arslan, Ramazan. *İcra - İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1984.
- Arslan, Ramazan. *Medenî Usûl Hukukunda Dürüstlük Kuralı*. Ankara: Sevinç, 1989.
- Arslan, Ramazan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası. *Medenî Usûl Hukuku*. Ankara: Yetkin, 2021.
- Arslan, Ramazan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası. *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin, 2022.
- Aslan, Kudret. *Medenî Usûl Hukukunda Davanın Geri Alınması*. Ankara: Yetkin, 2016.
- Aslan, Kudret. “7343 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerle Birlikte Hacizli Malların Satış Talebi ve Satış Giderleri.” *SÜHFD* 31, 2 (2023): 783-853.
- Aslan, Kudret. “Davadan Feragat, Ölen Eşin Mirasçılarının TMK m. 181/2 Hükmüne Göre Davayı Devam Ettirmesine Engel Olabilir Mi?.” *MİHDER* 18, 51 (2022): 3-68.
- Aşık, İbrahim. *İcra Sözleşmeleri*. Ankara: Turhan, 2006.
- Aşık, İbrahim, Yakup Oruç, Ozan Tok ve Ömer Faruk Saçar, *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2023.
- Atalı, Murat. *Pekantez Usûl Medenî Usûl Hukuku Cilt III*. İstanbul: On İki Levha, 2017.
- Atalı, Murat ve M. Serra Korkut. “İtirazın İptali ve Takipli İflasta İflas Davasının İslah Yoluyla Doğrudan İflasa Dönüştürülmesi Mümkün Müdür?.” *MİHDER* 15, 43 (2019): 425-439.
- Atalı, Murat, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan. *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin, 2023.
- Atalı, Murat, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan. *Medenî Usûl Hukuku*. Ankara: Yetkin, 2023.
- Baumbach, Adolf, Wolfgang Lauterbach, Peter Hartmann, Monika Anders ve Burkhard Gehle. *Zivilprozessordnung*. München: C. H. Beck, 2020.
- Berkin, Necmettin M. *Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi*. İstanbul: Filiz, 1980.
- Boran Güneysu, Nilüfer. *Medenî Usûl Hukukunda Karar*. Ankara: Adalet, 2014.
- Brox, Hans ve Wolf-Dietrich Walker. *Zwangs-vollstreckungsrecht*. München: Vahlen, 2021.

- Buz, Vedat. *Medenî Hukukta Yenilik Doğuran Haklar*. Ankara: Yetkin, 2005.
- Bulut, Uğur. *Medenî Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)*. Ankara: Adalet, 2017.
- Çağa, Tahir. “Ödeme Emrine İtirazın İptali Davasına Dair.” *BATİDER* VIII, 3 (1976): 21-31.
- Çağa, Tahir. “Yine Ödeme Emrine İtirazın İptaline Dair.” *BATİDER* X, 2 (1979): 369-376.
- Deyneklî, Adnan ve Sedat Kısa. *İtirazın İptali Davaları*. Ankara: Turhan, 2013.
- Dişel, Buse. *İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı*. İstanbul: On İki Levha, 2014.
- Ekmekçi, Ömer, Muhammet Özeker, Murat Atalı ve Vural Seven. *Hukuk Uyuşmazlıklarında Arbuluculuk*. İstanbul: On İki Levha, 2019.
- Eminoğlu, Cafer ve Ersin Erdoğan. *Ticari Uyuşmazlıklarda İhtiyari ve Dava Şartı (Zorunlu) Arbuluculuk*. Ankara: Adalet, 2020.
- Erdem, Murat. “İcra ve İflâs Hukukunda İtirazın İptali Davası.” Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.
- Ermeneç, İbrahim. *Medenî Usûl Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması*. Ankara: Yetkin, 2014.
- Ermeneç, İbrahim ve Betül Azaklı Arslan. “İcra ve İflas Hukuku Açısından Ticari Davalarda Arbulucuya Başvuru Zorunluluğu (TTK m 5/A).” *TBBD* 33, 148 (2020): 135-196.
- Erturgut, Mine. *İcra ve İflâs Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi*. Ankara: Yetkin, 2000.
- Erzurumlu Işık, Nurbanu. “Yargı Kararları Çerçevesinde İtirazın İptali Davasının Kısmî Dava Olarak Açılması.” *III. Uluslararası Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Kongresi Konya*, (1-3 Haziran 2023): 512-529.
- Ertanhan, Mesut. *Yargılama ve Takip Giderleri*. Ankara: Seçkin, 2023.
- Fritzsche, Hans ve Hans Ulrich Walder-Bohner. *Schuldbetreibung und Konkurs nach schweizerischem Recht Band I*. Zürich: Schulthess, 1984.
- Gaul, Hans Friedhelm, Eberhard Schilken, Ekkehard Becker Eberhard ve Panajotta Lakkis. *Zwangsvollstreckungsrecht*. München: C. H. Beck, 2010.
- Gerhardt, Walter. *Vollstreckungsrecht*. Berlin: De Gruyter, 1982.
- Görgün, L. Şanal, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu. *İcra ve İflâs Hukuku*. Ankara: Yetkin, 2022.

- Hanağası, Emel. *Davada Menfaat*. Ankara: Yetkin, 2009.
- Hunkeler, Daniel. *Kurzkommentar SchKG*. Basel: Helbing Lichtenhahn, 2014.
- Karmış, Enver. “İcra ve İflâs Kanunu Işığında Harçlar Yasasının Uygulanması.” *Legal Hukuk Dergisi* 2 (2003): 332-352.
- Kılınç, Ayşe. *İcra Takibinde Derdestlik*. Ankara: Yetkin, 2020.
- Kindl, Johann ve Caroline Meller-Hannich. *Gesamtes Recht der Zwangsvollstreckung*. Baden-Baden: Nomos, 2021.
- Kiraz, Taylan Özgür. *İcra Mahkemesinde İtirazın Kaldırılması*. Ankara: Adalet, 2013.
- Korkmaz, Cansu. *Sınai Mülkiyet Haklarının Haczi ve Paraya Çevrilmesi*. Ankara: Adalet, 2023.
- Köse, Yasin. “İcra Takibinde Tahsil Harcı.” *Terazi Hukuk Dergisi*, 183 (Kasım 2021): 2218-2224.
- Kuru, Baki. “İlâmsız İcra Zamanaşımının İleri Sürülmesi.” *BATİDER* 13, 3-4 (1986): 91-110.
- Kuru, Baki. *Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası*. Ankara: Yetkin, 2003.
- Kuru, Baki ve Ali Cem Budak. *Tespit Davaları*. İstanbul: On İki Levha, 2010.
- Kuru, Baki. *İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı*. İstanbul: Adalet, 2013.
- Kuru, Baki. *Medenî Usûl Hukuku El Kitabı Cilt I*. Ankara: Yetkin, 2020.
- Küçük, Alper Tunga. “İtirazın İptali Davasında Islaha İlişkin Sorunlar.” İçinde *Prof. Dr. Necmettin Berkin’e Armağan*, ed. Başak Baysal, 695-738. İstanbul: Filiz, 2021.
- Meriç, Nedim. *Medenî Yargılama Hukukunda Tasarruf İlkesi*. Ankara: Yetkin, 2011.
- Meriç, Nedim. *İcra Hukukunda Karşılama Prensibi (Türk ve İsviçre Hukuku Kapsamında)*. İstanbul: On İki Levha, 2022.
- Musielak, Hans-Joachim ve Wolfgang Voit. *Zivilprozessordnung mit Gerichtsverfassungsgesetz*. München: Vahlen, 2023.
- Muşul, Timuçin. *İcra ve İflâs Hukuku Cilt I*. Ankara: Adalet, 2013.
- Muşul, Timuçin. *Menfi Tespit ve İstirdat Davaları*. Ankara: Adalet, 2014.
- Muşul, Timuçin. *İcra ve İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi*. Ankara: Adalet, 2016.
- Muşul, Timuçin. *İcra ve İflâs Hukuku Esasları*. Ankara: Adalet, 2017.
- Namlı, Mert. *İcra Hukukunda Taşınmaz Malların Haczi ve Paraya Çevrilmesi*. İstanbul: On İki Levha, 2019.

- Oğuzman, M. Kemal ve M. Turgut Öz. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I*. İstanbul: Vedat, 2015.
- Özekes, Muhammet. *İcra İflâs Hukukunda İhtiyatî Haciz*. Ankara: Seçkin, 1999.
- Özekes, Muhammet. *İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler*. Ankara: Adalet, 2009.
- Özmumcu, Seda. "Davanın Açılmasına Bağlı Hukuki Sonuçların Davanın Açılmamış Sayılması Halinde Değerlendirilmesi." *İÜHFMLXX*, 2 (2012):183-205.
- Pekcanitez, Hakan. *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku Cilt II*. İstanbul: On İki Levha, 2017.
- Pekcanitez, Hakan ve Cemil Simil. *İcra - İflâs Hukukunda Şikâyet*. İstanbul: Vedat, 2017.
- Pekcanitez, Hakan, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan ve Muhammet Özekes. *İcra ve İflâs Hukuku*. İstanbul: On İki Levha, 2022.
- Pınar, Burak. *Yargı ve İcra Harçları*. Ankara: Adalet, 2009.
- Postacıoğlu, İlhan E. "İcrada İnkâr Tazminatı Üzerine Düşünceler ve Bazı İhtilaflı Noktalar." *BATİDER IX*, 4 (1978): 951-970.
- Postacıoğlu, İlhan E. "Ödeme Emrine İtirazın İptali Mevzuunda Bazı Zarurî Açıklamalar." *BATİDER X*, 4 (1980): 965-980.
- Postacıoğlu, İlhan E. *İcra Hukuku Esasları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1982.
- Postacıoğlu, İlhan E. ve Sümer Altay. *İcra Hukuku Esasları*. İstanbul: Vedat, 2010.
- Rauscher, Thomas, Peter Wax, Joachim Wenzel, Hans-Joachim Heßler. *Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung Band II*. München: C. H. Beck, 2020.
- Rosenberg, Leo, Karl Heinz Schwab ve Peter Gottwald. *Zivilprozessrecht*. München: C. H. Beck, 2018.
- Saçar, Ömer Faruk. *Medenî Usûl Hukukunda İhtiyarî Dava Arkadaşlığı*. Ankara: Yetkin, 2022.
- Saenger, Ingo. *Zivilprozessordnung*. Baden-Baden: Nomos, 2023.
- Stamm, Jürgen. *Die Prinzipien und Grundstrukturen des Zwangsvollstreckungsrecht*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2007.
- Stein, Friedrich ve Martin Jonas. *Kommentar zur Zivilprozessordnung Band VII*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2002.
- Stahelin, Daniel, Thomas Bauer ve Franco Lorandi. *BSK SchKG I*. Basel: Schulthess, 2021.

- Tat, Ali. *Uygulamada İcra ve İflâs Hukuku Harç Rehberi*. Ankara: Adalet, 2022.
- Tanır, Zeliha Büşra. *Genel Haciz Yoluyla Takipte İtirazın Kesin Olarak Kaldırılması*. Ankara: Adalet, 2022.
- Tanrıver, Süha. *Medenî Usûl Hukukunda Derdestlik İtirazı*. Ankara: Adalet, 2007.
- Tanrıver, Süha. "Dava Şartı Arabuluculuk Üzerine Bazı Düşünceler". *TBB* 32, 147 (2020): 111-142.
- Tanrıver, Süha. *Medenî Usûl Hukuku Cilt I*. Ankara: Yetkin, 2021.
- Tanrıver, Süha. *Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Arabuluculuk*. Ankara: Yetkin, 2022.
- Thomas, Heinz ve Hans Putzo. *Zivilprozessordnung*. München: C. H. Beck, 2021.
- Umar, Bilge. *İcra ve İflâs Hukukunun Tarihî Gelişmesi ve Genel Teorisi*. İzmir: Ege Üniversitesi, 1973.
- Umar, Bilge. "Kuru/Arslan/Yılmaz'ın İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler (15. Baskı)." İçinde *75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı*, ed. Hakan Pekcanitez, 685-705. Ankara: TBB, 2004.
- Uyar, Talih. "İcra ve İflâs Hukukunda Harçlar ve Giderler." www.e-uyar.com.
- Ülkü, Nazlı Gören. *İcra Hukukunda Ödeme Emri*. İstanbul: Arıkan, 2008.
- Üstündağ, Saim. *İcra Hukukunun Esasları*. İstanbul: Nesil, 2000.
- Vock, Dominik ve Martina Aepli. *Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG*. Zürich: Schulthess, 2017.
- Yıldırım, M. Kâmil ve Nevhis Deren Yıldırım. *İcra ve İflâs Hukuku*. İstanbul: Beta, 2021.
- Yılmaz, Ejder. "İtirazın İptali Davasının Hukukî Niteliği." İçinde *Prof. Dr. Saim Üstündağ'a Armağan*, ed. Hakan Pekcanitez, Süha Tanrıver, Muhammet Özekes ve Murat Atalı, 597-615. Ankara: Adalet, 2009.
- Yılmaz, Ejder. "Tahkimde İtirazın İptali Davası ve Tahkime Elverişlilik Kuralı." İçinde *Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan*, ed. Sevilay Uzunallı, 531-554. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Matbaası, 2015.
- Zöllner, Richard. *Zivilprozessordnung Kommentar*. Köln: Dr. Otto Schmidt, 2022.